

Papers Lextra

Revista del grup d'estudis
LEXTRA sobre Dret i Traducció

Núm. 1 - 2005

Noves recerques en traducció jurídica

Institut Joan Lluís Vives

Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat de Granada

Universitat de Vic

Universitat Jaume I

Universitat Pompeu Fabra

ISSN 1885-2785

Papers Lextra

Revista del grup d'estudis LEXTRA sobre Dret i Traducció

Núm. 1 – 2005

Noves recerques en traducció jurídica

Consell de Direcció: Pilar Godayol (Universitat de Vic), Esther Monzó (Universitat Jaume I), Laura Santamaria (Universitat Autònoma de Barcelona).

Institut Joan Lluís Vives, Av. Sos Baynat s/n, E-12071 Castelló de la Plana.
Correu electrònic: lextra@uji.es.

Consell Assessor:

Anabel Borja (Universitat Jaume I)
Natividad Gallardo (Universidad de Granada)
Leo Hickey (Salford University)
Roberto Mayoral (Universidad de Granada)
Luis Pérez González (University of Manchester)

Llengües oficials: PAPERS LEXTRA s'edita habitualment en català i anglès, tot i que no descarta la publicació en altres llengües.

Periodicitat i camp: PAPERS LEXTRA té una periodicitat anual i la cobertura de la revista inclou totes les disciplines relacionades amb la traducció i la intepretació sempre que toquen temes de la didàctica, la pràctica o la recerca de la traducció jurídica i econòmica.

Institut Joan Lluís Vives

Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat de Granada

Universitat de Vic

Universitat Jaume I

Universitat Pompeu Fabra

© Xarxa Lextra i els autors, 2005

Papers Lextra

(Revista del grup d'estudis Lextra sobre Dret i Traducció)

Núm. 1 – 2005

Noves recerques en traducció jurídica
(edició a cura d'E. Monzó)

Índex

Editorial	7
Propostes de recerca en traducció jurídica:	
camins per construir , Esther Monzó	11
Breu resum de principis bàsics de la traducció jurídica,	
Elena Ferran	25
La percepció del camp de la traducció jurada per part	
de l'estudiantat de Dret de la Universitat Jaume I,	
Lourdes Pascual	29
La traducció de la terminologia legal en la pel·lícula <i>Saving Grace</i>,	
Carmen Bestué	43
Recursos en línia per a la traducció jurídica: anàlisi de les fonts	
més emprades pels traductors d'anglès i català,	
Joana Matturro	57
La traducció a l'anglès de la legislació civil catalana,	
Lluís Baixauli	73
El prestigi de la intèrpret,	
Laura Vicente	83
Traductors i intèrprets SAUI. Una associació per a tots els públics,	
Antoni Llorente Ferreres	89

Papers Lextra

(A journal edited by Lextra, a research network on Law and Translation)

No 1 – 2005

Latest Research in Legal Translation

(guest edited by E. Monzó)

Contents

Editorial _____	7
Research Suggestions in the Field of Legal Translation: Paths Still to Walk On, Esther Monzó _____	11
A Brief Summary of Basic Principles for Legal Translation, Elena Ferran _____	25
The Perception of Law Students of the Field of Certified Translation in the Context of the Universitat Jaume I, Lourdes Pascual _____	29
Solving Translation Problems in <i>Saving Grace</i>, Carmen Bestué _____	43
On-line Resources for Legal Translation: An Analysis of the Sources must Frequently Used by Legal Translators working between English and Catalan, Joana Matturro _____	57
Translation of Catalan Civil Law into English, Lluís Baixauli _____	73
<i>The Interpreter's Prestige</i>, Laura Vicente _____	83
SAUJI Translators and Interpreters. An Association Without Frontiers, Antoni Llorente Ferreres _____	89

EDITORIAL

Leer, por lo tanto, es una actividad posterior a la de escribir: más resignada, más civil, más intelectual

Jorge Luis Borges (2002): p. 8.¹

El que teniu a les pantalles és el primer número del que esperem que siga una revista de vida llarga i saludable dedicada a incitar i difondre la recerca en traducció jurídica. Aquest és un dels objectius de la xarxa LEXTRA que, des de l'Institut Joan Lluís Vives, vol contribuir a avivar les relacions entre la traducció i el dret, i entre la traducció jurídica i la societat. La xarxa està integrada actualment per membres de les universitats de Vic, Autònoma de Barcelona, Pompeu Fabra, Granada i Jaume I. En unir-nos pretenem unificar els esforços de tots aquells que tinguin interès per la traducció jurídica i fomentar l'estudi d'aquesta especialitat tant a dins com fora dels centres universitaris. Des d'aquesta coordinació d'iniciatives i activitats docents i de recerca volem proposar i executar iniciatives conjuntes adreçades a tot el col·lectiu: professionals, estudiants, docents i investigadors. Esperem que aquestes iniciatives tinguin un bon impacte en la societat i que puguem estendre així el (re)coneixement de la traducció jurídica.

Com un dels nostres primers passos conjunts, naix *PAPERS LEXTRA*, una revista que vol difondre recerques incipients, alhora que pretén potenciar i incitar tots aquells que encara dubten si introduir-se en aquest món. Així, aquesta revista anirà publicant anualment el treball de persones que comencen a escriure i a endinsar-se en el món de la traductologia, bé a través de projectes de final de carrera, de cursos de doctorat, de reflexions professionals o de tot tipus de treballs tutoritzats i que tinguen alguna cosa a dir a tot el col·lectiu, ja sia per l'originalitat del seu treball, per la innovació i importància de les seues conclusions, per les aplicacions pràctiques que pugua tenir o per les possibilitats que puguen obrir de cara a continuar la recerca. Com comenta Borges, aquesta etapa de creativitat agitada és potser menys resignada, civil o intel·lectual, però és un primer pas inevitable i de gran valor. Per tal que aquesta no siga una percepció subjectiva o procedent de la bona voluntat de les persones que tutoritzem els treballs o que editem cada volum, hem seleccionat investigadors del camp de la traducció jurídica de distintes universitats que ens ajudaran a avaluar les distintes contribucions i a guiar el camí dels futurs investigadors, i als quals agraïsc amb aquestes ratlles la seua inestimable col·laboració.

En aquest primer número s'apleguen treballs d'iniciació i d'incitació. Les dues primeres contribucions tenen per objectiu suggerir vies de recerca i pràctica en l'àmbit de la traducció jurídica. La resta de treballs són contribucions que pretenen iniciar una recerca i proposar estudis novedosos. Les autores i autors són estudiants de l'últim curs de la Llicenciatura de Traducció i Interpretació o estudiants de doctorat i participen en aquest volum a causa de la qualitat dels respectius treballs, que han sintetitzat en els seus articles. Com es pot apreciar, les distintes contribucions procedeixen majoritàriament, en aquest cas, de la Universitat Jaume I, atès que és la institució coordinadora del primer número, però s'hi troben també representants de la Universitat Pompeu Fabra i de la Universitat Autònoma de Barcelona. En propers números esperem mantenir i incrementar aquesta diversificació, i cridar l'atenció de nous investigadors també d'universitats alienes en aquests moments a la xarxa.

¹ Jorge Luis Borges (2002): *Historia universal de la infamia*, pròleg a la primera edició, Madrid, Alianza.

La primera contribució, «Propostes de recerca en traducció jurídica: un camí per construir», ofereix idees que poden interessar tots aquells que inicien la seua recerca en aquest camp per centrar el seu treball. Atès que una recerca és, sobretot, personal, l'article pretén abastar distints interessos i planteja preguntes de caire divers que puguen atraure la curiositat de persones amb gustos, possibilitats i nivells de compromís diferents. Com a forma de consolidar una primera inquietud de recerca, l'estudi proposa bibliografia que permetrà a la persona interessada orientar-se en el panorama actual dels estudis sobre traducció jurídica.

L'article de la Dra. Elena Ferran, «Principis bàsics de la traducció jurídica», ofereix una visió clara i ambiciosa de com cal escometre els encàrrecs de traducció en aquesta especialitat. L'autora parteix de la seva pròpia experiència docent i professional per advertir dels perills del literalisme en la pràctica d'aquesta branca de la traducció i proposa que tota traducció tinga un treball previ d'identificació i definició de funcions que puguen menar les decisions de qui tradueix.

El tercer treball, «La percepció del camp de la traducció jurada per part de l'estudiantat de Dret de la Universitat Jaume I», de Lourdes Pascual, se situa en la recerca sociològica en traducció jurídica. Des de les propostes del projecte ACTIVE, desenvolupat a la Universitat Jaume I, l'autora proposa un qüestionari que explora les actituds davant la traducció jurada, en aquest cas, de l'estudiantat de la Llicenciatura de Dret de la Universitat Jaume I. Les pretensions d'aquest estudi són iniciar un treball per trobar en distints grups socials buits d'informació sobre el que és la traducció jurada i el que fan els traductors jurats per poder veure quines tendències caldria corregir en pro de potenciar la imatge d'aquesta figura professional a través d'actuacions planificades des d'aquests diagnòstics.

La contribució de Carmen Bestué, «La traducció de la terminologia legal en la pel·lícula *Saving Grace*, tracta problemes amb terminologia jurídica des d'una perspectiva nova i intradisciplinària, atès que els treballa des dels constreïments propis de la traducció audiovisual. Amb una selecció dels problemes que planteja la pel·lícula *Saving Grace* (traduïda al castellà com *El jardín de la alegría*) en l'ús de terminologia especialitzada, l'autora analitza quines han estat les tècniques en el doblatge al francès i a l'espanyol. Les conclusions de l'article tenen en compte no tan sols l'anàlisi d'aquestes unitats sinó també la coherència amb el projecte de traducció. Aquest treball ha estat tutoritzat des de la Universitat Autònoma de Barcelona per la professora Laura Santamaria.

L'article de Joana Matturro, «Una proposta d'escriptori actiu per a la traducció jurídica entre l'anglès i el català», se centra en els problemes documentals que ha d'acarar dia a dia el traductor professional d'aquest àmbit que treballa amb la combinació lingüística d'anglès i català. A partir d'un petit estudi sobre les fonts virtuals que consideren més útils els traductors professionals, l'autora analitza la informació que proporcionen i la distribució de les dades, a fi de dissenyar un entorn de consulta que permeta, des de l'escriptori de cada ordinador personal, accedir fàcilment a la informació més consultada.

La sisena contribució és un treball resultat de les pràctiques en empresa realitzades per Lluís Baixauli, «La traducció a l'anglès de la legislació civil catalana». En aquest estudi es presenta la tasca que l'autor va dur a terme com a part de les seues pràctiques per al Projecte Norma Civil, dins de les feines dutes a terme per a l'Observatori de Dret Privat Comparat Europeu. En aquesta acció, es va plantejar a l'equip d'estudiants que exercia les seues pràctiques en la institució la traducció d'una sèrie de lleis com a continuació d'un treball previ iniciat en l'Observatori. En realitzar aquests encàrrecs, els estudiants van poder testimoniar diverses mancances en la metodologia seguida i l'autor va decidir posar-hi remei a través de la proposta que ací presenta.

El treball de Laura Vicente, «El prestigi de l'interpret», treballa des de la interdisciplinarietat i la intradisciplinarietat. A través de la traducció al castellà de la pel·lícula *The Interpreter*, l'autora avalua com afecta aquesta pel·lícula i el doblatge que se n'ha fet la percepció que els espectadors tenen de la interpretació

com a opció professional. L'estudi és resultat d'un treball de doctorat on s'incidia en els aspectes sociològics de la traductologia i adopta, com el treball de Lourdes Pascual, els enfocaments bàsics del projecte ACTIVE en el disseny del qüestionari administrat als espectadors de la pel·lícula, abans i després del visionat. Les conclusions no es conformen a establir les tendències i els canvis de percepció que es poden observar a través de les dades recollides, sinó que suggereix accions que puguen aprofitar la influència dels mitjans audiovisuals en el prestigi d'un sector professional.

Finalment, Antoni Llorente Ferreres ens presenta una associació de persones interessades en la traducció i la interpretació, no tan sols jurídiques, que hem iniciat en la Universitat Jaume I. En «Traductors i intèrprets SAUJI. Una associació per a tots els públics», l'autor comenta com han estat els inicis de l'associació, quina estructura vol adoptar i què es planteja de cara al futur. Cal destacar en tota aquesta contribució la voluntat de beneficiar distints grups socials: els traductors que s'inicien en el mercat professional, aquells que ja s'hi han establert i, també, la societat en general. L'associació, que s'inserirà en un primer moment com a secció depenent de la Societat d'Amics de la Universitat Jaume I, vol donar cabuda a totes les persones, vinculades o no amb la UJI, que vulguen participar d'alguna forma en la millora de la situació social de la traducció i la interpretació o que, simplement, vulguen sentir-se membres d'un col·lectiu i participar-hi.

Com podreu apreciar en la lectura, els treballs han estat elaborats amb interès i creativitat per tots els autors. Tant els revisors anònims, als quals agraiem les seues idees i suggeriments, com l'editora i autora d'aquestes línies hem compartit aquesta il·lusió en la confecció del primer número d'una revista a la qual esperen moltes idees noves i molts autors que compartiran amb tothom qui vulgueu llegir-los un entusiasme creixent per aquesta branca de la traducció. Esperem que compartint temes, idees, preocupacions, resultats i recerques, en inici d'abast reduït, siguem capaços de portar a aquest àmbit amb agilitat i professionalitat avanços que faciliten la tasca de (futurs) professionals, investigadors i docents.

Esther Monzó
Universitat Jaume I, juliol de 2005

PROPOSTES DE RECERCA EN TRADUCCIÓ JURÍDICA: UN CAMÍ PER CONSTRUIR

ESTHER MONZÓ¹
Universitat Jaume I
monzo@trad.uji.es

*For a subject to move forward, there must be
doctoral research.* (Bassnett, 1998: 105)

1. Introducció

La traducció jurídica és un dels itineraris d'especialització possibles que solen oferir les universitats a l'Estat espanyol. Partint d'un pla d'estudi proposat des de l'Administració central en què es tenia en compte en un mateix bloc totes les traduccions especialitzades sense més distincions, les necessitats del mercat i la voluntat dels estudiants de traducció han menat les universitats i els professors a escollir dins la llibertat inicial i proporcionar una especialització en traducció jurídica, reconeguda o no en els plans d'estudi com a tal, però present sempre en els programes de les assignatures que despleguen la matèria de traducció especialitzada.

Aquesta línia de formació s'ha instal·lat amb èxit en els estudis de llicenciatura, però no troba de moment parangó en els estudis de doctorat i, així, en el terreny de la investigació en traducció jurídica encara hi ha molt per fer. Com a àmbit de recerca per qui tingui interès a continuar els estudis amb un programa de doctorat, aquest és un itinerari que actualment ofereix un gran ventall de possibilitats de recerca i on els estudis realitzats són encara molt menys nombrosos que els que s'han fet, per exemple, en traducció literària, que porta la capdavantera en investigació. Per això mateix, les possibilitats d'investigar i d'innovar són extraordinàries i motiven dia a dia més persones a escollir temes vinculats a aquesta especialitat de traducció.

La idea d'aquesta contribució és proporcionar una guia per qui vulgui sumar-se a aquest interès de recerca i oferir un panorama del que s'estudia i del que es pot estudiar en traducció jurídica. Per fer-ho, partirem del principi: com comencem? I per respondre tornaré a plantejar una pregunta: què és la cosa més fàcil de trobar del món i el que busquem els humans incessantment?

2. La sal de la vida

La resposta: problemes. Per iniciar una recerca és precisament això el que ens donarà el punt de partida. Què ens turmenta, què ens treu la son o, senzillament, què ens preocupa? La recerca és sempre una feina personal, hi hem de dedicar molts esforços i molt de temps i, per això, començar amb un problema propi pot donar-nos la motivació necessària per resseguir tot el procés sense defallir. Els problemes que ens angoixen personalment poden tenir repercussions individuals, però també col·lectives, quan ens afecten com a comunitat. Fer una recerca, per tant, és també un acte de generositat envers els membres del nostre col·lectiu, que poden beneficiar-se dels resultats. Els temes d'estudi útils són molt diversos i poden sorgir de la nostra experiència professional, de deficiències que hàgim pogut detectar en la nostra formació, de lectures teòriques que ens hagin

¹ Aquest treball s'emmarca en el grup de recerca GITRAD, que executa actualment el projecte ACTIVE (Anàlisi del Camp de la Traducció i la Interpretació en Vessants Especialitzats), finançat per la Fundació Bancaixa (P1 1A2004-20).

obert els ulls a problemes nous, de desenvolupaments en altres àmbits de la traducció que puguem aplicar a la traducció jurídica o d'estudis previs en aquest camp que ens obrin la possibilitat de continuar-hi i trobar resultats i conclusions que aprofundeixin en el nostre coneixement actual del que és i requereix la traducció jurídica, econòmica, administrativa o jurada, distintes branques d'un mateix tronc vinculades pel món professional, docent i investigador. En el que segueix veurem com podem orientar aquestes inquietuds per començar treballs de recerca.

Les preguntes bàsiques que ens hem fet tothom en començar a traduir podrien ser el motor que necessitem per posar-nos en marxa:

- Com es tradueix una *hipoteca*?
 - Funcionen textualment igual en el sistema de cultura originari (CO) i el sistema de cultura meta (CM)?
 - Hi ha glossaris específics per traduir hipoteques entre el parell de llengües amb què treballem?
 - Quins són els encàrrecs possibles que ens poden arribar amb aquest text i quines en són les prioritats i restriccions pròpies d'aquests encàrrecs?
 - Com les tradueixen els traductors en l'actualitat? Per quins motius?
 - S'han traduït sempre igual o hi ha hagut convencions de traducció diferents? A què responien aquestes convencions extintes?
 - Quins tipus de text hi ha relacionats amb aquest camp temàtic que ens poden proporcionar informació útil per a la traducció?

En la vostra experiència com a traductores i traductors segur que us heu plantejat ja infinitat de vegades preguntes com ara: com s'ha de traduir aquest text? Aquesta pregunta tan comuna és molt àmplia i perquè pugui donar lloc a una recerca l'hauríem de dividir en d'altres. Per exemple: funcionen textualment igual en anglès i en català les hipoteques, els exhortos o les patents? Seleccionant un gènere textual tindriem molta feina feta, ja que així acotaríem la família jurídica que ens interessa estudiar (per exemple, el gènere *conveyance* i el *contracte de transmissió immobiliària* o l'*escriptura de propietat* i l'*Eigentumsnachweis*) i la branca temàtica (de la propietat en aquests casos, però també ens pot interessar el dret industrial, el de família, del consum, dret penal, etc.). A partir d'aquí iniciariem estudis contrastius, anàlisis textuals per desbudellar els textos i conèixer els patrons que en regeixen la conducta.

Una altra pregunta que ens fariem a l'hora de traduir seria si podem disposar de glossaris, no ja temàtics, sinó genològics, és a dir, específics d'un gènere textual com és una hipoteca o un exhort. Els traductors rebem textos que han de comunicar-se entre sistemes diferents, i no sols àmbits temàtics a partir dels quals generar la comunicació. Si ens especialitzem en textos jurídics, solem acudir a diccionaris i bases de dades d'aquesta àrea temàtica, però això ens fa treballar amb eines poc adequades a les situacions sociocomunicatives. Per exemple, si treballem amb una sentència i ens trobem el terme *attorney*, molt probablement trobarem *ministeri fiscal* com a equivalència oportuna. Si, pel contrari, estem treballant amb un poder, l'equivalència més idònia serà *apoderat*. S'ajusten els diccionaris a les nostres necessitats si treballen per branca i no per gènere? En cas que aquesta pregunta doni resultats negatius, això ens portaria a plantejar-nos més interrogants que podrien iniciar altres recerques: quina seria la forma més eficient per oferir la informació terminològica al traductor? A partir d'aquí, podríem iniciar els passos d'una recerca terminològica per donar els termes de la llengua originària i de la llengua meta definits, contextualitzats i descrits en el sentit que

ens resulti més productiu. En el cas de la traducció jurídica, on vinculem sistemes jurídics divergents, potser aquesta recerca ens portaria a qüestionar-nos la metodologia actual en la recerca terminològica, on les fitxes són bidireccionals (tant anglès-català com català-anglès). Realment podem actuar d'aquesta forma en el cas de la traducció jurídica? (Monzó Nebot, 2005a)

Més enllà d'aquestes investigacions, podríem plantejar-nos quines són les situacions en què es requereix la traducció d'hipoteques i com podríem descriure-les per donar dades útils als traductors professionals: a través de categories situacionals clàssiques com són emissor, receptor i canal o potser en necessitem d'altres específiques de l'activitat traductora com ara tipus de client, destinatari i situació en què aquest consumirà la traducció, funció de la traducció en aquest context, modalitat, direccionalitat i terminis? En aquesta recerca, podríem fins i tot catalogar els tipus de clients possibles en aquests encàrrec de traducció. Tot això ens proporcionaria informació molt útil a l'hora de determinar, i compartir, quines són les prioritats i les restriccions que afecten determinats tipus de text (Borja Albi, 2005a).

Una altra pregunta sense resposta –fins que us hi poseu– seria com tradueixen els professionals les hipoteques o els préstecs o el gènere que més us agradi. Semblen un text originari redactat en la llengua meta o tenen característiques especials? En quin sentit divergeixen? I si són especials, ho han estat sempre o els traductors de fa deu anys feien que semblessin textos originaris en llengua meta? La tensió entre els textos originaris en la llengua originària (LO), els textos originaris en la llengua meta (LM) i les constriccions pròpies de l'encàrrec deixen petjades en el text traduït. De moment, tenim ja algunes descripcions de sistemes genològics originaris, però què ocorre amb les traduccions professionals? Els textos originaris pertanyen als seus àmbits d'especialitat (en el nostre cas, el dret) i les traduccions jurídiques són el territori específic dels traductors jurídics. Si aquests són els únics textos que podem considerar propis, per què encara no ens hem encarregat de conèixer-los i per què encara no són el centre de tot programa de formació de traductores i traductors d'aquesta especialitat? Des d'aquesta descripció, caldria veure també si els textos que responen a encàrrecs anàlegs poden considerar-se prou similars per constituir sistemes de gèneres traduïts (o *transgèneres*, Monzó Nebot, 2002), encara que siguin productes de diferents traductors.

Si la nostra curiositat va per un altre camí, podríem voler saber si els encàrrecs de traducció solen demanar sempre la traducció d'un gènere sol, com ara la traducció d'una hipoteca, o si, per contra, es tradueixen més prompte dossiers de documents i per traduir hipoteques haurem de traduir expedients complets on hi trobarem també escriptures de propietat, certificats de registres o balanços financers. Potser els processos normals de compravenda i sol·licitud de préstecs donen pas a altres tipus de relacions entre els textos, i aquestes relacions permeten agrupar una sèrie de gèneres com a peces d'un procés de producció d'una determinada realitat social (la compravenda d'una casa, per exemple). Caldria, llavors, saber quina seria la forma d'entendre millor aquestes relacions des del punt de vista d'un traductor: cal que sapiguem què ha passat abans del text que tenim a les mans i què passarà després?, cal que dominem les situacions de producció i de consum de tots aquests textos?, que coneguem els agents socials que hi intervenen? Una eina molt important per al traductor són els textos paral·lels o textos propers (Mayoral Asensio, 1997) i ben certament poder disposar d'un catàleg de textos propers per a tots els encàrrecs possibles, on poder cercar el text que tenim a les mans i trobar informació sobre quins textos i contextos ens serien útils constituïria un material de gran ajuda per a la nostra activitat quotidiana.

- Com funciona el mercat?
 - Ens imposen les condicions els nostres clients?
 - Estem ben pagats?
 - Com ens formulen els encàrrecs?
 - Què esperen els clients de nosaltres?
 - Són tots els clients iguals?
 - A quin perfil professional s'adreça cada tipus de clients per aconseguir traduccions?
 - Com poden valorar els clients (consumidors no experts) la qualitat en les traduccions?

Tanmateix, potser ens interessa més saber si en el mercat el traductor és autònom i pot fer el que trobi més escaient amb els seus propis criteris o si la relació amb els clients es regeix per dependències esclavitzants, és a dir, si ens explotem sempre o si som nosaltres qui de vegades explotem altres sectors econòmics. En tot camp professional s'estableixen jerarquies (Monzó Nebot, 2005c) que defineixen categories laborals. De moment, però, encara no hi ha cap document que classifiqui les feines vinculades a la traducció i que hi defineixi la carrera professional i les escales laborals perquè s'hi puguin acollir les empreses a l'hora de fixar les remuneracions i les responsabilitats, per exemple. Potser ens interessa estudiar aquest aspecte i proposar convenis que tinguin en compte la traducció i la interpretació com a carrera autònoma amb un lloc propi en els convenis col·lectius amb les empreses privades o en l'escala administrativa (amb una llicenciatura ens correspondria típicament una escala A, però els intèrprets de l'Administració de justícia solen catalogar-se com a escala C, amb excepcions notables com la Comunitat de Madrid, on ocupen una escala A).

Un altre aspecte de la traducció pel qual podríem interessar-nos és la quantificació de l'esforç que implica traduir. Quina és la nostra jornada laboral? Es comptabilitza per hores o per mots? Quines normes imperen en l'actualitat en aquest sentit? El mercat ens sols requerir unes 3.000 paraules per dia. Són equivalents a una jornada de 8 hores? És just, avantatjós o una explotació que hem d'acceptar? Hauríem de matisar aquesta demanda per a alguns encàrrecs concrets? La traducció sol considerar-se una feina autònoma i en aquesta circumstància la dedicació no és fàcil de controlar, com ocorre amb treballs on la persona només ha de fixar les hores que ha contractat. En el cas dels encàrrecs de traducció, com pot controlar un client si el volum de feina que li ofereix un traductor és ajustat o si li n'està demanant una quantitat excessiva i hauria de preparar-se per rebre un recàrrec d'urgència? Caldria incloure aquesta qüestió en el nostre futur codi deontològic?

Un altre aspecte que condiciona la relació dels clients i els traductors és la manera en què es formula l'encàrrec. Sovint els traductors que treballen amb l'Administració de justícia se solen queixar del secretisme que els imposen, atès que no els permeten l'accés als expedients judicials (en aquest sentit cal destacar l'excepció de Gran Canària, on els intèrprets gaudeixen de la coordinació de Miguel Ángel González Reyes, que intervé també perquè els intèrprets puguin accedir a la informació necessària). Aquestes condicions generalitzades perjudiquen la nostra feina perquè no ens permeten documentar-nos. Hi hauria alguna manera de fer saber a aquests clients quina informació és indispensable per a l'execució de la nostra tasca professional? Què necessitem exactament del client per començar, i acabar, una traducció? Com podem fer que confien en nosaltres? Elaborar i difondre un codi deontològic seria una opció adequada? I com elaborem aquest codi?

O potser més interessant encara seria què esperen que fem amb els textos que ens donen. Traduir-los, és clar, però com? Hi ha una traducció per defecte? Quin tipus de traducció (estrangeritzant o anostrada) esperen els clients

(Santamaria, 2005a) o és més idònia per determinats tipus d'encàrrecs? Per descomptat, ens interessa conèixer quins són els paràmetres pels quals ens hem de guiar a l'hora de determinar el que satisfarà el nostre client. Potser fins i tot podríem establir una tipologia de clients atenent al que pretenen de la traducció.

Des d'aquesta tipologia, o potser paral·lelament, podríem mirar d'establir els perfils professionals que coexisteixen en el mercat (traductors, lingüistes o juristes que ofereixen serveis de traducció) i quin tipus de client s'adreça a cadascun d'aquests en quines circumstàncies. Potser els clients que demanen traduccions jurades per imposició de l'Administració acudeixen a traductors jurats, mentre que els juristes solen acudir a altres juristes versats en idiomes? Els mateixos juristes ofereixen traduccions per iniciativa pròpia i publiciten aquests serveis d'alguna forma? I com arriben les persones amb formació lingüística (de les diverses filologies, per exemple) a oferir serveis específics de traducció jurídica?

Si podem descriure aquesta diversitat de perfils, potser ens interessarà esbrinar també si la formació de base d'una persona que ofereix serveis de traducció influeix en la qualitat del seu treball o en l'adequació de les solucions de traducció a l'encàrrec professional. En tot cas, com poden valorar els clients (consumidors no experts) si la traducció que els oferirà un perfil determinat o que ja els ha ofert un professional concret respon a les seves necessitats? Hi ha senyals fàcilment identificables que puguin oferir pistes en aquest sentit? Com poden difondre's aquests senyals perquè la societat els pugui fer servir? És una solució viable o cal pensar alternatives?

- Amb qui comptem a l'hora de traduir?
 - Solem confiar en els companys?
 - Com ens relacionem amb els nostres col·legues?: llistes de correu, sopars...
 - Preguntem els clients? Ho hauríem de fer?
 - Tenim els instruments adequats? Com haurien de ser?

I quins instruments tenim al nostre abast per recol·lectar la informació que necessitem en la nostra feina? Els nostres companys són una bona font d'informació? I els clients? Què ens poden oferir? I què ocorre amb els experts de la matèria? Com hi accedim? Quina (in)formació poden oferir-nos? Com ens relacionem amb aquestes fonts humanes? Les llistes de correu han creat una comunitat virtual de traductors, un ens de socialització paral·lel a la Universitat o a les associacions de traductors? Com utilitzem aquestes noves eines de comunicació? Com toleren els experts el mutisme inicial dels nous que intenten aprendre dels missatges de membres amb més coneixements sobre la realitat professional? En quin grau participen els experts en aquests intercanvis? Les condicions de treball de traducció, la distància a la qual treballem d'altres professionals influeix en la nostra identificació amb altres traductors, és a dir, en la imatge que ens fem de nosaltres mateixos com a comunitat?

Un altra pregunta possible en relació amb les fonts documentals seria quines altres fonts tenim a la nostra disposició. Hi ha cap catàleg d'abast suficient que ens permeti identificar i trobar fonts per a la traducció atenent als parells de llengües i les especialitats en què treballem? I una vegada conegudes aquestes fonts, o potser després de centrar-nos només en una part concreta delimitada per algun criteri, com ara el fet de ser electròniques (Gonzalo García y Fraile Vicente, 2004), com podríem determinar si són adequades, i quins en són els motius? Si de cas no ho fossin, què haurien de tenir per ser-ho? Potser aquesta recerca ens duria a proposar l'estructura ideal d'un tipus concret d'instruments destinats al traductor jurídic professional.

- Qui és bon traductor?
 - Què és important a l'hora de traduir?
 - Els bons traductors saben que ho són? Ho haurien de saber?
 - Els traductors apareixen als diaris? Per què?
 - Les traduccions de major qualitat tenen algun tipus de reconeixement, potser econòmic?

Una preocupació que rep molta atenció últimament és la qüestió de la competència traductora (Kelly, 2002, PACTE, 2005). Com podem aplicar els models existents per determinar els elements que configuren la competència requerida en el cas de traductors jurídics? Què el distingeix d'un parlant bilingüe versat en dret o d'un intèrpret de tribunals? Conèixer quins són els aspectes que integren la competència traductora en el cas específic de la traducció jurídica ens podria ajudar a millorar l'autoconfiança dels traductors com a grup professional? Ens sentiríem més segurs podent especificar què tenim que ens fa bons traductors jurídics? Des de la perspectiva de la didàctica, seria bastant més fàcil dissenyar programes de formació si tinguéssim, per exemple, dades fiables sobre com ha d'adquirir els coneixements temàtics de dret un traductor d'aquesta especialitat i quins són aquests coneixements (Mayoral Asensio, 2005).

En aquesta mateixa línia d'estudis, podem descriure el camp professional i veure que hi ha professionals que tenen un gran prestigi dins la professió i que poden imposar condicions molt favorables als seus clients, que els reconeixen aquesta competència experta i la qualitat de la seva feina. Aquesta repercussió que tenen en l'àmbit laboral, però, no sol transcendir a la resta de la societat, com pot ocórrer en el cas de jutges o metges especialment brillants. Per què no hi ha traductors famosos de la mateixa manera que hi ha advocats famosos, jutges famosos o escriptors famosos? Què necessitem per ser objecte de portades, notícies, reportatges o debats televisius? Altres sectors, com són ara els professionals de la infermeria, porten anys amb projectes de difusió de la feina que exerceixen. Si comprovem que aquesta tasca els aporta repercussions laborals favorables, potser caldria dissenyar i executar campanyes similars des d'una reflexió social i teòrica que permeti assegurar-ne l'efectivitat. Qui ho pot fer?

D'altra banda, podríem estar interessades a esbrinar si exercir èticament i oferir traduccions professional de la major qualitat possible ens aporta algun tipus d'avantatge. Com podem esbrinar el reconeixement que ofereixen els clients als professionals que exerceixen amb major efectivitat? Hi ha compensacions econòmiques? Canvien les relacions interpersonals quan se'ls reconeix una competència experta? Canvia la concepció que tenen de la traducció? O, per contra, els clients no comprenen les diferències entre textos i professionals de qualitat i d'altres que no compleixen amb eficàcia la seva funció?

3. Com ens ho mirem?

Per resoldre aquests problemes, el primer pas, després d'identificar el problema i plantejar-nos que és realment el que volem fer, és agafar una o diverses perspectives per mirar-nos-el. Els punts de vista són variats. Podem escollir centrar-nos en aspectes purament *teòrics* de les distintes qüestions, o potser ens interessa més fer una recerca *descriptiva* per conèixer en profunditat quina és la situació en la pràctica, o potser volem orientar el nostre estudi a una *aplicació* concreta, com pot ser la formació de traductors. En tots aquests casos, podríem enfocar l'estudi des de punts de vista lingüístics i textuals, filosòfics, culturals, socials o cognitius. A més a més, si el que fem és, per exemple, descriure el problema, podríem analitzar el *producte* (el text traduït), la *funció* de les traduccions o el *procés* de traducció (com funciona la ment del traductor quan fa la seva feina). Si preferim optar per un estudi aplicat, ens pot interessar la

didàctica de la traducció, l'*avaluació* de la qualitat de les traduccions, l'ensenyament de *llengües* per a traductors o la traducció *pedagògica* (traduir per aprendre llengües).

• Estudis teòrics • Estudis descriptius • Estudis aplicats	• Enfocaments textuais • Enfocaments culturals i socials • Enfocaments cognitius

3.1. Línies bàsiques

Si escollim fer estudis textuais, podríem centrar-nos en els àmbits que reben més atenció darrerament, i que són les classificacions textuais dels àmbits temàtics i els estudis textuais contrastius centrats en gèneres específics. Els gèneres que analitzem no han de ser essencialment textos originaris, sinó que l'objecte central de l'estudi poden ser les traduccions mateixes. Altres estudis possibles dintre d'aquests enfocaments podrien ser estudiar quins elements textuais produeixen problemes de traducció, requereixen decisions conscients del professional perquè no tenen una equivalència directa en la cultura meta. També podem utilitzar traduccions per investigar què és un error, quines solucions no permeten assolir els objectius que es requereixen al text (des del punt de vista de la recepció d'aquest per la comunitat que l'ha de consumir). D'altra banda, un altre tema d'estudi interessant seria esbrinar les normes de traducció imperants en una cultura en un moment determinat, no tan sols les tècniques de traducció que es consideren legítimes per a determinats tipus textuais, sinó també quins agents decideixen i quines motivacions tenen per seleccionar els textos que es tradueixen en la cultura que ens interessa estudiar. Aquesta qüestió conté una càrrega ideològica important, i aquesta orientació ideològica podem utilitzar-la també per estudiar la materialització lingüística que s'escull per a les traduccions i com s'hi transvasen els diferents aspectes del text original.

Una altra línia d'estudi amb una forma creixent és la dels estudis sociològics. En la nostra disciplina, la base d'aquests estudis ha estat el gir cultural que ens va arribar amb força en la dècada dels 90 (Bassnett, 1991). La traducció com a reescriptura, el joc de poders que s'esdevé en la traducció, qüestions de gènere i feminisme, la visió postcolonial, l'etnografia de l'altre, les teories del canibalisme, o els estudis sobre la transferència cultural d'Even-Zohar (1997) han obert el paradigma de la disciplina a estudis híbrids, enfocaments divergents i interdisciplinaris. Un nou gir sociològic s'obre pas per estudiar la traducció des d'un punt de vista obertament social. Estudis sobre situacions professionals i necessitats socials, històries de vida dels traductors i la història de la traducció i la traductologia. Si ens interessa aquesta línia, podríem determinar l'evolució de les traduccions dins d'una època i caracteritzar la pràctica traductora dins d'un període o en la contemporaneïtat. Som literalistes, ara, quan fem traduccions jurídiques?, hem estat sempre així? També dins d'aquests estudis, de caire social, podríem estudiar la vida i la producció d'algun traductor jurídic, de la mateixa manera que molts han estudiat la vida i la producció de Shakespeare o Ausiàs March. En tots aquests estudis podríem donar cabuda a postulats i conceptualitzacions que la sociologia ha desenvolupat ja i ens ofereix generosament com a base que podem aplicar al nostre propi camp. Per posar només un exemple, en aquests moments la teorització de l'espai social de Pierre Bourdieu (vegeu, per exemple, 1972 o 1986) està agafant una embranzida espectacular i s'aplica a molts i diversos estudis traductològics.

Un altre dels temes estel·lars són les aproximacions cognitives a la tasca del traductor que intenten veure què ocorre en la ment del traductor. Podem centrar-nos en els problemes traductològics que ens preocupen intentant oferir respostes des d'aquests estudis cognitius: partir de la descripció del procés traductor i veure específicament què ocorre amb el traductor jurídic, quin és l'equilibri que s'hi dona de les competències traductores (quines habilitats són més importants en la seua tasca: les que requereix per relacionar-se amb els clients, les temàtiques, les estratègiques per omplir buits en la seua formació, les documentals per saber on trobar la (in)formació que requereix, etc.). I una qüestió que seria també molt interessant seria conèixer quines característiques defineixen la identitat del traductor. Tenim estereotips dels advocats, per exemple, i en les nostres experiències solem, de fet, comprovar-les. Però com són els traductors que treballen amb el camp del dret? Com som?

Quant als estudis aplicats, si ens interessa la didàctica, potser ens decantarem més pel treball relacionat amb la competència traductora i també els estudis empírics sobre el procés traductor, ja que té una rellevància cabdal en aquest àmbit. D'altra banda, també identificar les línies formatives que demana el mercat és indispensable per poder modificar adientment els plans d'estudis i el que els futurs traductors aprenen en la seua primera etapa de formació especialitzada. Els treballs que se centrin en l'avaluació de traduccions poden tenir una gran influència també en la didàctica. Tot i així, atès que no existeix encara un model validat per a l'avaluació, per decidir amb precisió què és una bona actuació, la qualitat del treball professional es veuria certament afavorida amb el reconeixement i la institucionalització de pràctiques correctes i la distinció de les conductes que s'allunyen de la qualitat, potser a través de premis orientats no tan sols al món editorial. Caldria, però, estudiar el mercat d'aquests premis, com poden jutjar-se i atorgar-se, quina influència tenen en la realitat professional, etc.

Un altre àmbit seria l'ensenyament de llengües per a traductors i els estudis en aquesta línia podrien plantejar-se les diferències entre traductors i intèrprets i altres usuaris del llenguatge respecte a quines són les competències més rellevants en les llengües actives i passives. Dissenyar cursos específics per a traductors que incideixin en l'efectivitat de l'aprenentatge d'una llengua com a llengua passiva i no activa, o cursos d'aprofundiment perquè una llengua passiva deixi de ser-ho i doni pas a possibilitats laborals de traducció inversa, o cursos de reciclatge perquè una rutina de feina que transforma una llengua activa en una altra de passiva pugui capgirar-se i tornar a adquirir la fluïdesa necessària, per exemple.

3.2. Dissenys d'estudi

Totes aquestes opcions ens situen en diferents línies d'estudi, i és molt probable que puguem trobar treballs previs que ens ajuden a orientar-nos. Per no repetir feina feta, és necessari que una fase important de la nostra recerca sigui familiaritzar-nos amb l'herència d'estudis del nostre camp o, dit d'una altra forma, conèixer bibliogràficament el nostre objecte d'estudi. Aquesta indagació bibliogràfica ens ajudarà a concretar el problema que va iniciar la nostra inquietud investigadora (fer que les hipòtesis inicials siguin definitives) i, també, a escollir un paradigma des del qual treballar i dissenyar la metodologia del nostre estudi. Aquesta metodologia ens marcarà les pautes per a la recollida de dades i l'anàlisi dels resultats que obtinguem. Després d'aquesta anàlisi podrem contrastar les hipòtesis: saber si la nostra intuïció anava ben encaminada o si les dades la contradueixen i, entre aquests extrems, si cal que matisem la idea inicial de l'estudi. *Grosso modo*, aquests serien els passos de tota recerca empírica.

- Determinar l'objecte d'estudi i les hipòtesis
- Formular hipòtesis preliminars

- Contrastar amb la bibliografia
- Formular hipòtesis definitives
- Dissenyar la investigació
- Recollir les dades
- Analitzar les dades
- Contrastar les hipòtesis
- Generalitzar els resultats o modificar les hipòtesis

Aquesta seria la metodologia empírica i, tant si enfoquem el nostre treball centrant-nos en els aspectes textuais com si preferim observar processos cognitius, assegurar en la mesura de les possibilitats de la nostra disciplina que les conclusions de l'estudi parteixen de les dades i no de casualitats o de prejudicis de la persona que fa el treball és una responsabilitat que hauríem de prendre des del moment que decidim dedicar part del nostre temps a fer recerca. Amb tot, quant a metodologies hi ha diverses opcions i, també, tendències més o menys atractives en determinats moments. Una metodologia en auge en l'actualitat per a la recollida de dades seria la de corpus, recopilacions de textos que us permeten obtenir electrònicament dades molt representatives amb un gran volum de documents. Tot i que la grandària d'aquests corpus sol mesurar-se en paraules (Laviosa, 1998) la nostra feina ens mena a treballar amb textos complets i és més interessant tenir textos sencers que no una gran quantitat de paraules (vegeu en aquest sentit el treball del grup GENTT).

Un tipus de metodologia empírica és la investigació (quasi)experimental, que s'obri pas ràpidament en els estudis de traducció (PACTE, 2001). Es tracta de dissenyar situacions reproduïbles que ens permetin validar o falsejar les nostres hipòtesis i que permetrien a qualsevol amb les mateixes variables arribar als mateixos resultats. Així, per exemple, si volem saber quines fonts consulten els traductors per solucionar determinats problemes de traducció podem seleccionar textos amb aquests problemes, traductors professionals i un entorn que els permeti accedir a les fonts. Si donem aquests textos als traductors i observem totes les fonts que consulten en la solució dels problemes podem establir correlacions i preveure el que consultaran davant el mateix tipus de problemes en altres moments. Aquest tipus de treball intenta aïllar l'aspecte que vol estudiar i, per fer-ho, ha de mantenir amb valors constants la resta de paràmetres que participen en la situació. Com que en treballar amb la complexitat de l'ésser humà és força complicat aïllar un sol factor, aquest tipus de recerca sol rebre el qualificatiu de *quasiexperimental* per distingir-la de l'*experimental* que caracteritza altres disciplines (com és ara la química, on poden aïllar-se amb certa precisió tots els paràmetres que afecten la conducta del que pretenem estudiar).

3.3. L'herència d'estudis

En l'actualitat, podem dir que en traducció jurídica anem adquirint pas a pas un cabal important en algunes d'aquestes branques. Aquí tenim algunes molt representatives de l'àmbit d'aquesta especialitat.

- Didàctica de la traducció jurídica (Gémar, 1979, Hickey, 1996, Borja Albi y Hurtado Albir, 1999, Borja Albi y Monzó Nebot, 2001, Corpas Pastor, 2001, Mayoral Asensio, 2002, Valderrey Reñones, 2002, Way, 2002, Monzó Nebot, 2005b, Santamaria, 2005b).
- Anàlisis textuais de gèneres jurídics (Elena García, 1990, Alcaraz Varó, 1994, Sarcevic, 1997, Borja Albi, 2000, Monzó Nebot, 2002, Acuyo Verdejo, 2003, Way, 2003).
- Llenguatge i terminologia jurídics (Ortega Arjonilla, Doblas

- Navarro y Paneque Arana, 1996, Sandrini, 1996, Feria García y Escámez, 1997, Alcaraz Varó, Campos y Miguélez, 2001).
- Jurilingüística (Gémar, 1978, Ferran Larraz, 2004, Gémar y Kasirer, 2005).
 - Dret comparat (Didier, 1990, Terral, 2002, Soriano, 2004).
 - Eines per a la traducció jurídica (Borja Albi, 2005b, Monzó Nebot, 2005a, , 2005d, Pérez González, 2005).

4. La riquesa està en la mescla

Tot i que veiem aquestes qüestions agrupades separatament, és evident que en els vostres propis estudis barrejareu enfocaments, línies i metodologies. I aquesta mescla la podeu trobar també combinant en el vostre estudi altres disciplines. De fet ja diuen que la traducció és una interdisciplina, perquè es nodreix d'enfocaments de la lingüística, l'antropologia, la teoria de literatura, etc. Vosaltres podeu donar compte en els vostres estudis d'aquesta riquesa inherent a la traductologia explicitant la influència d'altres àmbits en fonaments teòrics, metodologies, etc. Però dins de la mateixa traductologia, no teniu per què centrar-vos en un sol itinerari dels que sou o sereu especialistes. Podeu estudiar des de la intradisciplinarietat com es tradueix el discurs jurídic en el cinema o en la literatura o podeu estudiar els aspectes narratius o ficticials del discurs jurídic.

I tot això, evidentment, té una aplicació potencial, tant per a la formació de traductors com per a la pràctica professional o la recerca. Especialment rellevant per a la didàctica de la traducció és tot el treball relacionat amb la competència traductora i també els estudis empírics sobre el procés traductor. Els resultats de les vostres investigacions poden oferir eines d'ajuda directa al professional (glossaris, compilacions de textos o de normes de traducció, entre d'altres possibilitats) però també indirecta perquè podeu trobar vies per incrementar la consideració social o per millorar aspectes diversos de les seves condicions laborals. Feu com feu, sempre quedaran interrogants oberts que poden donar lloc a noves investigacions i en aquest sentit un aplicació del vostre treball serà el que li trobi i que es completi amb altres recerques.

I la recerca la podeu començar demà mateix. Tindreu moltes possibilitats per fer-la, per compartir-la amb altres persones interessades en la traducció en les pàgines d'aquesta i altres publicacions, i podreu aprendre'n molt, des del treball de final de carrera fins a la tesi doctoral. La traductologia és un camp d'estudis en auge i bona mostra d'aquesta afirmació és l'increment en les darreres dues dècades de publicacions, tant monogràfics com revistes, i de centres que imparteixen aquesta formació. Aquest increment continua encara i ofereix noves opcions per a la recerca.

Títols d'exemple per a possibles recerques

Com a intent de generar inquietuds, aquí teniu un llistat de possibilitats per fer recerca de distint abast en traducció jurídica. Com a exemple de branca del dret apareix el dret marítim i en els casos de treballs amb gèneres s'explicita el coneixement d'embarcament, tot i que l'objecte d'estudi depèn sempre dels interessos de la persona que hi investiga. La combinació de llengües és una altra variable i, en aquest cas, s'ha optat per la traducció entre l'anglès i el català.

- La traducció de les unitats fraseològiques en documents del dret marítim. Anàlisi contrastiva de traduccions i originals en el context anglès-català

- Cap a una història de les traduccions dret marítim. Estudi diacrònic de traduccions de coneixements d'embarcament marítim entre anglès i català
- Tipologia de gèneres per a la traducció del dret marítim. Estudi textual del camp temàtic del comerç naval
- La traducció de figures del dret marítim: un enfocament sociocognitiu
- La traducció de coneixements d'embarcament marítim. Aspectes jurídics, textuals i professionals
- La relació client-traductor en el camp del comerç naval. Estudi d'encàrrecs de traducció
- La gestió d'expectatives del client en la traducció del comerç naval. Estudi textual i sociològic dels encàrrecs de traducció
- Aplicacions del treball de corpus per a la confecció de glossaris per a traductors: el cas del dret marítim
- Aspectes professionals de la traducció d'embarcaments de dret marítim en l'àmbit de la Comunitat Valenciana: clients, encàrrecs, situacions i funcions de les traduccions
- La identitat traductora. Aspectes cognitius de la creació d'identitats professionals en traductors jurídics en la societat de parla catalana
- Una aproximació a la identitat del traductor jurídic. Les històries de vida com a metodologia d'investigació sociocognitiva
- Eines de traducció i comerç naval. Estudi de fonts documentals en el procés de traducció
- El traductor davant el client. Avaluació de l'impacte de la confiança en el mercat de la traducció de documents de dret marítim

Aquestes línies pretenien despertar inquietuds perquè col·laboreu en la resolució de problemes en el camp de la traductologia. La vostra creativitat, la vostra passió poden unir-se, amb la tutorització d'una persona ja endinsada en la matèria que pugui guiar-vos en l'adquisició de coneixements, en l'organització i l'estructuració de les vostres idees, perquè pugueu arribar a participar activament en la traductologia plantejant nous reptes, vies d'aprenentatge i, també, crítiques constructives. En les vostres mans teniu la possibilitat de contribuir al desenvolupament de l'estudi i la pràctica de la traducció jurídica i, amb això, com diu Bassnett en la cita que inicia aquest article, fer possible l'avanç de la disciplina.

Bibliografia

- ACUYO VERDEJO, M. C. (2003). *La traducción de documentos del derecho de marcas: Aspectos jurídicos, profesionales y textuales* [tesi doctoral]. Departamento de Traducción e Interpretación, Universidad de Granada.
- ALCARAZ VARÓ, E. (1994). *El inglés jurídico. Textos y documentos*. Barcelona: Ariel.
- ALCARAZ VARÓ, E.; M. Á. CAMPOS y C. MIGUÉLEZ (2001). *El inglés jurídico norteamericano*. Barcelona: Ariel.
- BASSNETT, S. (1991). *Translation Studies*. Londres: Routledge.
- BORJA ALBI, A. (2000). *El texto jurídico inglés y su traducción al español*. Barcelona: Ariel.
- (2005a). «¿Es posible traducir realidades jurídicas? Restricciones y prioridades en la traducción de documentos de sucesiones británicas al español». En E. MONZÓ NEBOT y A. BORJA ALBI (eds.). *La traducción y la interpretación en las relaciones jurídicas internacionales*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- (2005b). «Organización del conocimiento para la traducción jurídica a través de sistemas expertos basados en el concepto de género textual». En I. GARCÍA

- IZQUIERDO (ed.). *El género textual y la traducción. Reflexiones teóricas y aplicaciones pedagógicas*. Berna: Peter Lang.
- BORJA ALBI, A. y A. HURTADO ALBIR (1999). «La traducción jurídica». En A. HURTADO ALBIR (ed.). *Enseñar a traducir*. Barcelona: Edelsa, pp. 154-166.
- BORJA ALBI, A. y E. MONZÓ NEBOT (2001). «Aplicación de los métodos de aprendizaje cooperativo a la enseñanza de la traducción jurídica: cuaderno de bitácora». En F. MARTÍNEZ SÁNCHEZ (ed.). *EDUTEC '01. Congreso Internacional de Tecnología, Educación y Desarrollo Sostenible*. Murcia: Edutec, CAM.
- CORPAS PASTOR, G. (2001). «Compilación de un corpus ad hoc para la enseñanza de la traducción inversa especializada». *TRANS* 5, pp. 155-184.
- DIDIER, E. (1990). *Langues et langages du droit. Étude comparative des modes d'expression de la Common Law et du Droit Civil, en français et en anglais*. Montreal: Wilson & Lafleur.
- ELENA GARCÍA, P. (1990). *Aspectos teóricos y prácticos de la traducción. Alemán-español*. Salamanca: Ediciones Universidad.
- FERIA GARCÍA, M. C. y S. ESCÁMEZ (1997). «De la terminología a la ideología: el papel del traductor de textos jurídicos». En E. MORILLAS y J. P. ARIAS (eds.). *El papel del traductor*. Salamanca: Colegio de España, pp. 341-370.
- FERRAN LARRAZ, E. (2004). *La traducción del documento jurídico negocial: Las funciones jurilingüísticas* [tesi doctoral]. Departament de Traducció i Intepretació, Universitat Autònoma de Barcelona.
- GÉMAR, J. C. (1978). *Droit et justice*. Montréal: Linguattech.
- (1979). «La traduction juridique et son enseignement: aspects théoriques et pratiques». *Meta* 24.1, pp. 35-53.
- GÉMAR, J. C. y N. KASIRER (eds.) (2005). *Jurilinguistique : entre langues et droits. Jurilinguistics: between law and language*. Montréal, QC ; Bruxelles: Bruylant.
- GONZALO GARCÍA, C. y E. FRAILE VICENTE (2004). «Selección y evaluación de recursos lingüísticos en internet para el traductor especializado». En C. GONZALO GARCÍA y V. GARCÍA YEBRA (eds.). *Manual de documentación y terminología para la traducción especializada*. Madrid: Arco Libros, pp. 337-360.
- HICKEY, L. (1996). «Aproximación didáctica a la traducción jurídica». En A. HURTADO ALBIR (ed.). *La enseñanza de la traducción*. Castelló de la Plana: Servei de Publicacions de la Universitat Jaume I, pp. 127-139.
- KELLY, D. (2002). «Un modelo de competencia traductora: bases para el diseño curricular». *Puentes. Hacia nuevas investigaciones en la mediación intercultural* 1, pp. 9-20.
- LAVIOSA, S. (1998). «The corpus-based approach: A new paradigm in translation studies». *Meta* 43.4, pp. 474-479.
- MAYORAL ASENSIO, R. (1997). «La traducción especializada como operación de documentación». *Sendebat* 8/9, pp. 137-154.
- (2002). «¿Cómo se hace la traducción jurídica?». *Puentes: hacia nuevas investigaciones en mediación intercultural* 2, pp. 9-14.
- (2005). «¿Cuánto derecho debe saber el traductor jurídico?». En E. MONZÓ NEBOT y A. BORJA ALBI (eds.). *La traducción y la interpretación en las relaciones jurídicas internacionales*. Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- MONZÓ NEBOT, E. (2002). *La professió del traductor jurídic i jurat. Descripció sociològica de la professió i anàlisi discursiva del transgènere* [tesi doctoral]. Departament de Traducció i Comunicació, Universitat Jaume I.
- (2005a). «Cómo traducir derecho sin ser jurista: nuevas fuentes y métodos documentales para la traducción jurídica». En D. SALES SALVADOR (ed.). *La biblioteca de Babel*. Granada: Comares.
- (2005b). «Reeducación y desculturación a través de géneros en traducción jurídica, económica y administrativa». En I. GARCÍA IZQUIERDO (ed.). *El género textual y la traducción. Reflexiones teóricas y aplicaciones pedagógicas*. Berna: Peter Lang, pp. 69-92.

- (2005c). «La traducció i la interpretació jurades i les universitats de l'àmbit catalanoparlants». En E. MONZÓ NEBOT (ed.). *Les plomes de la justícia*.
- (2005d). «La Web del Traductor Jurídico: compartir recursos para crear una comunidad». *TRANS 9*, pp. 161-178.
- ORTEGA ARJONILLA, E.; M. D. C. DOBLAS NAVARRO y S. PANEQUE ARANA (1996). «Peculiaridades del lenguaje jurídico desde una perspectiva lingüística». En P. SAN GINÉS AGUILAR y E. ORTEGA ARJONILLA (eds.). *Introducción a la traducción jurídica y jurada (inglés-español)*. Granada: Comares, pp. 25-40.
- PACTE (2001). «La investigación empírica y experimental en traductología». *Quaderns. Revista de traducció 6*, pp. 9-10.
- (2005). «Investigating Translation Competence: Conceptual and Methodological Issues». *Meta 50.2* Processus et cheminements en traduction et interprétation/Processes and Pathways in Translation and Interpretation, pp. 609-619.
- PÉREZ GONZÁLEZ, L. (2005). «Aportaciones de las nuevas tecnologías a la investigación en el ámbito de la traducción jurídica». En E. MONZÓ NEBOT y A. BORJA ALBI (eds.). *Traducción y mediación en las relaciones jurídicas internacionales*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.
- SANDRINI, P. (1996). *Terminologearbeit im Recht. Deskriptiver begriffsorientierter Ansatz vom Standpunkt des Übersetzers*. Viena: TermNet.
- SANTAMARIA, L. (2005a). «Els procediments de traducció en els textos jurídics». En E. MONZÓ NEBOT (ed.). *Les plomes de la justícia. Lletres de traductors, juristes i normalitzadors*.
- (2005b). «Interacción de conocimientos en el aprendizaje de la traducción jurídica». En E. MONZÓ NEBOT y A. BORJA ALBI (eds.). *La traducción y la interpretación en las relaciones jurídicas internacionales*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- SARCEVIC, S. (1997). *New Approach to Legal Translation*. La Haia: Kluwer Law International.
- SORIANO, G. (2004). *La traducción de expedientes de crisis matrimoniales entre España e Irlanda: Un estudio jurídico-traductológico* [tesi doctoral]. Departamento de Traducción e Interpretación, Universidad de Granada.
- TERRAL, F. (2002). *La traduction juridique dans un contexte de pluralisme linguistique. Le cas du règlement (CE) 40/94 sur la marque communautaire* [tesi doctoral]. Departament de Traducció i d'Interpretació, Universitat Autònoma de Barcelona.
- VALDERREY REÑONES, C. (2002). *Análisis descriptivo de la traducción jurídica (francés-español): aportes para su mayor sistematización* [tesi doctoral], Universidad de Salamanca.
- WAY, C. (2002). «Traducción y Derecho: iniciativas para desarrollar la colaboración interdisciplinar». *Puentes: hacia nuevas investigaciones en mediación intercultural 2*, pp. 15-26.
- (2003). *La traducción como acción social: el caso de los documentos académicos* [tesi doctoral]. Departamento de Traducción e Interpretación, Universidad de Granada.

Annex. Bibliografia bàsica de traducció i interpretació jurídiques

- ALCARAZ VARÓ, ENRIQUE (1994): *El inglés jurídico. Textos y documentos*, Barcelona, Ariel.
- ALCARAZ VARÓ, ENRIQUE; MIGUEL ÁNGEL CAMPOS i C. MIGUÉLEZ (2001): *El inglés jurídico norteamericano*, Barcelona, Ariel.
- ALCARAZ VARÓ, ENRIQUE i BRIAN HUGHES (2001): *Legal Translation Explained*, Manchester, St. Jerome.
- (2002): *El español jurídico*, Barcelona, Ariel.
- BERK-SELIGSON, SUSAN (1990): *The Bilingual Courtroom: Court Interpreters in the Judicial Process*, Chicago i Londres, Oxford University Press.
- BORJA ALBI, ANABEL (2000): *El texto jurídico inglés y su traducción al español*, Barcelona, Ariel.
- CORPAS PASTOR, GLORIA (ed.) (2003): *Recursos documentales y tecnológicos para la traducción del discurso jurídico (español, alemán, inglés, italiano, árabe)*, Granada, Comares.
- EDWARDS, ANTHONY (1995): *The Practice of Court Interpreting*, Amsterdam, Filadèlfia, John Benjamins.
- ESIT (1999): «Dossier 10. La traduction juridique et assermentée», *Point Com. Bulletin en ligne de l'Association des Anciens Elèves de l'Ecole Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs de l'Université de Paris* [revista en format electrònic <<http://www.geocities.com/aaeesit/juri1.html>>].
- FERIA GARCÍA, MANUEL C. (ed.) (1999): *Traducir para la justicia*, Granada, Comares.
- GÉMAR, JEAN CLAUDE (1978): *Droit et justice*, Montréal, Linguatex.
- (ed.) (1979): *Méta*, 24(1), monogràfic dedicat a la traducció jurídica, Montreal, Les Presses de l'Université de Montréal.
- (ed.) (1982): *Langage du droit et traduction: essai de jurilinguistique. The Language of the Law and Translation. Essays on Jurilinguistics*, Montreal, Linguatex.
- GÉMAR, JEAN CLAUDE i NICHOLAS KASIRER (ed.) (2005): *Jurilinguistique: entre langues et droits. Jurilinguistics: between law and language*, Montréal, QC; Bruxelles, Bruylant.
- GRETEL (1995): *La redacció de les lleis*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- MAYORAL ASENSIO, ROBERTO: *Translating Official Documents*, Manchester, St. Jerome.
- MIKKELSON, HOLLY (2000): *Introduction to Court Interpreting*, Manchester, St. Jerome.
- MONZÓ NEBOT, ESTHER (ed.) (2005): *Les plomes de la justícia. Lletres de traductors, juristes i normalitzadors*, Castelló de la Plana, Publicacions de la Universitat Jaume I.
- MONZÓ NEBOT, ESTHER i ANABEL BORJA ALBI (ed.) (2005): *La traducción y la interpretación en las relaciones jurídicas internacionales*, Castelló de la Plana, Publicacions de la Universitat Jaume I.
- MORRIS, MARSHALL (1995): *Translation and the Law*, Filadèlfia, John Benjamins.
- SAN GINÉS AGUILAR, PEDRO i EMILIO ORTEGA ARJONILLA (ed.) (1996): *Introducción a la traducción jurídica y jurada (inglés-español)*, Granada, Comares.
- SARCEVIC, SUSAN (1997): *New Approach to Legal Translation*, La Haia, Kluwer Law International.
- TEDALDI, C. (ed.) (2003): *Hieronymus*, 1 / 2003. Dossier "La traduction juridique / La traduzione giuridica", Berna, ASTTI.
- WHITE, JAMES BOYD *Justice as Translation. An Essay in Cultural and Legal Criticism*,

BREU RESUM DE PRINCIPIS BÀSICS SOBRE TRADUCCIÓ JURÍDICA

ELENA FERRAN LARRAZ
Universitat Pompeu Fabra
elena.ferran@upf.edu

1. Introducció

En la pràctica de la traducció jurídica en general i en particular en la versió (anglès-català/castellà) encara existeix una actitud literalista que causa un text meta poc fidel i, per altra banda, poc natural en el sistema cultural receptor: hi ha calcs de les redundàncies i altres trets de l'estil de redacció anglosaxó de forma totalment innecessària, no s'adapta la macroestructura, etc. Per a tractar de pal·liar aquesta realitat, proposem uns principis bàsics sobre traducció jurídica de forma esquemàtica, encara sabent que la tasca traductora és summament complexa.

2. Traduir funcions

El model de traducció funcionalista (Nord, 1997) aplicat a la traducció jurídica ens permet reconèixer l'especificitat dels distints tipus i àmbits de la traducció i assignar-hi una *funció* diferent a cadascun. Així, la traducció jurídica només compleix la seva funció, al meu parer, si es reconeixen dues finalitats en pugna: una primera de fidelitat i respecte als efectes jurídics del document anglosaxó (principi de *fidelitat*) i, per altra banda, una finalitat didàctica, de naturalitat i adaptació, d'acostament al lector (principi d'*adaptació*). Per descomptat, el principi de fidelitat o d'equivalència d'efectes predomina sobre el principi d'adaptació: el traductor ha d'aconseguir la màxima adaptació preservant, no obstant això, la fidelitat als efectes jurídics del document.

El model que proposem, a més, es fonamenta en dos elements o trets inherents al document i discurs jurídic: la funció pràctica del document i el discurs com a concatenació de seqüències. Una reformulació basada en la funció pràctica del negoci com un tot global que conté, a la vegada, altres funcions parcials menors que conformen la funció pràctica global. La funció pràctica constitueix un mecanisme de control del procés de lectura i del procés traductor i permet que el lector es representi mentalment els efectes jurídics del document a partir d'una imatge de la necessitat humana subjacent, prèvia i no explicitada en el text, que va desencadenar la redacció del text i potser també la seva posterior traducció. Aquesta representació mental li permet al traductor la creació d'un text *ex novo* a partir de l'esquema resultant de la desverbalització i abstracció que suposa inferir la funció pràctica del negoci.

A més, el model de traducció, sense perjudici de la inferència de la funció pràctica, es basa també en una lectura i reformulació en els segments considerats com a seqüències. El discurs organitzat en seqüències permet el que anomenem una *traducció paral·lela*, que es recolza en el teixit en forma de seqüències o porcions al servei de l'eficàcia del document de partida. Per tant, aquest criteri només és aplicable quan no contradiu el criteri de la funció pràctica/eficàcia jurídica. Existeix un paral·lelisme estructural i essencial entre el teixit discursiu i les macroestructures que el travessen en ambdós discursos jurídics que participen de l'universal i el traductor es recolza en aquesta situació privilegiada.

Aquest doble criteri, aquest doble filtre, la funció pràctica i el discurs organitzat en seqüències, són els principis dels quals parteixen els que formulem a continuació.

Així, segons el principi de *simplificació i correcció*, el traductor corregeix els defectes de l'original gràcies a una consciència prèvia sobre la funció pràctica i sobre el discurs com conjunt de seqüències. En el cas dels textos de la *Common-Law* el *Plain English Movement* ja assenyala una forma de corregir aquests abusos del llenguatge jurídic anglosaxó. Es tracta, per altra banda, de defectes que són també defectes en la nostra forma de redacció. Si es simplifica l'original, automàticament el reformulador parteix d'un text correcte que redunda en la correcció del text meta. No obstant això, aquesta actitud de *neteja de l'original* només és possible si el lector atén a la funció pràctica del negoci. Si no, corre el risc de suprimir porcions de discurs que són portadores d'eficàcia jurídica o que s'hi relacionen.

A més, el traductor ha de reconèixer els elements culturals, justament el *no universal*: el traductor és conscient dels culturemes i tracta els seus tipus segons quina en sigui la naturalesa. Així, dona un tractament específic a cadascun d'aquests trets del llenguatge jurídic: els conceptes jurídics indeterminats tan connotats per la cultura (*fair dealing, reasonable care, best endeavours, bona fe, diligència del bon pare de família*), el casuisme típic del món anglosaxó, les institucions intraduïbles (*trust*), la forma solemne (*Notary Public*), etc. Un reconeixement dels elements culturals fa que el traductor contribueixi a preservar el contingut del document original.

Finalment, el principi d'*adaptació* és el complement de tots els principis o criteris anteriors que es prediquen del principi de fidelitat: el traductor en tot moment aplica els criteris esmentats de fidelitat tractant que el text meta sigui un text adaptat i natural en la cultura d'arribada. L'adaptació de les convencions és normalment un desig del iniciador de l'encàrrec de traducció, però pot ser que, per contra, expressi un desig contrari. Un encàrrec d'aquest tipus dut a l'extrem pot resultar en un text meta que sigui una caricatura, per calc de les fórmules, redundàncies, formes d'èmfasis i altres trets de l'estil anglosaxó. El que sí és més corrent és el cas d'un encàrrec de traducció que desitja que la informació en el text meta es presenti en el mateix ordre que es produeix en l'original. Això produeix una distorsió lleu de la convenció i també, en ocasions, de la sintaxi (hipèrbaton) que no mostra tanta gravetat. En ocasions, per contra, existeix un excés d'adaptació a la cultura receptora que posa en perill la fidelitat i pot parlar-se d'una ultraadaptació. Les fórmules d'una cultura determinada s'apoderen dels *universals* de què parlàvem, que no es presenten llavors nus, sinó vestits d'una convenció aliena que duu a oblidar la funció.

A continuació incloc un esquema on apareixen els principis esmentats i es representen les relacions jeràrquiques que s'hi estableixen:

PRINCIPIS FONAMENTALS EN TRADUCCIÓ JURÍDICA

1. Principi de fidelitat
<p>1.1. Principi de fidelitat a la funció pràctica/de eficàcia jurídica del document: traduir funcions.</p> <p>1.2. Principi de fidelitat a l'estructura seqüencial del discurs.</p> <p style="padding-left: 40px;">a) Principi de simplificació de l'original</p> <p style="padding-left: 40px;">b) Principi de respecte a la cultura de la <i>Common-Law</i></p>
2. Principi d'adaptació

3. Conclusió

Resumim en aquest escrit els principis bàsics d'un model de traducció jurídica funcionalista que pot servir com a guia per al traductor. Aquesta metodologia s'assenta en dos principis en pugna: la fidelitat i l'adaptació. Al seu torn, la fidelitat s'aconsegueix atenent a la funció pràctica del document i aplicant una *traducció paral·lela* que aprofita un paral·lelisme entre els discursos jurídics que es mostra com *quasi universal*. A més a més, ambdós criteris es veuen completats per d'altres. D'altra banda, el principi d'adaptació o naturalitat és subsidiari al de fidelitat i tracta d'aconseguir un text meta adaptat a les convencions de gènere de l'ordenament jurídic receptor.

Bibliografia

- DRIEDGER, E. (1982): «Legislative drafting», *Meta*, 25 (3), p. 316-324.
- FERRAN LARRAZ, E. (2000): «Una lectura guiada de un documento de trust» [pòster], *I Congrés de Traducció Especialitzada*, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra.
- (2004): *La traducción jurídica fundamentada en las funciones jurilingüísticas. Un enfoque pragmático* [tesi doctoral], Bellaterra, Departament de Traducció i Interpretació, Universitat Autònoma de Barcelona.
- NORD, C. (1997): *Translation as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*, Manchester, St. Jerome.

LA PERCEPCIÓ DEL CAMP DE LA TRADUCCIÓ JURADA PER PART DE L'ESTUDIANTAT DE DRET DE LA UNIVERSITAT JAUME I DE CASTELLÓ

LOURDES PASCUAL GARGALLO
Universitat Jaume I de Castelló
lpascual@sg.uji.es

1. Introducció

Aquest estudi es va iniciar com a treball de doctorat en el si del curs «La recerca-acció en la traducció jurada» impartit per la doctora Esther Monzó (2005c). Atesa la inexistència d'estudis similars i la utilitat que podia presentar per a treballs orientats a l'estudi social de la traducció jurada, ens vam proposar difondre'l i col·laborar així amb el gra de sorra propi en el coneixement del teixit social que envolta aquesta especialitat de traducció.

L'estudi consta d'una introducció, seguida de l'exposició dels objectius i la metodologia de treball. Tot seguit, passem a enunciar la hipòtesi que mirem de validar amb l'estudi empíric. Per a aquest estudi hem seleccionat un corpus format per estudiants de la Llicenciatura de Dret. Per acabar, incloem els resultats i les conclusions que n'hem extret.

La concepció del que és la traducció jurada de la qual partim pot explicitar-se, seguint Monzó (2002), de la manera següent: «Una traducció o una interpretació jurades són serveis en què se certifica la completesa i fidelitat de la traducció o la interpretació». Tota persona que vulga exercir aquesta activitat entre llengües on figure el català ha de demostrar una competència determinada amb un nombre mínim de crèdits d'especialitat cursats durant la Llicenciatura de Traducció i Interpretació o aprovant un examen que es convoca anualment i que atorga l'habilitació per a la traducció o la interpretació jurades.

Per la seua validesa com a certificació legal, la traducció jurada se sol desenvolupar en contextos jurídics i administratius. Així, podem afirmar que aquesta presenta un punt de convergència molt important amb el camp del dret. Els juristes i els traductors s'hi interrelacionen sovint, però aquesta relació posa de manifest moltes vegades un desconeixement total per part del col·lectiu dels juristes cap al dels traductors i cap a les seues competències i tasques professionals. Aquest fet justifica la rellevància d'aquest estudi, que va adreçat a esbrinar quina és la percepció que tenen els futurs juristes (estudiantat de la titulació de Dret de la Universitat Jaume I) dels traductors jurats. Considerem que la seua visió és determinant, ja que en obtenir la titulació es traslladarà des de l'àmbit universitari directament a l'àmbit professional. Seran aquests juristes en formació els que moltes vegades hauran de recórrer a un traductor jurat o col·laborar amb ell en l'exercici de les seues funcions.

La Universitat Jaume (UJI) I ofereix formació superior tant en la branca del dret com en la branca de la traducció. La convivència en una mateix espai de les dues titulacions pot considerar-se un reflex del món professional, ja que, com tot just hem esmentat, els professionals del dret i els de la traducció convergeixen sovint en la tasca de la traducció jurada.

El títol de Traducció i Interpretació a la Universitat Jaume I és una llicenciatura que proporciona a l'estudiantat els coneixements, les habilitats, les destreses i les actituds necessàries per transmetre qualsevol text produït en una llengua amb els mitjans d'una altra llengua. La formació rebuda permet a l'estudiant especialitzar-se en diversos itineraris, i per al cas que ens ocupa, les especialitats pertinent serien traducció jurídica, econòmica i administrativa, d'una banda, i, de l'altra, interpretació. Com estableix la legislació vigent, els traductors

o intèrprets poden habilitar-se com a traductors jurats a través de tres vies (vg. Salvador i Padrosa, 2005):

- Després de superar unes proves que convoca anualment la Secretaria de Política Lingüística. Aquestes proves, com el nomenament, són diferents per a la traducció i per a la interpretació.
- Havent cursat uns crèdits determinats en la Llicenciatura en Traducció i Interpretació. Els crèdits necessaris són 12 d'assignatures de traducció jurídica i 12 de pràctiques específiques, en el cas de l'habilitació de traducció jurada; i 16 d'interpretació i 12 de pràctiques específiques, en el cas de la interpretació jurada.
- Tenint el nomenament d'intèrpret de català del MAE. La Generalitat va iniciar la convocatòria de proves després del decret del 1994 i fins uns anys abans (1992) també el Ministeri d'Afers Estrangers havia habilitat intèrprets. Ara aquests han de sol·licitar el nomenament a Generalitat.

D'altra banda, a més dels estudis de Traducció, la Universitat Jaume I ofereix la Llicenciatura en Dret. El dret està constituït pel conjunt de normes que determinen els aspectes bàsics de l'organització de la nostra societat. A través de normes jurídiques, es duen a terme les relacions dels ciutadans entre si, o d'aquests amb l'Estat. El jurista coneix les normes, les aplica i ajuda a adaptar-les o a modificar-les segons la realitat que les envolta en cada moment. Aquesta carrera permet l'accés a professions relacionades directament amb la justícia, com ara fiscal, jutge, notari, legislador, advocat, procurador, assessor d'empreses, o l'accés a l'Administració pública. Aquestes figures professionals són les que crearan o consumiran els textos en què ha d'intervenir la traducció o la interpretació jurades. El col·lectiu de futurs juristes és, en conseqüència, un grup d'interès per a tot estudi que es plantege analitzar algun aspecte del camp de la traducció i la interpretació jurades.

2. Objectius

L'objectiu principal d'aquest estudi és determinar quina és la visió del camp de la traducció jurada que té l'estudiantat de la titulació de Dret de la Universitat Jaume I de Castelló (UJI). Creiem que conèixer aquesta visió és indispensable per detectar quins són els buits i les millores que calen per promoure una visió professional de la traducció jurada.

Amb la nostra investigació, volem donar a conèixer, pas a pas, l'entitat de la traducció jurada com a professió, amb la finalitat de millorar el seu estatus en comparació amb altres professions considerades tradicionalment *de prestigi*. Amb això, pretenem contribuir a visibilitzar la professió de la traducció jurada i a donar-li una entitat pròpia i no subjugada als professionals del dret.

Tot i que seria desitjable ampliar l'estudi a altres universitats per tal de descriure la qüestió des d'una perspectiva més àmplia, hem decidit acotar-lo per motius vinculats a la natura del treball (un primer estudi sorgit d'una assignatura de doctorat), perquè considerem que és un primer pas per a estudis similars que ens permetrà avaluar la metodologia i extraure'n unes primeres conclusions. Així, considerem aquest estudi com un pilotatge que pot veure's millorat en el futur, per exemple, amb la modificació del qüestionari que hem utilitzat, si escau, o amb l'ampliació i diversificació de la mostra.

3. Disseny de l'estudi

El treball s'ha realitzat mitjançant enquestes sobre la traducció jurada que s'han subministrat a l'estudiantat de Dret de l'UJI. Per començar, vam fixar els paràmetres generals de l'estudi i els objectius que volíem aconseguir. Seguint la

bibliografia consultada, vam establir una hipòtesi: la professió de traductor jurat és desconeguda i és menystinguda per part de l'estudiantat de Dret de la Universitat Jaume I.

Tot seguit, vam determinar la mostra. L'àmbit de l'estudi era la Llicenciatura en Dret de la Universitat Jaume I de Castelló i l'univers el constituïa l'estudiantat d'aquesta llicenciatura. En col·laboració amb la tutora d'aquest treball, vam dissenyar el qüestionari (Pascual Gargallo, 2005), que pretén descobrir actituds i coneixements respecte als diversos aspectes que construeixen el camp de la traducció jurada. Pel que fa a la grandària mostral, vam dissenyar l'enquesta per a 100 individus, tot i que, a causa de diversos accidents, finalment la vam poder realitzar a 25 persones. L'administració es va fer a través de qüestionaris autoadministrats el dia 24 de maig de 2005. Les enquestes es van passar a l'estudiantat de les assignatures de Dret de la Informàtica i Dret Processal, i es van administrar en català. Una estudianta va rebutjar realitzar l'enquesta per aquest motiu. Els qüestionaris constaven d'11 ítems o preguntes, però vam decidir acotar l'estudi a només vuit ítems perquè vam considerar que eren els més rellevants per obtenir les dades que necessitem.

Després de la recollida i el processament de les dades, vam analitzar els resultats de les enquestes i els vam interpretar d'acord amb l'orientació teòrica que planteja el projecte ACTIVE, dirigit per Esther Monzó a la Universitat Jaume I. Els resultats ens van confirmar la hipòtesi que havíem establert, i a partir d'això vam poder extraure diverses conclusions que comentarem més endavant.

4. Marc teòric

Aquest treball, que s'insereix dins la recerca sociològica en traductologia, abasta tres eixos fonamentals: la sociologia de les professions, la recerca-acció i, molt especialment, l'anàlisi social de Pierre Bourdieu (1971, 1986, 1987). La nostra recerca té un enfocament principalment aplicat al context professional, ja que el que pretén en darrer terme és millorar l'estatus de la traducció jurada com a professió.

4.1. El projecte ACTIVE

Com a fonament teòric que sintetitza les orientacions anteriors, ens basarem en els plantejaments que aplica el projecte ACTIVE (veieu-ne el desenvolupament a Monzó Nebot, 2002, 2003, 2004-2007, 2005a, 2005b, 2005d), un acrònim (Anàlisi del Camp de la Traducció i la Interpretació en Vessants Especialitzades) que explicita una orientació sociològica activa alhora que declara les fonts principals del treball (l'economia de la pràctica de Pierre Bourdieu i la recerca-acció de Kurt Lewin). El punt de partida d'aquest marc és, seguint Monzó (2002), que podem afirmar que la traducció jurídica i jurada és una professió i que la tasca que satisfà seria la comunicació del Dret entre cultures per a la qual ofereix una solució pròpia, que és un sistema propi de gèneres textuais (el que denomina *transgèneres*). El text traduït seria el producte d'un intercanvi comercial i una realitat discursiva originada en una situació social reiterativa (la qual cosa permet atènyer certa regularitat en la solució que traductors i intèrprets ofereixen i, en conseqüència, és el que determina que puguem parlar de gèneres de comunicació). La traducció seria la tasca desenvolupada pel col·lectiu professional com a solució d'un problema social: la comunicació entre distintes cultures, també jurídiques.

La descripció de les professions es fa des d'aquests plantejaments entorn de tres eixos: un marc sociocultural, un marc corporatiu o comunitari i un marc personal. Pel que fa al marc sociocultural, la professió ha de respondre a una necessitat, ha de tenir una jurisdicció pràctica i un reconeixement públic ampli. Pel que fa al marc corporatiu, per tal que una activitat siga considerada professió hi

sol haver un control d'accés que es respecta per tal que altres persones no qualificades no puguin accedir a la professió. En les professions consolidades, hi ha un control institucional exercit per la comunitat professional que regula la continuïtat dels individus en el mercat, i un poder de representació del col·lectiu davant la societat, dues funcions que en la nostra societat encarnen els col·legis professionals. Finalment, pel que fa al marc personal, els professionals tenen una personalitat socialitzada (que pot correspondre's amb un estereotip de professional), una conducta homogènia amb normes externes de conducta reconegudes per l'entorn social.

Aquestes orientacions inicials ens van servir de base per dissenyar l'enquesta. Per començar, vam redactar una definició breu sobre la traducció jurada i orientada a persones amb certa formació jurídica que servira com a introducció, però que, al mateix temps, no posara de manifest el rerefons de la nostra investigació.

La traducció jurada és la traducció de textos de temàtica generalment jurídica que s'ha de fer servir en contextos oficials (registres, notaries, administracions públiques, justícia, etc.).

A més, com a punt de partida vam demanar als enquestats en la primera i la segona preguntes quins eren els seus coneixements previs del món de la traducció i si tenien amics o familiars propers que s'hi dedicaren. Amb això volíem esbrinar si el grau de coneixença de la professió entre l'estudiantat de Dret pot estar determinat pel fet de tenir persones del seu entorn que es dediquen de forma professional a la traducció. Vam considerar que resultaria molt interessant poder creuar els resultats d'aquesta segona pregunta sobre el coneixement de la professió amb els de la resta de qüestions per analitzar la seua visió de l'estatus de la traducció jurada.

Partint de l'orientació professional que hem comentat més amunt, vam dedicar diverses preguntes a esbrinar si hi havia *trets professionalitzants* que percebien els futurs juristes en la traducció jurada. Així, amb la pregunta 3 volíem saber si les persones enquestades consideraven que la traducció jurada té una jurisdicció pràctica o no, és a dir, si se li reconeix certa exclusivitat sobre l'exercici de les seues funcions o si, per contra, es considera que aquesta jurisdicció és compartida amb altres figures professionals. En la pregunta 4 demanàvem si la professió de traductor jurat tenia reconeixement (prestigi) entre l'estudiantat com a col·lectiu, i amb la pregunta 5 si altres persones no qualificades podien accedir a la professió. Com podem comprovar en els resultats de les enquestes que presentem més endavant, aquestes característiques professionalitzants no sempre es perceben en la figura dels traductors jurats.

4.2. L'anàlisi social de P. Bourdieu

Tot seguit exposarem els conceptes més importants d'aquest autor dins de l'anàlisi social que proposa, a partir dels postulats del projecte ACTIVE. La visió que Bourdieu té de la societat o espai social, una visió políticament compromesa, és la d'un camp de forces i lluites on els agents s'enfronten amb els mitjans que els permet la posició que ocupen en l'estructura de poder. Cada camp social, que es podria assimilar a cada professió determinada, en el nostre cas les dels juristes i els traductors jurats, presenta uns valors particulars i uns principis reguladors propis que delimiten l'espai social estructurat en què lluiten els agents des de les seues posicions.

Bourdieu parteix de l'economia de la pràctica per enunciar alguns dels seus conceptes fonamentals, que hem aplicat en el nostre estudi: el *camp*, l'*habitus* i el *capital*. L'autor (Bourdieu i Wacquant, 1992: 95) defineix el camp com «A network, or a configuration, of objective relations between positions. These positions are objectively defined, in their existence and in the determinations they

impose upon their occupants, agents or institutions, by their present and potential situation [...] in the structure of the distribution of [...] power (or capital) whose possession commands access to the specific profits that are at stake in the field, as well as by their objective relation to other positions [...]». Aquest concepte de camp és el que estructura tot el qüestionari.

Per *habitus* entenem la disposició de l'agent a actuar d'una determinada forma, i d'altra banda, l'*habitus* també és la cosificació del camp, és a dir, el camp fet cosa. Es tractaria d'un sistema de disposicions duradores que funcionen com a principis generadors de pràctiques però també de percepcions (representacions) i interpretacions (pensament). *Habitus* també faria referència a la forma habitual de percebre, reflexionar i fer les coses d'aquest camp (en el nostre cas, del dret) que propicia que l'individu assumisca unes determinades normes de joc. L'*habitus* és l'adaptació exacta de les disposicions, actituds i esquemes de conducta a l'espai social; és el producte d'un procés històric, s'hi manifesten les relacions objectives i condiona les possibilitats d'acció d'una classe social. La pregunta 10 pretenia esbrinar com es representa dins l'*habitus* la jerarquia de la professió.

Un tercer concepte molt important dins la visió de Bourdieu que hem aplicat en la nostra investigació és el de capital. Es tracta de la quantitat de recursos que controla un agent i amb la qual pot produir o obtenir béns o poder; capital és sinònim de poder. El capital es divideix en tres tipus: econòmic (guanys), cultural (formació) i social (xarxa de relacions i obligacions socials). El capital pot existir en tres estats: capital incorporat (competències que cadascú tenim incorporades); capital objectivat (llibres, col·leccions, cotxes... coses que tenen existència separada del capital incorporat); i capital institucionalitzat (certificats; no tenen contingut per se però n'acrediten el contingut).

La pregunta 6 estava relacionada amb tots aquests conceptes i demanava quina és la importància que donen tant els advocats com els traductors jurats als diferents tipus de capital: capital cultural institucionalitzat (formació plasmada en títols i certificats), capital econòmic objectivat (diners), capital social objectivat (relacions personals, classe social), etc., en la tasca de la traducció jurada.

L'anàlisi del capital de cadascuna de les professions té molta rellevància perquè serveix per diferenciar els dos camps, en el nostre cas, el camp del dret del de la traducció jurada. Els camps no es defineixen per un sol tret, sinó que la seua distinció es defineix per la combinació dels diferents tipus de capital i per la seua importància. Aquesta distinció té per objecte la dominació d'un camp sobre la resta, i hem pogut constatar que és el camp del dret el que domina sobre el de la traducció.

Finalment, seguint la recomanació i la pràctica habitual en la confecció de qüestionaris (Oppenheim, 1992), la pregunta 11 demanava les dades demogràfiques de les persones enquestades.

5. Resultats

La primera qüestió preguntava quins eren els coneixements previs sobre el món de la traducció que tenia l'estudiantat.

1. Quins són els vostres coneixements previs sobre el món de la traducció? Valoreu-los d'1 a 5, on 1 és el valor màxim i 5 el mínim.

La majoria dels enquestats va manifestar tenir uns coneixements baixos de la traducció (36%), mentre que un nombre important de persones va afirmar que tenia uns coneixements mitjans sobre aquesta (24%) i altres uns coneixements alts (20%). Tres persones (12%) van contestar que tenen uns coneixements molt alts sobre la traducció i dues (8%) van respondre que els seus coneixements previs són molt baixos.

És molt important constatar que el percentatge de persones que diuen tenir uns coneixements mitjans, alts o molt alts és sorprenentment elevat i fins i tot

major que el de la gent que manifesta tenir uns coneixements baixos o molt baixos.

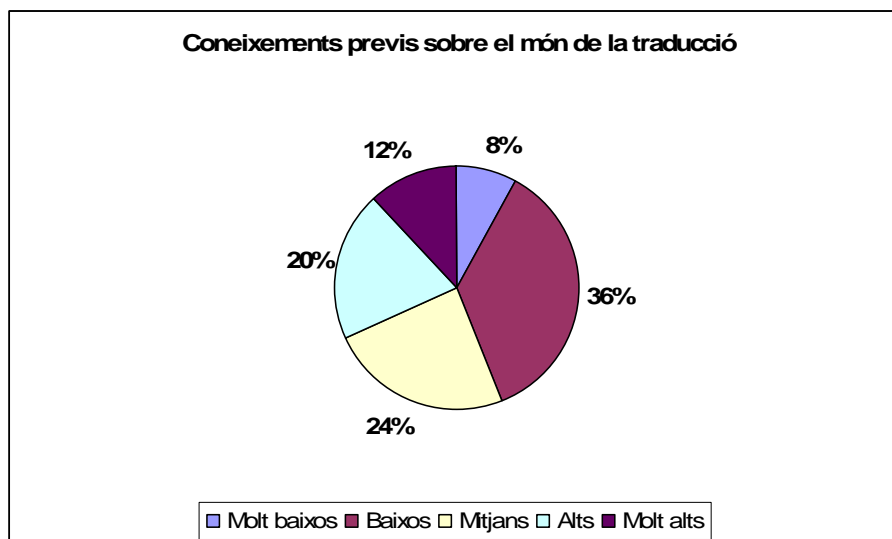

Figura 1. Coneixements previs que manifesta tenir l'estudiantat de Dret sobre el món de la traducció

La segona qüestió preguntava si els enquestats tenen amics o familiars propers, és a dir, persones del seu àmbit de relacions més immediat, que es dediquen de forma professional a la traducció.

2. Teniu amics o familiars propers que es dediquen de forma professional a la traducció?

Hem pogut comprovar que la majoria de les persones enquestades manifesta no tenir amics o familiars propers que es dediquen de forma professional a la traducció (64%), front a un 36% que afirma tenir amics o familiars que s'hi dediquen. Podem observar, a més, que les persones que han contestat de forma afirmativa a aquesta pregunta manifesten tenir, en general, majors coneixements de la professió. D'ací podem deduir que el fet de tenir amics o familiars que es dediquen a la traducció contribueix més al coneixement d'aquesta professió. Per tant, podria ser convenient tenir en compte aquesta dada a l'hora d'interpretar les respostes de la resta del qüestionari.

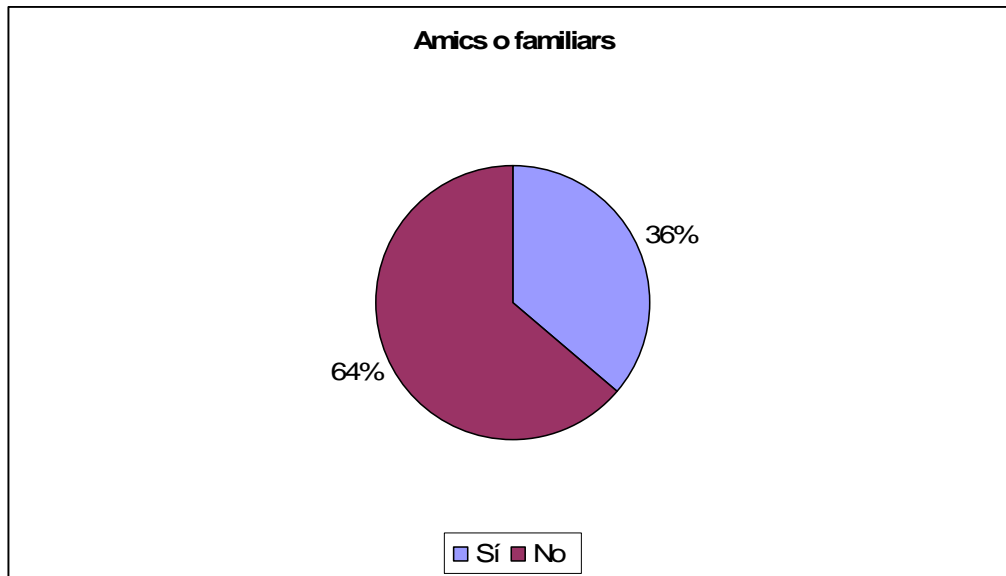

Figura 2. Resposta a l'enquesta quant al fet de tenir amics o familiars que es dediquen a la traducció

La tercera pregunta ofería una sèrie de professions i demanava als estudiants que valoraren quina o quines d'aquestes consideraven que estaven capacitades per fer traduccions jurades. Per tal de contrastar els distints resultats hem agafat com a mesura la moda de la valoració atorgada a les distintes professions.

3. Per començar, us presentem una sèrie de professions. Quina o quines d'aquestes considereu que estan capacitades per fer traduccions jurades? Qualifiqueu-les en una escala de l'1 al 5, on 1 és una capacitat mínima i 5 una capacitat òptima.

Totes les persones enquestades, a excepció d'una, van coincidir a atorgar la màxima puntuació a la professió de traductor jurat, la qual cosa vol dir que és la professió que es considera més capacitada per realitzar traduccions jurades entre les que es van oferir. Les professions que actuen en el camp del dret (procurador, advocat, jutge, notari) van obtenir una moda molt alta quant a la seua capacitat per realitzar traduccions jurades. A més, les persones enquestades van considerar que algunes professions que en principi no estan relacionades amb el món del dret estan també capacitades per fer aquest tipus de traduccions, com són, per exemple, administratius o directors d'hotel.

Com a curiositat, una persona va considerar que els traductors jurats no estan capacitats per fer traduccions jurades, mentre que directors d'hotel, sociòlegs, jutges, administratius, informàtics o metges tindrien una capacitat mínima per fer-les.

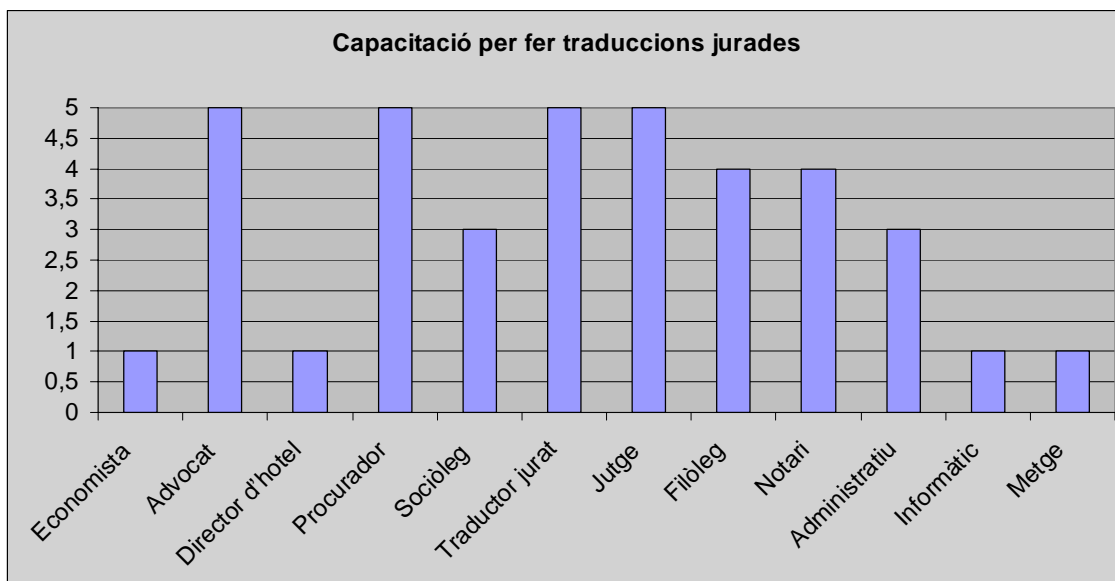

Figura 3. Capacitació de les diferents professions per realitzar traduccions jurades

La pregunta 4 del qüestionari avaluava el prestigi que els enquestats assignaven a les distintes professions plantejades (la mateixa llista de l'apartat anterior). L'anàlisi que n'hem fet és també mitjançant la moda aritmètica dels valors assignats.

4. Ara us donem una sèrie de professions i voldríem que ens diguéreu quina o quines considereu que tenen més prestigi. Qualifiqueu-les en una escala de l'1 al 5 on 1 és un prestigi mínim i 5 un prestigi màxim.

Les persones enquestades van atorgar majoritàriament el major prestigi a les professions de jutge, notari i metge; seguides de les d'economista, advocat, procurador, filòleg i informàtic. Pel que fa a la professió de traductor jurat, resulta sorprenent i desencoratjador comprovar que va ser considerada la professió amb menys prestigi de totes, fins i tot per davall d'altres professions per a les quals es requereix una menor qualificació professional.

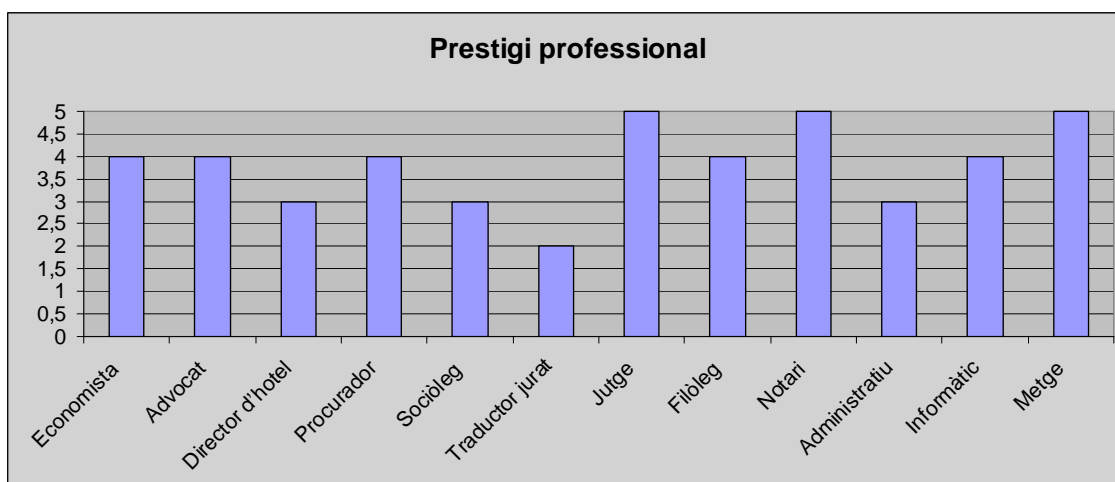

Figura 4. Prestigi atorgat per l'estudiantat de Dret a les diferents professions

La qüestió 5 proposava una situació hipotètica d'un encàrrec de feina real i demanava, en cas de necessitar una traducció jurada, a quins dels professionals recollits en la llista s'adreçarien les persones enquestades.

5. En el mercat, a quin o quins d'aquests professionals us adreçaríeu per fer traduccions jurades? Marqueu la vostra resposta amb una X a la casella corresponent.

La majoria de persones (32%) van coincidir a considerar que s'adreçarien a un traductor jurat per fer aquestes traduccions. Tanmateix, les respostes també van incloure, en la majoria dels casos, altres professionals, principalment els relacionats amb el dret. Així, consideren que podrien adreçar-se a un procurador (11%), jutge (13%) o notari (11%), i també a una altra professió que sovint es confon amb la de traductor: filòleg (11%).

Només set persones s'adreçarien de forma exclusiva a un traductor jurat i una persona s'adreçaria a un jutge, notari o procurador i no a un traductor jurat. També és interessant constatar el fet que les respostes a aquesta pregunta han inclòs en un moment o altre tots els perfils professionals suggerits, és a dir, que les persones enquestades han considerat que es podrien adreçar a qualsevol professional en el mercat per fer una traducció jurada.

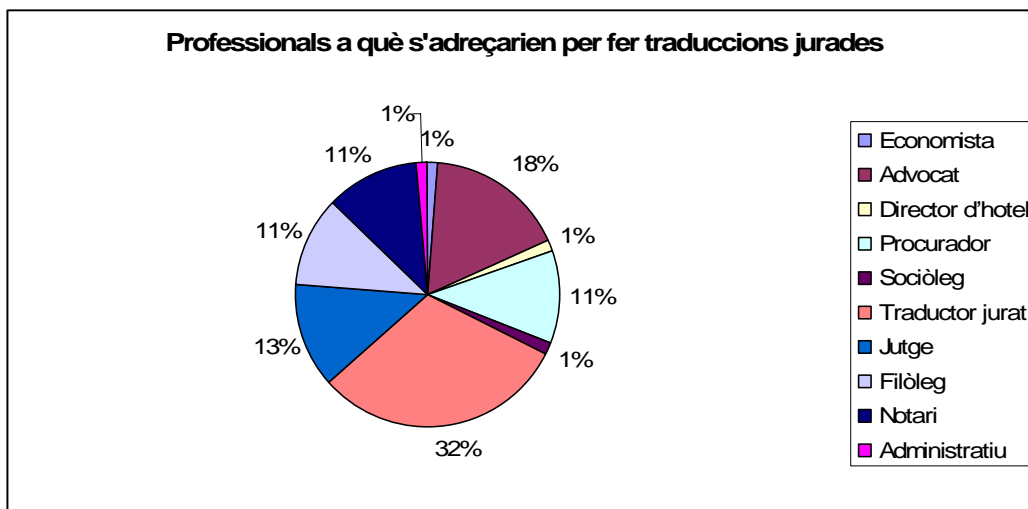

Figura 5. Professionals a què els estudiants de Dret s'adreçarien en el mercat de treball per fer traduccions jurades

La pregunta 6 presentava una sèrie de qüestions que poden influir sobre els estudiants que han de triar uns estudis encaminats a una determinada professió, i demanava qui dóna una major importància a aquests ítems, els advocats o els traductors jurats.

6. A continuació us presentem una sèrie d'elements que poden influir en la decisió d'optar per una o una altra professió. Qui penseu que dóna més importància a cadascuna d'aquestes qüestions, els advocats o els traductors jurats? Marqueu amb una X la casella corresponent.

En general, les persones enquestades han considerat que els advocats donen molta més importància que els traductors jurats a tots els ítems, especialment «classe social», llevat del cas d'«aportació intel·lectual a la societat» (65,38% dels traductors davant 34,62% dels advocats).

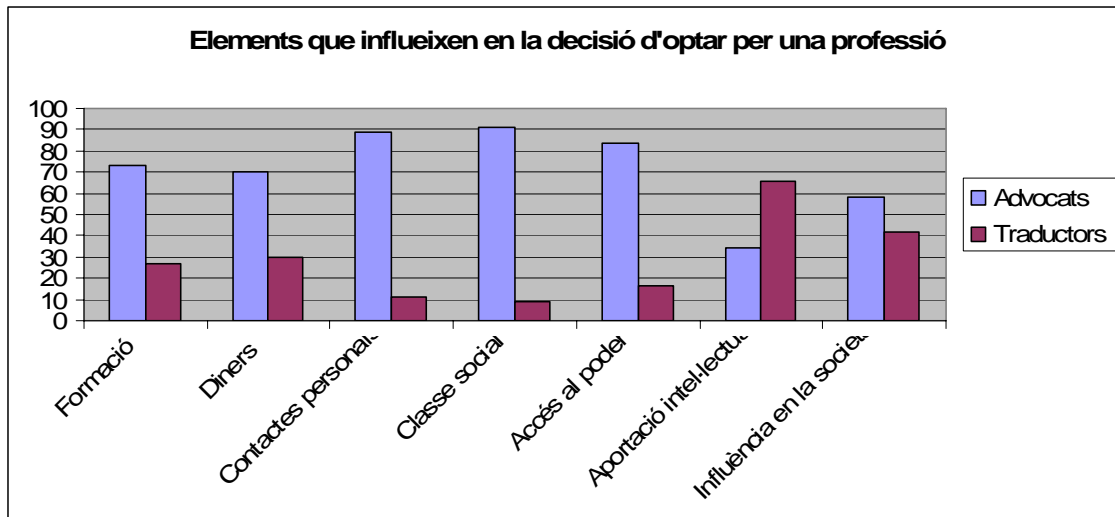

Figura 6. Elements que influeixen a l'hora de triar una professió determinada

En la pregunta 10 es demanava als estudiants de Dret quina o quines de les professions de la llista pensaven que poden exercir tasques subordinades respecte als advocats.

10. Quina o quines d'aquestes professions penseu que poden exercir tasques subordinades respecte als advocats? Marqueu la casella corresponent amb una X.

En aquest sentit, és molt important destacar que un gran nombre de persones han considerat que els traductors jurats poden exercir tasques subordinades respecte als advocats (18 respostes). Aquesta professió és la que es considera més subordinada als advocats juntament amb la de procurador (18 respostes) i seguida per la d'economista (15), administratiu (15) i informàtic (10).

Val a dir que les persones enquestades han considerat que totes les professions en un moment donat poden exercir tasques subordinades respecte als advocats.

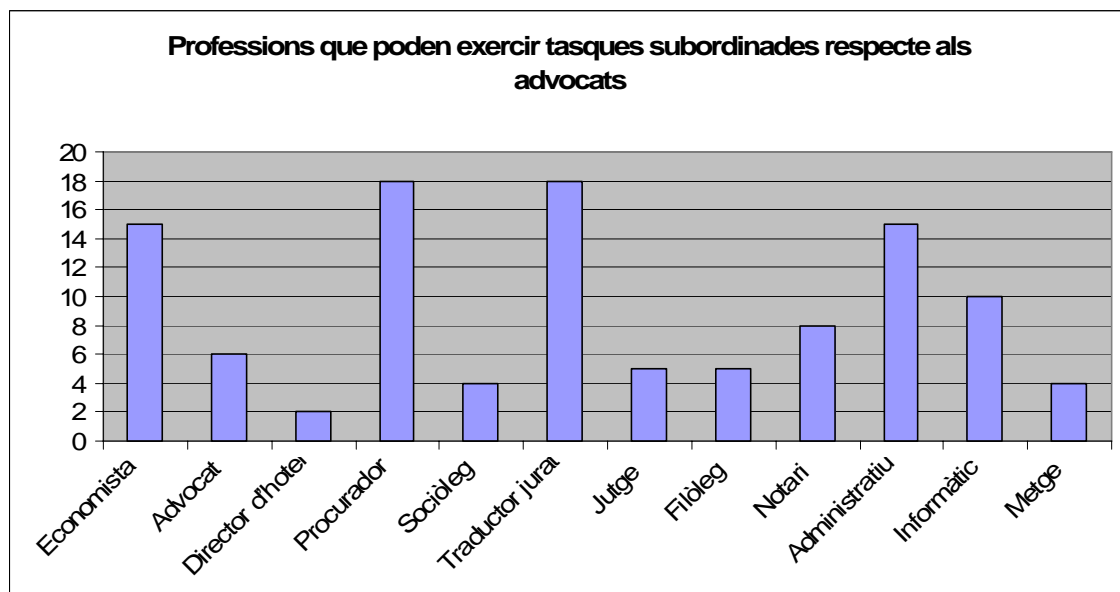

Figura 7. Perfils professionals que l'estudiantat de Dret considera que poden exercir tasques subordinades respecte als advocats

Per acabar, la pregunta 11 recollia les dades demogràfiques de les persones enquestades. És important remarcar que no hem pogut constatar cap correlació entre els resultats de l'enquesta i les dades aportades de curs, sexe, edat o província de les persones enquestades.

11. Dades demogràfiques

- a) Curs
- b) Sexe
- c) Edat
- d) Província d'origen

La gran majoria (19 persones) són estudiants de 4t curs de Dret i també hi ha algunes persones de 3r (6 persones). El sexe majoritari de les enquestades és el femení. La franja d'edats oscil·la entre 20 i 29 anys, i les edats majoritàries són 22 i 24 anys. La província d'origen és Castelló, tot i que també hi ha persones de València, Madrid i Oviedo.

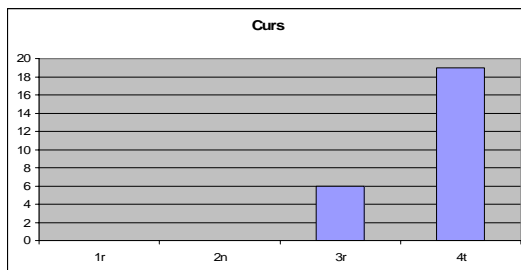

Figura 8. Cursos de la Llicenciatura en Dret a què pertanyen les persones enquestades

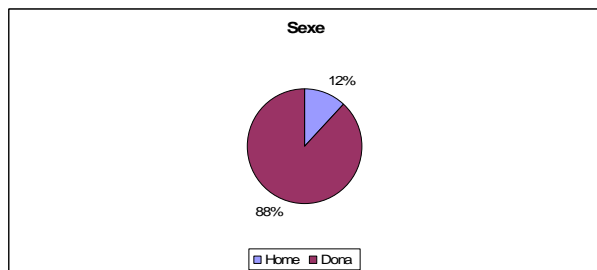

Figura 9. Sexe de les persones a què es va administrar l'enquesta

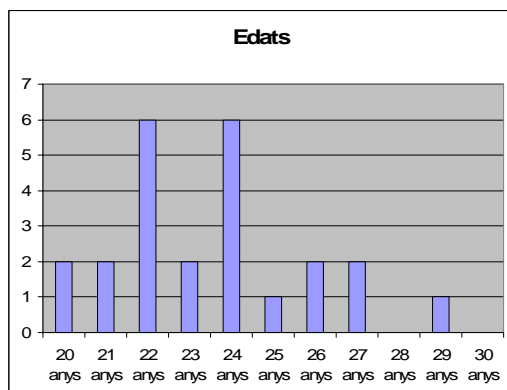

Figura 10. Edats de les persones enquestades

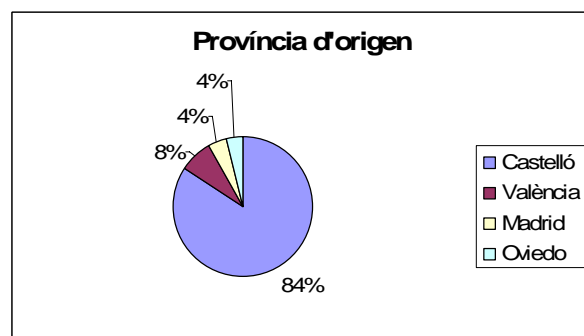

Figura 11. Províncies d'origen

6. Conclusions

La conclusió principal que es desprèn d'aquest treball és que en la Llicenciatura en Dret de la Universitat Jaume I no hi ha un coneixement ni un reconeixement de la figura del traductor jurat. Aquesta conclusió coincideix amb

les resultats d'altres treballs similars (Monzó Nebot, 2002, Way, 2003) i confirma la hipòtesi que havíem plantejat al principi de la nostra investigació. Les enquestes realitzades a un grup d'estudiants de dret van mostrar que la majoria dels membres del camp del dret no saben què és o què fa un traductor jurat. Aquest desconeixement és indicador, a més, de la poca rellevància que l'estudiantat de Dret de l'UJI atorga a l'agent de la traducció jurada.

Una altra conclusió destacable és que hi ha una predisposició molt gran a l'intrusisme o absència d'un grup cohesionat que controle el treball d'oferir serveis de traducció. El desconeixement de la figura del traductor jurat i de les seues funcions fa que es tinguen en molt poca consideració les destreses necessàries per a exercir les seues tasques. Els clients es dirigeixen a un perfil de professional relacionat amb les seues necessitats, una persona amb coneixements de dret o amb coneixements d'idiomes generalment, amb una competència no adequada a aquest tipus d'encàrrecs. Així doncs, podem afirmar que la traducció jurada no té una jurisdicció pràctica perquè als traductors no se'ls assigna l'exclusivitat sobre l'exercici de la traducció en si i es considera que altres professionals poden dur a terme la seua feina (quant a la rellevància de l'exclusivitat en l'exercici professional, vg., per exemple, Freidson, 1988).

Dins la comunitat de traductors jurats, actualment hi ha un control d'accés a la professió, que són els estudis de traducció i les proves d'habilitació que ja hem comentat abans. No obstant això, la percepció que en té l'estudiantat de Dret és que aquestes vies no són necessàries i, per això, afirmen que podrien recórrer a altres professionals per encomanar una traducció jurada. Aquest intrusisme es veu agreujat perquè dins del col·lectiu professional dels traductors jurídics i jurats no hi ha un control de la continuïtat ni un poder de representació, ja que no existeix un col·legi professional. Així doncs, per tal de millorar l'estatus de la professió, considerem molt necessària la creació d'una institució que es dedique a representar i protegir els interessos del col·lectiu dels traductors jurídics i jurats, de la mateixa manera que altres professions ho fan a través dels seus col·legis professionals respectius.

Tot i que la nostra recerca no és representativa a causa de la grandària de la mostra, considerem que els resultats que hem obtingut són valuosos per matisar la hipòtesi que vam plantejar inicialment i per orientar treballs similars. A més, pretenem ampliar-la a través d'un formulari electrònic que distribuïrem a una mostra major de l'estudiantat de Dret de la Universitat Jaume I i que es pot consultar a <www3.uji.es/~lpascual/enquesta_valencia.html> (versió en català) i <www3.uji.es/~lpascual/encuesta_castellano.html> (versió en castellà).

Per concloure, volem posar de manifest que és realment important continuar la recerca en el camp de la traducció i escometre accions per tal de donar valor i entitat a una professió que sovint és invisibilitzada i menystinguda en la nostra societat.

Bibliografia

- BOURDIEU, P. (1971): «Genèse et structure du champ religieux», *Revue française de sociologie*, 12, p. 295-334.
- (1986): «La force du droit», *Actes de la recherche en sciences sociales*, 64.
- (1987): «Elementos para una sociología del campo jurídico» dins C. Morales de Setién Ravina (ed.) (1987): *La fuerza del Derecho*, Santafé de Bogotá, Siglo del Hombre Editores, p. 155-220.
- BOURDIEU, P. i L. J. D. WACQUANT (1992): *An invitation to reflexive sociology*, Chicago, University of Chicago Press.
- FREIDSON, E. (1988): *The Profession of Medicine: A Study of the Sociology of Applied Knowledge*, Chicago, University of Chicago Press.
- LEWIN, K. (1946): «Action-research and minority problems», *Journal of Social Issues*, 2 (4), p. 34-46.

- MONZÓ NEBOT, E. (2002): *La professió del traductor jurídic i jurat. Descripció sociològica de la professió i anàlisi discursiva del transgènere* [tesi doctoral], Castelló de la Plana, Departament de Traducció i Comunicació, Universitat Jaume I.
- (2003): «Un marc per a la visibilització del traductor: reflexions des de la traducció jurídica i jurada», *Traducción & Comunicación*, 4, p. 55-84.
 - (2004-2007): Estudi descriptiu de la pràctica social dels traductors i intèrprets jurídics: anàlisi de les relacions socials i textuais a través dels transgèneres com a productes d'intercanvi mercantil [projecte de recerca], Castelló de la Plana, Fundació Caixa Castelló-Bancaixa, Universitat Jaume I.
 - (2005a): Being ACTIVE in legal translation and interpreting: researching and acting on the Spanish field [comunicació], Montreal (Canadà), Meta Symposium,
 - (2005b): «Investigar con los profesionales: colaboraciones de investigación-acción» dins A. Borja Albi i E. Monzó Nebot (ed.) (2005b): *Traducción y mediación en las relaciones jurídicas internacionales*, Castelló de la Plana, Universitat Jaume I.
 - (2005c): *La recerca-acció en la traducció jurada* [curs de doctorat], Castelló de la Plana, programa interuniversitari de doctorat Traducció, Societat i Comunicació (amb Menció de Qualitat del Ministeri d'Educació i Ciència), Universitat Jaume I.
 - (2005d): «¿Somos profesionales? Bases para una sociología de las profesiones aplicada a la traducción» dins S. Cruces i altres (ed.) (2005d): *Sociology of Translation*, Vigo, Universidade.
- OPPENHEIM, A. N. (1992): *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement*, 2a edició, Londres, Nova York, Continuum.
- PASCUAL GARGALLO, L. (2005): *Enquesta sobre la traducció jurada* [disponible en format electrònic], Universitat Jaume I, <http://www3.uji.es/~lpascual/enquesta_valencia.html> i http://www3.uji.es/~lpascual/encuesta_castellano.html> [darrera actualització de 20 de juny de 2005].
- SALVADOR I PADROSA, S. (2005): «Les proves d'habilitació per a la traducció i la interpretació jurades» dins E. Monzó Nebot (ed.) (2005): *Les plomes de la justícia*, Castelló, Publicacions de la Universitat Jaume I.
- WAY, C. (2003): *La traducción como acción social: el caso de los documentos académicos* [tesi doctoral], Granada, Departamento de Traducción e Interpretación, Universidad de Granada.

LA TRADUCCIÓ DE LA TERMINOLOGIA LEGAL EN LA PEL·LÍCULA *SAVING GRACE*

CARMEN BESTUÉ
Universitat Autònoma de Barcelona
Carmen.Bestue@uab.es

1. Introducció

Les pel·lícules anglosaxones han configurat la cultura jurídica de tota una generació d'espanyols que aprengueren que no es podia detenir algú sense llegir-li els drets (*Miranda rights*),¹ que en els judicis el veredicte el dictava un jurat, que els divorcis es resolien amb un pensió compensatòria pel cònjuge més desafavorit... fins el punt que, sovint, els advocats han d'esmerçar esforços per a fer entendre als clients que la nostra realitat legal i judicial és molt diferent a la del món anglosaxó.

Aquest treball es planteja l'estudi de la traducció de la terminologia jurídica en la ficció cinematogràfica quan aquesta apareix de forma puntual, de vegades fins i tot anecdòtica, i fora, per tant, d'àmbits més específics com podrien ser les pel·lícules del gènere que s'ha anomenat *thriller judicial*, on el traductor està molt familiaritzat amb les particularitats d'aquest argot (Alcaraz i Hugues, 2002: 149-152). Així doncs, considerarem les referències a la terminologia jurídica com una informació cultural més i, per això, ens remetem al tractament dels *culturemes*.

Existeix força bibliografia sobre l'àmbit de la traducció jurídica i, per tant, el traductor especialitzat en aquesta matèria compta amb nombroses fonts documentals a les quals adreçar-se quan realitza el seu treball. En canvi, el traductor que exerceix la seva tasca professional en altres àmbits de la traducció, com és el cas de la traducció audiovisual, a l'hora d'abordar els diferents problemes amb els quals es troba té un propòsit comunicatiu completament diferent al del traductor jurídic, raó per la qual, no sempre li seran d'ajuda les solucions que li aportin els recursos documentals propis de la traducció especialitzada.

En efecte, els procediments de traducció adoptats en traducció jurídica vénen determinats, normalment, per la finalitat que ha de complir la traducció i per la major o menor especialització del receptor del text traduït. Aquests criteris també són aplicables a la traducció dels culturemes de temàtica jurídica presents en els documents audiovisuals, però amb la dificultat afegida que ha d'aconseguir el mateix resultat comunicatiu que el text original (TO) (el riure, el plor, la decepció, l'alegria, etc.). Partim, per tant, de la premissa que els criteris preponderants en la traducció jurídica se substitueixen, en la traducció de la ficció audiovisual, pel criteri de versemblança (Chaume, 2004) ja que, d'una altra manera, no s'assoliria la finalitat comunicativa proposada.

2. Comentari sobre la pel·lícula seleccionada

L'objectiu és treballar sobre la traducció (en la modalitat doblada) al castellà i al francès de la pel·lícula anglesa *Saving Grace* (*El jardí de la alegria* en la versió castellana i *Saving Grace* en la francesa) fent un èmfasi especial en aquelles

¹ En l'assumpte *Miranda contra Arizona* (1966) el Tribunal Suprem dels EUA va declarar, per primera vegada, la inadmissibilitat de la declaració de l'inculpat com a prova quan prèviament no li havien llegit els seus drets.

escenes en les quals s'usa una terminologia pròpia del llenguatge especialitzat jurídic o econòmic.

2.1. Presentació del corpus

La pel·lícula, dirigida per Nigel Cole l'any 2000, és un drama còmic ambientat en un poble pintoresc de la costa anglesa, Port Liac, en el qual, una ingènua esposa, de classe benestant, descobreix en morir el seu marit, que aquest no tan sols l'enganyava amb una amant sinó que, a més a més, havia fos tot el seu patrimoni. Aquesta vídua de cara amable, anomenada Grace, acostumada a una vida fàcil i contemplativa, entretinguda amb reunions socials a l'hora del te i apassionada de la jardineria, es veurà abocada a realitzar una activitat il·lícita, la producció de marihuana, com a única via per a assolir la seva salvació. L'ajudarà en el seu intent el seu fidel jardiner escocès, Matthew, consumidor habitual d'aquesta mercaderia, i comptarà, també, amb la cooperació necessària dels peculiars habitants del poble, entre els quals destaquen la núvia pescadora del jardiner, el metge porreta, el capellà despistat, el banquer homosexual, les botigueres, etc. Finalment, el seu viatge a Londres per a intentar vendre la mercaderia, li permetrà conèixer-hi un mafiós francès amb el qual haurà més que negocis. La pel·lícula es resol amb un final feliç ja que la protagonista aconsegueix, de forma lícita, una gran fortuna en contar la seva història en un llibre que resultarà un gran best seller, *The joint venture*.

La pel·lícula compta amb nombrosos jocs de paraules en els quals el guionista aprofita la polisèmia dels diferents derivats del cannabis: *shit*, *spliff* i, en especial, *joint*, que no sols donarà joc pel títol del llibre publicat per la Grace sinó que servirà també com a esquer utilitzat pel llançament publicitari de la pel·lícula «*Grace's doctor is worried about her joints...*» ('el metge de la Grace està preocupat per les seves articulacions [o porros]...').

A part del vocabulari que gira al voltant dels porros, podem dir que la pel·lícula està dominada totalment pel personatge central, amb un parlar educat i correcte, una dona que sap francès i sembla que tots els personatges, tant els veïns més populars com els mafiosos i traficants, es tornen educats quan tracten amb ella. No obstant això, per la temàtica i llenguatge usats, als EUA la pel·lícula fou classificada amb la menció *R*, (que vol dir pel·lícula restringida, és a dir, que els menors de 17 anys han d'anar acompanyats d'un adult). A Espanya, en canvi, només va rebre la menció de no recomanada per a menors de 13 anys i a França va rebre la menció «*tous publics*» (per a tots els públics).

2.2. Estratègia general de les versions espanyola i francesa

2.2.1. El títol

El to de comèdia costumista es veu ben reflectit a la versió espanyola que, ja des del títol, opta per abandonar la possible traducció dels jocs de paraules plantejats per les polisèmies i opta per un títol amable i bucòlic, «El jardí de l'alegria», on l'evocació del possible fruit de l'esmentada alegria (la marihuana) resulta bastant subtil. Aquest títol ens connecta directament amb una de les escenes finals, rodada a càmera lenta, en la qual l'incendi de l'hivernacle provoca una divertida festa pels veïns del poble. El subtítol de la versió espanyola justifica, a més, el propòsit lucratiu de la protagonista: «Qui va dir que els diners no creixen a les plantes?» Normalment la traducció dels títols no entra dins de l'encàrrec de traducció i, per tant, desconeixem si es va adoptar aquest títol, que es considera títol publicitari (atès que no es tradueix el títol original) per defugir el problema de traducció plantejat pel títol en anglès o bé per motius de comercialització marcats per la productora de la pel·lícula.

La versió francesa opta per reproduir directament el títol original. Aquesta és una tendència que s'observa cada vegada més sovint (Fuentes, 1997-98) i que obeeix, en la majoria dels casos, a motius que escapen a la estratègia traductora, com poden ser les estratègies comercialitzadores de la companyia que n'explota la distribució. En aquest cas podem pensar que el primer sentit del títol és bastant fàcil d'entendre per a un públic amb nocions bàsiques d'anglès ('*Salvando a Grace*'). No obstant això, resulta dubtós pensar que l'esmentat públic compregui el significat fraseològic (*Saving grace* té també un significat negatiu que podria traduir-se per 'l'únic que la salva', 'la seva única virtut') ni tampoc la intertextualitat que pot generar en el receptor de la cultura original (*Amazing Grace*, és una cançó religiosa). En canvi, la versió francesa, en el subtítol, també es permet els jocs de paraules amb l'argot del món de les drogues i la subtitula: «une comédie fumante et bien roulée!» ('una comèdia per fumar i ben embolicada!') comunicant de forma clara el to de comèdia i el tema que s'hi tracta.

2.2.2. Altres aspectes

En general, l'estratègia que podem deduir de la traducció, tant en la versió francesa com en la castellana, ens permet manifestar que es tracta d'unes traduccions bastant *literals* on s'han realitzat molt poques adaptacions a la cultura d'arribada. La nostra hipòtesi és que en la traducció s'ha optat per mantenir l'ambient pintoresc del poble anglès (que recull tots els tòpics amb els quals els ciutadans del continent mirem als britànics: el te de les cinc, els pubs, els jardins, els estampats de flors, etc.), i així s'evita una adaptació a la cultura d'arribada que, en aquest context, podria resultar artificial. Amb aquest propòsit s'han mantingut els noms propis i la banda sonora sense traduir i fins i tot el cantusseig del principi, en el que Matthew canta amb accent anglès la cançó tradicional francesa «*Alouette*», s'ha mantingut tant en la versió castellana com en la francesa (on s'aconsegueix comunicar el factor exòtic gràcies a un accent escocès ben marcat). El llenguatge usat, en general, és l'estàndard amb concessions particulars a l'argot i al registre formal ja que, d'altra banda, aquesta és la tònica dominant en el text de partida. El contrapunt negatiu d'aquesta estratègia és que, en un bon nombre d'ocasions, es perd la intenció final del TO, que no és cap altra que fer riure a l'espectador.

Un cop haguem procedit a l'anàlisi dels problemes de traducció plantejats en relació al vocabulari jurídic o econòmic podem comprovar si l'estratègia general literal, motivada per un propòsit estrangeritzant, s'ha vist també respectada en aquests àmbits concrets.

3. Els problemes de traducció plantejats pels cultuemes jurídics

Acceptar que la traducció esdevé en un context social ens permet d'entendre el text d'especialitat com a fruit d'una cultura concreta i determinat pels seus paràmetres. Conseqüentment, cada societat genera els seus propis textos jurídics d'acord amb un sistema jurídic determinat. (Santamaria, 2003).

El dret és fruit de la història, de la cultura i de la societat d'un país determinat. Els conceptes jurídics evolucionen amb la societat. Un terme jurídic que pot semblar actual en un moment històric concret (*fallida*, *Magistratura de Treball*, *reclusió major* i *menor*, etc.) desapareix completament del llenguatge jurídic per efecte d'un canvi de legislació i, a la inversa, conceptes abans desconeguts es converteixen en el més habitual (*jutjats socials*, *de família*, *penals*, etc.). Si a això afegim que idiomes com el castellà, l'anglès o el francès s'utilitzen per expressar conceptes jurídics en ordenaments jurídics molt diferents

comprendrem per què autors de tant de prestigi com René David (Sarcevic, 1988) proclamaven la intraduïbilitat dels termes jurídics. Tanmateix la necessitat existeix i és per això que s'ha traduït durant dècades; els esforços s'han centrat a escollir els mètodes i les tècniques apropiades per a cada context.

3.1. El llenguatge especialitzat com a *culturema*

El concepte de *culturema* fou proposat primer per Oksaar (1958) i introduït en traductologia per Vermeer (1983). Segons la definició que recull Nord, es tracta «d'un fenomen social d'una cultura *X* que és entès com a rellevant pels membres d'aquesta cultura i que, comparat amb un fenomen corresponent a una cultura *Y*, és percebut com a específic de la cultura *X*» (Nord, 1997: 34, traducció pròpia). L'especificitat d'aquests elements culturals característics d'una cultura pot provocar problemes de traducció.

Hem destacat sobretot els exemples dels *culturemes* *trust* i *joint venture* ja que es tracta de dos supòsits d'inequivalència entre la cultura jurídica anglosaxona i l'espanyola. En efecte, per la particularitat de la seva creació, el dret anglosaxó (el *common law* i l'*equity* conformen un dret d'origen jurisprudencial) ha arribat a elaborar unes figures jurídiques molt més flexibles i amb major capacitat per a adaptar-se a l'evolució dels temps que el dret dels països de cultura romanogermànica, com és el cas de l'Estat espanyol, en els quals la primacia de la llei com a font del dret imposa unes cotilles més estrictes. En matèria de comerç internacional la diferència és palpable i per això ens trobem amb figures com el *trust* i el *joint venture*² que guanyen cada vegada major presència en el tràfic jurídic internacional. En general el comparatista que s'apropi a aquestes dues figures realitzarà un estudi funcional per a intentar buscar en cada supòsit l'equivalent jurídic que més s'aproximi a l'ordenament jurídic espanyol i, en aquells casos en els quals sigui impossible trobar-hi aquest equivalent, optarà per una traducció lèxica o perifràstica. No obstant això, com veurem a la llum dels exemples que hem extret, aquesta operativa no pot aplicar-se directament en la traducció de la ficció audiovisual.

Els referents culturals han estat sistematitzats en diferents categories, però, reprenent les categories de Nida i Newmark, Santamaria (2001) estableix sis categories temàtiques bàsiques: ecologia, història, estructura social, institucions culturals, univers social i cultura material.³

La terminologia jurídica s'encabeix en la categoria d'estructura social, dins de l'àrea d'organització social. Els referents culturals de l'àmbit jurídic que hem destacat serien classificats de la manera següent:

CATEGORITZACIÓ TEMÀTICA	CATEGORITZACIÓ PER ÀREES	EXEMPLES
3. Estructura social	1. treball	
	2. organització social	<i>Trust, joint venture</i>
	3. política	

² La primacia dels EUA com a motor econòmic mundial és segurament també un factor important a l'hora d'analitzar l'expansió d'aquestes figures jurídiques.

³ Com que no és l'objecte d'aquest treball no hem agafat mostres d'altres categories tot i que n'hi ha moltes. Per exemple, dintre la categoria d'ecologia i l'àrea de meteorologia, destaca l'oposició entre el clima tropical (bo per a la marihuana) i el clima anglès (on han de fer servir els hivernacles); dintre l'àrea de l'ésser humà destaquen les referències a un possible cromosoma «diferenciat» escocès, etc.

3.2. Distinció entre mètode i tècniques de traducció

Els exemples que proposem no són extrets de la traducció jurídica (segons la classificació proposada per Hurtado (2001) sinó del camp de la traducció audiovisual on ens centrarem en la modalitat de traducció del doblatge. Si bé les tècniques de traducció entre les quals pot triar el traductor de textos audiovisuals poden ser les mateixes que les del traductor jurídic, el mètode que farà servir segurament no serà igual (Hurtado i Molina, 2002):

Translation method refers to the way a particular translation process is carried out in terms of the translator's objective, i.e., a global option that affects the whole text.

Tant el traductor de textos jurídics com el de textos audiovisuals té l'objectiu principal de servir com a mitjancer entre dues cultures diferents; no obstant això, mentre que en la traducció jurídica es prima el concepte d'equivalència (sigui literal o funcional) per tal com es busca la fidelitat al TO, en la traducció audiovisual la prioritat més alta (Zabalbeascoa, 1994 i 1999) és acomplir amb la intenció final del TO, sigui aquesta la que sigui. Podem dir que en la traducció audiovisual ha de prevaler la comunicació, és a dir, aconseguir que el receptor de la llengua d'arribada tingui una resposta similar a la de la llengua de partida (sobretot en les situacions d'humor i jocs de paraules). En aquest sentit ens referim al concepte d'equivalència dinàmica de Nida (1964: 165-6). L'equivalència dinàmica es basa en el principi que la relació entre el TT i el seu receptor hauria de ser substancialment la mateixa que entre el TO i els seu receptor corresponent.

Per tant, la finalitat de la traducció imposarà el mètode adoptat per al procés traductor considerat com un tot, mentre que parlarem de tècniques de traducció quan ens referim a les microunitats del text. Hem avançat que l'estratègia de la traducció francesa i l'espanyola és estrangeritzant i que, per tant, el mètode traductor generalment adoptat és el *literal*; tanmateix, veurem com no sempre seran les tècniques de traducció literals (en el sentit lingüístic, de paraula per paraula) les que s'ajustaran més al propòsit comunicatiu buscat.

4. Anàlisi de les tècniques de traducció utilitzades en el text

Amb aquesta finalitat hem seleccionat sis moments de la pel·lícula:

- 1a escena: primera visita al banc.
- 2a escena: devolució del xec.
- 3a escena: vicari.
- 4a escena: inspector.
- 5a escena: segona visita al banc.
- 6a escena: diaris.

En aquests moments s'usa terminologia molt tècnica adreçada a una persona del carrer, Grace, el rostre de la qual mostra clarament un desconeixement total sobre la matèria. Podem dir que es tracta d'un vocabulari especialitzat i, per tant, encara que aparegui fora de context ja que es tracta d'una ficció, intentarem analitzar si, a l'hora de traduir-lo, podem aplicar les mateixes tècniques que s'usen en la traducció especialitzada.

4.1. Comentaris sobre les tècniques de traducció utilitzades en el text

Dins el llenguatge jurídic, distingirem entre el llenguatge jurídic d'ús comú, que anomenem *estàndard*, és a dir, aquelles expressions que s'han iniciat en el llenguatge especialitzat però que han passat a formar part del llenguatge del carrer, i aquelles que segueixen sent eminentment tècniques i que, per això, considerarem com llenguatge jurídic tècnic, al que ens referirem com a *formal*.

Com a exemple del llenguatge jurídic d'ús comú citarem l'*overdraft* (*découvert/descubierto*) i com a exemple del llenguatge jurídic tècnic citarem *collateral* (*nantissement/garantía*). Dins l'àmbit del llenguatge jurídic, podríem considerar que es tracta de dos registres: el primer seria un registre estàndard i el segon seria un registre formal.

1a escena

PRESA 1.		
EN especialitzat-estàndard ➔ FR especialitzat-estàndard ➔ ES especialitzat-formal.		
BANQUER:		
I can extend the <u>overdraft</u> a bit and maybe you can find out if there is a life insurance policy...	Je pourrais proroger le <u>découvert</u> un peu... et, de votre côté, essayez de savoir s'il avait suscrit une assurance-vie, ou fait des placements...	Puedo darle un <u>crédito a corto plazo</u> y creo que debería mirar si tiene algún seguro de vida...

COMENTARI: En aquest supòsit en la versió francesa s'hi ha realitzat una traducció literal que respecta el registre estàndard de la versió original mentre que la traducció al castellà ha preferit una adaptació i ha passat la traducció a un registre formal.

PRESA 2.		
EN especialitzat-formal ➔ FR especialitzat-formal ➔ ES especialitzat-estàndard.		
BANQUER:		
[...] your late husband used the house as an <u>asset to raise capital</u> . As you have not children you will inherited the <u>estate</u> but also you will inherited the mortgage.	Votre défunt mari avait <u>donné la maison en garantie pour avoir des fonds</u> ... étant donné que vous n'avez pas d'enfant, vous heritez le <u>domaine</u> mais également l' <u>hypothèque</u> ...	su difunto marido utilizó la casa como <u>garantía para conseguir unos créditos</u> y como no tiene hijos usted heredará la <u>casa</u> pero con todas las <u>deudas que tiene</u> ...

COMENTARI: En aquest cas el francès ha realitzat una traducció que suposa una adaptació, però manté el registre formal, mentre que la traducció al castellà, a més d'adaptar el text, abandona el registre formal per passar a un d'estàndard que resulta més fàcil d'entendre pel gran públic. Podem dir que en la versió castellana, el personatge de Grace apareix més vulnerable ja que, malgrat l'esforç simplificador del banquer, el seu rostre segueix reflectint la perplexitat.

PRESA 3.		
EN especialitzat-formal ➔ FR especialitzat-formal ➔ ES especialitzat-estàndard.		
BANQUER:		
[...] he used the house as collateral for loans to finance business none of which actually took off and then there are the mortgage payments...	Il a donné la maison <u>en nantissement contre des prêts pour des affaires</u> dont pas une n'a vraiment vu le jour et il faut rembourser l'hypothèque...	Utilizó la casa como <u>garantía de créditos para financiar varios negocios</u> , todos esos negocios fracasaron y está la amortización de la hipoteca...

COMENTARI: Novament la traducció francesa respecta el llenguatge d'especialització i el registre usat pel text anglès mentre que la traducció castellana realitza una adaptació lliure que abandona el llenguatge formal i, per tant, acosta el text al gran públic. No obstant això, en aquest cas concret l'adaptació creiem que ve imposada per la tècnica de traducció emprada. Efectivament, en l'ordenament jurídic espanyol no existeix equivalent natural o lingüístic del terme *collateral*, raó per la qual hauriem de recórrer a una paràfrasi descriptiva o generalització (en traducció especialitzada es prefereix la generalització a la reducció) que resulta en el terme espanyol «garantía», el qual pot ser considerat com a llenguatge estàndard.

- I.
- II.
- III.

2a escena

EN especialitzat-formal ➔ FR especialitzat-formal ➔ ES especialitzat-formal.		
És una escena iconogràfica en la qual no hi ha comunicació oral, es mostra un xec en el qual es llegeix la menció en anglès:		
refer to drawer	(en voz alta) sans provision chèque non honoré.	protestado por falta de fondos.

COMENTARI: En aquest cas les traduccions castellanques i franceses usen la tècnica de la traducció funcional, busquen l'equivalent funcional existent en l'ordenament jurídic espanyol i francès que més s'assembla a la figura jurídica de l'ordenament jurídic anglosaxó. La versió espanyola funciona bé en el context de ficció en el qual ens trobem, ja que es tracta d'una adaptació, però no sempre seria acceptable en un context de traducció especialitzada normal ja que introdueix una figura jurídica (la del *protesto*) que no existeix en el Dret anglosaxó i, per tant, podria fer pensar al receptor espanyol que els xecs anglosaxons requereixen també del protesto per a verificar la falta de pagament.⁴

⁴ El protesto notarial dels xecs sol ser substituït per una declaració equivalent per part de l'entitat bancària pel que podem afirmar que, en aquest context, es tracta d'una figura jurídica que ha caigut en desús en el dret espanyol però que, no obstant això, segueix tenint gran vigència en el llenguatge comú.

3a escena

EN especialitzat-formal ➔ FR especialitzat-formal ➔ ES especialitzat-formal.		
SACERDOT:		
do you have a stock portfolio?	vous avez un portefeuille d'actions?	¿tiene una cartera de acciones?

COMENTARI: El registre formal usat en les tres versions permet posar de relleu la situació còmica de dues persones llegues en la matèria però que, tanmateix, reproduïen un vocabulari que han escoltat i coneixen sense entendre'n el significat. En aquesta situació la traducció literal resulta la que millor aconseguix el seu propòsit comunicatiu.

4a escena

EN especialitzat-formal ➔ FR especialitzat-formal ➔ ES especialitzat-formal.		
SURVEYOR: Postmans and <u>surveyors</u> are irresistible to that kind of friends (dogs). [...] SURVEYOR: <u>Valuation for Rampton's debt's outstandings</u> is the standard procedure before the house is <u>put up for auction</u> GRACE: the house is not for auction	HUISSIER: Les Facteurs et <u>huissiers</u> attirent irrésistiblement nos amis canins. <u>Expertise pour Rampton en raison de dettes impayées</u> , c'est une procédure normale avant de vendre une maison aux <u>enchères</u> ... GRACE: mais ma maison n'est pas à vendre...	INSPECTOR: Los carteros e inspectores somos irresistibles para los perros. <u>Valoraciones para Rampton, deudas e impagados</u> . Es un procedimiento normal <u>antes de subastar la casa</u> GRACE: pero la casa no está en venta...

COMENTARI: Aquí la traducció francesa ha optat per mantenir el registre formal i realitzar una adaptació en la qual s'ha buscat l'equivalent funcional de la figura del *valuator* a França, ja que en aquest país existeix una figura jurídica, *l'huissier*,⁵ que té, entre altres funcions, la notificació de procediments d'embarcament, l'assenyalament del béns, la constatació del seu estat, etc. A Espanya aquesta funció seria desenvolupada per tres persones diferents: l'agent judicial, el procurador i el notari. Per això, la traducció d'*huissier* al castellà sempre resulta complicada. Si seguim a Houbert (1999) les professions o funcions precises hauran de ser traduïdes segons el context. En la pel·lícula podem deduir que l'activitat que s'està realitzant és la valoració de la casa i per tant, el seu

⁵ Aquesta professió no existeix a Espanya ni a Anglaterra.

equivalent funcional, en el dret espanyol, serà *perit* o *perit taxador*. La figura de l'*inspector* no seria, en aquest context, un equivalent funcional i, en traducció especialitzada, no seria admissible.

5a escena

EN especialitzat-formal ➔ FR especialitzat-formal ➔ ES especialitzat-estàndard.		
BANQUER:		
Ramptons is an enormous <u>investment trust</u> . John's syndicate triggered a huge tombola. I had no idea you had business interest in the <u>city</u> . If you don't pay the money you owe them they can claim any or all of your assets...this of course would include the house...	Rampton est un enorme <u>trust de placement</u> . Le consortium de John a fait une gigantesque culbute et j'ignorais qu'il avait spéculé en <u>bourse</u> , je dois dire ...Si vous ne payez pas les sommes dues ils peuvent revendiquer la totalité de vos biens... ce que bien sur inclurait la maison...	Ramptons es una <u>empresa importante de inversiones</u> . John había puesto dinero allí pero fracasó su inversión. No sabía que tuviera intereses financieros en la <u>ciudad</u> . Pueden reclamar alguno o todos sus activos...lo que incluiría la casa.

COMENTARI: La traducció francesa fa servir un préstec i tradueix *investment trust* per *trust de placement*, ja que no existeix un únic equivalent funcional (segons el context trobaríem diferents equivalents) de la figura jurídica anglosaxona *trust*.⁶ Es tractaria d'una tècnica correcta dins del llenguatge especialitzat. No obstant això, en el context de ficció en el qual ens trobem, potser es podria haver evitat aquest element estrangeritzant i mantenir el registre formal substituint-lo per qualsevol altre terme comparable com podria haver estat *Fond d'investissement*. En fi, suposem que el traductor parteix de la base que un receptor anglès, com la Grace, no coneix el que és un *investment trust* i que, per tant, tampoc cal realitzar una adaptació del text francès de manera que resulti més proper pel receptor d'aquesta llengua. El traductor espanyol, tanmateix, ha adaptat el text en castellà de tal forma que substitueix el concepte de *trust* (que es canvia pel terme més general *empresa*) i s'aconsegueix així un text més explicatiu i proper al receptor. Novament, la versió castellana opta per un registre estàndard. On es perd completament el sentit, i això malgrat usar la tècnica de traducció literal i servir-se d'equivalents lingüístics, és en la frase «no sabía que tuviera intereses financieros en la ciudad», ja que en aquest context el terme *city* que apareix en la versió original fa referència al centre financer de Londres i no a la ciutat de Londres com a aglomeració urbana; la versió francesa seria, en aquest sentit, menys *literal* però més equivalent en termes de proximitat funcional ja que tradueix *city* per *bourse* (la borsa), és a dir, substitueix un terme general per un

I. ⁶ La traducció de la figura jurídica del *Trust* variarà segons el context i també segons el propòsit de la traducció. Les possibilitats de traducció poden ser innumerables (vg. també Terral, 2002):

II. EQUIVALENTS FUNCIONALS:

- fallida: el *trustee* serà el síndic;
- tutela: el *trustee* serà el tutor;
- successions: *trustee* serà el marmessor;
- entitats sense ànim de lucre: el *trust* serà la fundació.

III. EQUIVALENTS LINGÜÍSTICS:

- fideïcomís: en aquells països en els quals s'ha adoptat la figura jurídica per influència del dret anglosaxó (Mèxic i Canadà);
- *trust*: (préstec) en altres situacions.

de més particular, però també més explicatiu ja que *the city* és un cultuema específic de la llengua de partida. Veiem que, en aquest supòsit, la tècnica de la reducció (Molina i Hurtado, 2001) podria resultar la més adequada pel que corroborem, un cop més, que en traducció no es poden aventurar generalitzacions.

6a escena

EN especialitzat-estàndard ⇄ FR especialitzat-estàndard ⇄ ES no especialitzat.		
PERIODISTA:		
How do an unknown widow <u>facing bankruptcy</u> saved her house and became the most celebrated and controverted novelist of the year? The bestseller of ... Trevethan, « <i>Joint venture</i> »...	Comment une veuve menacée de faillite sauve sa maison et devienne la romanière la plus célèbre et la plus controversée de l'année?...Le roman « <i>Joint venture</i> »	una viuda que estava en <u>bancarrota</u> salva su casa y se convierte en la más famosa novelista del año. La novela de la Sra. Trevethan « <i>Empresa conjunta</i> » encabeza...

COMENTARI: En aquest context periodístic la utilització del terme *bankruptcy* no ha de ser interpretat en el sentit tècnic (procediment judicial previst pels comerciants pel que es declara la situació d'insolvència econòmica) sinó que es tracta del llenguatge d'ús comú, pel qual s'interpreta que una persona està molt endeutada i pot perdre tot el seu patrimoni. En aquest sentit, la traducció espanyola respecta el gènere periodístic i conserva el mateix registre estàndard ja que la paraula *bancarrota* pertany al llenguatge comú. Per contra, si estiguéssim en el context de la traducció especialitzada, la traducció del terme *bankruptcy* per *bancarrota* suposaria un calc i un error de traducció ja que no existeix en el dret positiu espanyol un procediment judicial d'insolvència que es denomini així (l'equivalent jurídic funcional seria la suspensió de pagaments, la fallida o el procediment concursal). La traducció francesa ha optat per la traducció estàndard i ha obviat el llenguatge no especialitzat en el qual també existeix l'expressió *banqueroute*.

4.2. Anàlisi del problema de traducció plantejat per l'expressió 'Joint venture'

Dins de la ficció cinematogràfica es produeix una nova ficció consistent en la creació d'una obra literària que suposa la salvació de la seva autora, Grace, i que rep el títol de *Joint Venture*. Novament, ens trobem, com ocorre també amb el títol de la pel·lícula, amb un joc de paraules en anglès: per una banda, el terme especialitzat *joint venture* correspon a la denominació d'una forma societària bastant coneguda pel públic de la cultura origen i, per l'altra, l'anàlisi semàntica de l'expressió *joint venture* ens fa arribar a quelcom similar a «l'aventura dels porros», «aventurar-se amb els porros» o, fins i tot, aprofitant algun títol ja consolidat en el panorama audiovisual del nostre Estat, «operació porros», «operació canut», etc. (EN: *joint*; ES: porro-canuto; FR: *pétard*).

CONTEXT DE LA FICCIÓ AUDIOVISUAL

Tant l'equivalència proposada per la traducció francesa (el calc de la paraula en anglès) com l'equivalència perifràstica proposada per la versió castellana «empresa conjunta» trenquen amb el criteri de l'equivalència dinàmica (Nida, 1996: 165-6) atès que resulta evident que la broma enviada al receptor, en cap cas, es reproduïx en el TT. La funció comunicativa del títol es queda pel camí especialment en la versió espanyola, que ni tan sols, permet al receptor espanyol esbrinar el significat en el títol original, com sí podria fer, en canvi, el receptor francès que vulgui informar-se sobre el significat de *Joint Venture*.

Podem concloure que la traducció ha fallat en aquest aspecte concret quant al seu coneixement del món i no ha tingut en compte l'asimetria que es produeix entre la forma societària o contractual anglesa i l'equivalent funcional en la llengua d'arribada. Una traducció acceptable o adequada (deixant al marge aspectes comercialitzadors o publicitaris que haurien de ser tinguts en compte si es tractés del títol d'una novel·la real) hauria de reproduir una metàfora d'efecte *equivalent*. Per la nostra banda proposem que la traducció *ideal* hauria de permetre mantenir l'aspecte mercantil i lucratiu del títol (no oblidem que l'objectiu de Grace és saldar els seus deutes) amb la mercaderia usada amb aquesta fi (la marihuana). Qualsevol traducció que inclogués una forma social espanyola i els diferents sinònims dels derivats del haixix hauria pogut funcionar. Està clar que les propostes que realitzem no tenen en compte el context empresarial, el propòsit de l'empresa distribuïdora que vol posicionar la pel·lícula davant un públic determinat, i que, sens dubte, ha estat el criteri seguit pel traductor de la pel·lícula.

SOLUCIONS ALTERNATIVES (ES): Porratas asociados, Chocolate y cía, Manufacturas de María, S.A., Cultivos de María, S.A., Chocolate y asociados, Operación marihuana, etc.

CONTEXT DE LA TRADUCCIÓ ESPECIALITZADA

En l'àmbit de la traducció jurídica, Sarcevic (1988) distingeix entre l'equivalent lingüístic, és a dir, aquells termes creats per a designar conceptes aliens al sistema legal meta, i l'equivalent natural, és a dir, els termes existents en el sistema legal meta. L'elecció entre un mètode de traducció o un altre dependrà de la finalitat que tingui el document que es traduirà, és a dir, de si serà un *document*, la finalitat del qual serà merament informativa, o bé si es tracta d'un *instrument* i, per tant, susceptible de produir efectes jurídics. En aquest sentit el Dret comparat es converteix en una eina essencial pel traductor jurídic que usarà la comparació dels diferents ordenaments jurídics com a mètode per a realitzar la seva traducció (Terral, 2002).

El terme jurídic *joint venture* entra de ple en la definició de terme culturalment marcat, és a dir, aquell que és específic d'un sistema jurídic donat (Terral, 2002), com serien, per exemple, el *trust*, el *common law*, *equity*, *estoppel*, *dret foral*, etc. En aquests supòsits són nombrosos els autors que es decanten per la tècnica del préstec per a destacar precisament aquesta absència d'equivalència en l'ordenament jurídic del TT.

El *joint venture* consisteix en aquell acord o contracte subscrit per dues o més empreses per a explotar conjuntament un negoci o realitzar una activitat comuna de forma, en principi, temporal (Garrido Nombela, 1991). Com a equivalents funcionals d'aquesta figura podríem trobar els comptes en participació (codi de comerç) o el negoci en participació (lèxic de la UEC).

L'equivalent funcional ens remet a una figura jurídica semblant existent en el dret espanyol, però això no significa que sempre s'hagi d'escollir com a millor opció de traducció aquest equivalent funcional. Això suposaria reconèixer igual categoria i importància als *comptes en participació* (poc desenvolupades pel dret

espanyol i amb un pes específic reduït en l'àmbit nacional dels negocis) i el *Joint Venture*, quan la realitat econòmica ens indica una situació completament diferent i és que el joint venture és una de les figures jurídiques més usades, fins i tot per les mateixes empreses espanyoles quan es decideixen a invertir a l'estranger. En aquest supòsit serà l'encàrrec de traducció el que definirà el mètode traductor a triar.

També es tradueix *joint venture* per empresa conjunta o empresa comuna. Aquesta traducció explicativa funciona com a traducció lingüística però ha de ser adoptada amb cautela en l'àmbit de la traducció especialitzada ja que no lliga amb cap estructura definida del dret espanyol i, per tant, deixa sense resposta molts dubtes (si una empresa conjunta té o no personalitat jurídica, per exemple). El traductor especialitzat podria obviar aquest risc de confusió amb una nota a peu de pàgina, però no sempre es permet incloure aquest tipus de referències (com ocorre en un text audiovisual).

5. Conclusió

D'igual manera que en la traducció jurídica existeix una sèrie de paràmetres sobre l'equivalència que ha d'assolir-se entre el TO i el TT, en funció de l'encàrrec de traducció a complir, en la traducció audiovisual existeix una gradació de prioritats que determinaran el mètode traductor seleccionat. Ja que en traducció audiovisual la prioritat més alta és assolir el mateix propòsit comunicatiu que el TO, qualsevol modificació dels termes utilitzats, encara que es tracti de termes pertanyents a un àmbit especialitzat com el jurídic o econòmic, vindrà justificada per aquest propòsit.

Els problemes plantejats per la utilització del llenguatge jurídic, dintre de la traducció audiovisual, s'han d'observar a la llum de les classificacions proposades dintre de la Traductologia per a les categories culturals. En aquest sentit, podem definir algunes figures jurídiques (com el *joint venture* o el *trust*), amb un caràcter culturalment marcat, com a cultuemes ja que es tracta de termes que per la seva ductilitat són naturals per a una determinada cultura jurídica i, en canvi, resulten difícils d'encaixar en altre ordenament jurídic.

L'estratègia general adoptada per a la traducció del text audiovisual ens permetrà plantejar-nos el mètode a seguir, estrangeritzant o familiaritzador, sense deixar mai de costat que la prioritat més alta, a l'hora de traduir els jocs de paraules i els elements d'humor, sempre ha de ser fer riure a l'espectador. D'igual manera que els arbres no poden impedir-nos veure el bosc, l'aparició d'un terme jurídic especialitzat no pot fer-nos oblidar quina és la intenció i la funció que l'autor li ha volgut atorgar dintre del text.

Bibliografia

- AGOST CANÓS, Rosa i Isabel GARCÍA IZQUIERDO (1997): «El registre col·loquial i el doblatge» dins Montserrat BACARDÍ (ed.) (1997): *II Congrés Internacional sobre Traducció*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, p. 213-233.
- ALCARAZ VARÓ, Enrique i Brian HUGHES (2002): *Legal Translation Explained*, Manchester, St. Jerome.
- CHAUME VARELA, Frederic (2004): *Cine y traducción*, Madrid, Cátedra.
- FUENTES LUQUE, Adrián (1997): «La traducción de los títulos de películas y series de televisión ('¿Y esto... de qué va?')», *Sendebarr*, 8-9, p. 106-114.
- GARRIDO NOMBELA, Ramón (1991): «Sugerencias para la traducción de textos jurídicos en inglés», *Terminologie et traduction*, 3, p. 255-267.
- GONZÁLEZ BEILFUSS, Cristina (1997): *El trust. La institución angloamericana y el Derecho internacional privado*, Barcelona, Bosch.
- HOUBERT, Frédéric (1999): «Spécificité de la traduction juridique», Point Com. Bulletin en ligne de l'Association des Anciens Elèves de l'Ecole Supérieure

- d'Interprètes et de Traducteurs de l'Université de Paris, Dossier 10. La traduction juridique et assermentée [revista en format electrònic <<http://www.geocities.com/aaeesit/juri5.html>>].
- HURTADO ALBIR, Amparo (2001): *Traducción y traductología*, Madrid, Cátedra.
- MOLINA, Lucía i Amparo HURTADO ALBIR (2002): «Translation Techniques revisited. A Dynamic and Functionalist Approach», *Meta*, 47 (4), p. 498-512.
- NIDA, Eugene Albert (1964): *Towards a Science of Translating with Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*, Leiden, E.J. Brill.
- NORD, Christiane (1997): *Translation as a Purposeful Activity*, Manchester, St. Jerome.
- RAYAR, Louise W. (1988): «Problems of legal translation from the point of view of a translator» dins Paul NEKEMAN (ed.) (1988): *Translation, Our Future: Proceedings of the XIth World Congress of FIT*, Maastrich, Euroterm, p. 451-454.
- SANTAMARIA, Laura (2001): *Subtitulació i referents culturals. La traducció com a mitjà d'adquisició de representacions mentals* [tesi doctoral], Bellaterra, Departament de Traducció i Interpretació, Universitat Autònoma de Barcelona.
- (2003): «Eines multidisciplinàries per a l'ensenyament de la traducció anglès-català: la traducció dels contractes», *Revista de Llengua i Dret*, 39, p. 11-33.
- SARCEVIC, Susan (1988): «Translation of legislation--with special emphasis on languages of limited diffusion» dins PAUL NEKEMAN (ed.) (1988): *Translation, Our Future: Proceedings of the XIth World Congress of FIT*, Maastricht, Euroterm, p. 455-462.
- TERRAL, Florence (2002): «Les techniques de traduction en traduction juridique», *Terminologie et Traduction*, 3, p. 33-57.
- ZABALBEASCOA, Patrick (1994): «Un esquema de prioridades y restricciones para la didáctica de la traducción» [ponència], *Primeras Jornadas Internacionales de Traducción e Interpretación*, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria.
- (1999): «La didáctica de la traducción: desarrollo de la competencia traductora» dins ANTONIO GIL DE CARRASCO i LEO HICKEY (ed.) (1999): *Aproximaciones a la traducción*, Madrid, Instituto Cervantes.

RECURSOS EN LÍNIA PER A LA TRADUCCIÓ JURÍDICA: ANÀLISI DE LES FONTS MÉS EMPRADES PELS TRADUCTORS D'ANGLÈS I CATALÀ

JOANA MATTURRO MESTRE
Universitat Jaume I
jmatturro@hotmail.com

1. Introducció

Des que comences a estudiar traducció i interpretació, ets conscient que saber-ho tot és un ideal impossible d'aconseguir. Això no obstant, la impossibilitat de saber-ho tot no porta a la impossibilitat de traduir perquè, també des que comences a traduir, veus que la documentació és una arma molt i molt poderosa que tenim a la nostra disposició. Aquesta vinculació de traductor-documentació és encara més visible quan, en passar els primers anys, comences a especialitzar-te i tries un itinerari, que en el meu cas va ser la traducció jurídica. Els textos jurídics són reconegudament complexos, no tan sols pels conceptes que transmeten, sinó també per la forma amb què els transmeten. Un exemple d'això que diem el trobem a l'hora de realitzar una traducció entre l'anglès com a llengua de partida i el català com a llengua d'arribada. Aquesta darrera es caracteritza per la modernització que ha portat a la democratització del discurs amb la manca de passives, d'oracions subordinades, etc. i, curiosament, i malgrat moviments que defensen el *plain English* o que volen fer partícips de la modernització també el castellà, els texts jurídics en llengües com l'anglès i el castellà aquestes característiques són necessàries perquè la comunitat destinatària els reconega.

En aquesta i altres qüestions, la documentació continua sent un recurs indispensable que ens soluciona molts maldecaps. En la combinació lingüística anglès-català, els recursos són potser menors, siga quina siga l'àrea, si els comparem amb la bibliografia que podem consultar per a la combinació anglès-francès o anglès-espanyol. Això, que no és molt gratificant d'entrada, no deixa de ser una motivació, especialment quan ets testimoni de la creació i millora de noves eines, dia a dia.

La falta de fonts de documentació és, per a un traductor, la manca de ferramentes adients a l'hora de realitzar un treball òptim. Així com no ens podem imaginar un arquitecte sense plànols ni regles, o un cirurgià sense bisturí, també resulta difícil d'imaginar un traductor sense diccionaris (per esmentar només una de les fonts possibles). Al llarg dels meus anys d'estudis i del temps que porte com a professional, m'he adonat que obtenir bona documentació no és una tasca fàcil a causa de la manca d'eines, fonts de documentació, etc. La documentació, que hauria de ser una activitat ràpida i que ens hauria de facilitar la nostra feina, es pot convertir, de vegades, en una dura tasca més complicada que la traducció mateixa. Ningú no s'imagina un cirurgià operant sense bisturí o guants, perquè el titllarien de *no professional* i, a més a més, no realitzaria un treball de qualitat. Tanmateix, a diari veiem traductors que s'enfronten al seu treball sense els seus bisturís i sense els seus guants. Són professionals que han de realitzar un treball de qualitat sense tenir les ferramentes necessàries per a realitzar-lo, i això dóna com a fruit unes traduccions més costoses i menys rentables.

La feina que investigadors i professionals duen a terme dia a dia per posar una solució dinàmica (mai definitiva) a una manca notable de recursos en la traducció jurídica d'anglès-català és la que dóna lloc a aquest treball, en què volem revisar alguns d'aquests esforços i afegir-hi un gra d'arena. Aquesta contribució sorgeix d'una reflexió des de la pràctica professional, des de la

inquietud per millorar les meues condicions de treball per fer una feina amb més eficiència i més eficàcia.

Actualment, vivim, sens dubte, en l'era de la informàtica i de la tecnologia. Cada vegada més, els ordinadors, Internet, els programes informàtics, etc. tenen una importància indiscutible en la nostra vida perquè ens la fa més senzilla. Superats els primers entrebancs de l'alfabetització tecnològica, aquests recursos ens ofereixen moltes facilitats a l'hora de realitzar la nostra tasca professional.

A internet trobem molts recursos que ens poden ajudar a fer traduccions jurídiques, però són fonts molt disperses, algunes ni es coneixen (hi ha una manca de difusió a gran escala específica per a traductors) i les que coneixem no sabem quina utilitat poden tenir o si són fiables. A més a més, la comunicació entre els traductors no és l'òptima i potser alguns coneixen alguna ferramenta que altres no saben ni que existeix. Per aquest motiu, vaig pensar que seria interessant donar a conèixer una primera proposta d'anàlisi de recursos digitals utilitzats per a la traducció jurídica d'anglès i català. Amb aquest article volem explicar el procés de selecció dels recursos analitzats i avaluar-los amb comentaris que pretenem que siguin útils per a la pràctica.

Els treballs que han portat a aquesta selecció van començar amb un petit estudi entre professionals de la traducció jurídica que em va permetre veure quines eren les eines electròniques i en línia més utilitzades i per què. Una vegada tenia aquesta informació, vaig triar aquelles que apareixien amb més freqüència (les que van obtenir la majoria de vots dels traductors jurídics d'anglès-català). Tot seguit, les vaig avaluar per comprovar quins n'eren els punts forts i què hi trobaven els traductors que les situaven per damunt d'altres eines.

2. Disseny de l'estudi

Com ja he comentat en la introducció, el tema central del meu estudi és localitzar, analitzar i avaluar les ferramentes en línia més emprades pels professionals de la traducció jurídica anglès-català amb l'objectiu d'establir quines són les eines que més ens faciliten i ens ajuden a l'hora de realitzar el nostre treball.

Per aconseguir aquest propòsit vaig dissenyar un estudi sobre la població de traductors del País Valencià. Seleccionar la mostra ha estat una tasca complexa a causa de l'absència d'un cens de traductors (com els que mantenen els col·legis professionals), però m'he basat en la població de les diferents províncies per establir una mostra estratificada per quotes d'edat i sexe, a més del paràmetre dels anys d'experiència, per al qual em vaig basar en estudis en marxa del projecte ACTIVE (en URL www.active.uji.es). Aquesta és la fase més àmplia i la que més treball va requerir. Després de seleccionar la mostra, vaig dissenyar els instruments de recollida de dades que van consistir en unes breus enquestes mitjançant les quals demanava les URL de les tres ferramentes en línia que més utilitzaven en fer traduccions de temàtica jurídica entre l'anglès i el català.

Les enquestes s'han realitzat a 30 traductors professionals que porten, des de menys d'un any treballant en la traducció jurídica, fins a més de 30 anys. Amb la recopilació participativa de la informació vaig establir quines eren les eines que més s'adequaven al treball professional dels traductors d'aquesta especialitat. Amb els resultats obtinguts vaig fer una llista d'aquelles fonts més consultades, les quals comentaré a continuació.

3. Anàlisi

En aquest apartat pretenc explicar, per mitjà de gràfics, els resultats obtinguts en les enquestes. En primer lloc, he de comentar que de les 30 persones a les quals vaig enviar les enquestes, només 23 van contestar, després d'insistir-hi diverses vegades. En els resultats que mostraré a continuació sobre quines són les

eines més utilitzades pels traductors he considerat aquestes 23 persones com el 100%, i he deixat fora de l'anàlisi la resta de la mostra. Així doncs, una vegada fet aquest comentari, passaré a exposar els resultats obtinguts:

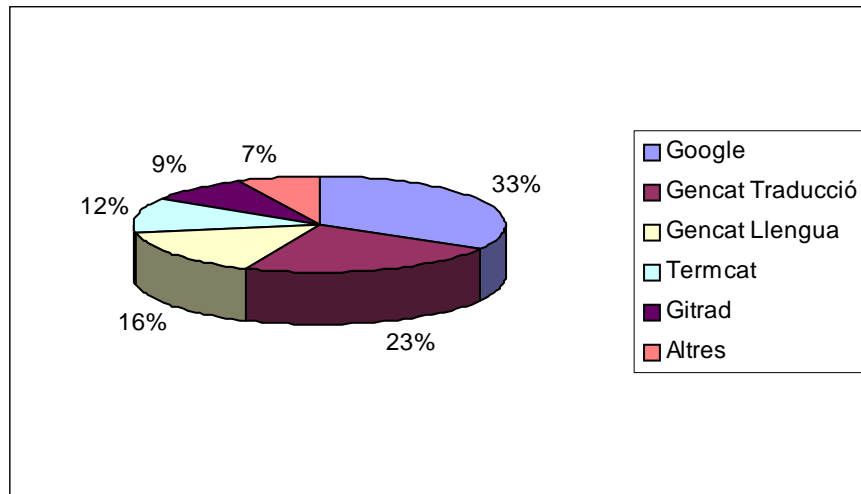

Figura 1. Freqüència d'aparició dels distints recursos en les respostes de traductors professionals.

Aquest gràfic ens mostra quines han estat les fonts més consultades pels 23 traductors que van contestar l'enquesta. Com se'n pot desprendre, la ferramenta en línia més emprada és Google. Aquest fet resulta d'especial atenció ja que de totes les eines que apareixen és l'única que no té continguts específics de traducció. En canvi, totes les altres ferramentes sí que tenen relació amb el món de la traducció jurídica.

El gràfic que apareix a continuació és una mica més detallat ja que apunta percentualment el nombre de vots que va rebre cada eina, en aquest cas s'han tingut en compte les 30 persones.

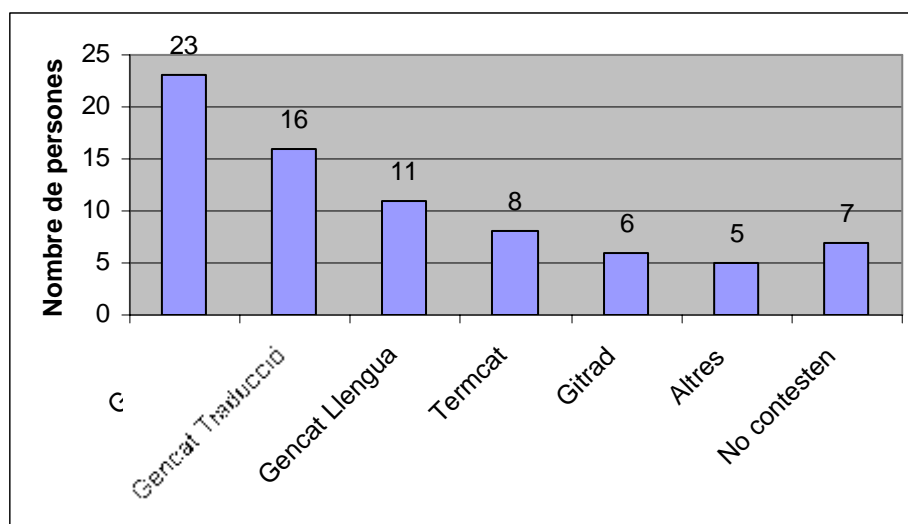

Figura 2. Nombre de vots obtinguts per distints recursos en línia.

Una vegada establertes les fonts en línia més emprades vaig decidir analitzar-les utilitzant la fitxa acadèmica de Gonzalo García i Fraile Vicente (2004: 351-353) per poder donar una petita descripció de cada una de les eines. Els epígrafs següents exposen aquesta avaluació.

3.1. Google

1. TÍTOL: Google.
2. URL: <http://www.google.com>.
3. TIPUS DE FONT O RECURS: cercador.
4. LENGÜES: espanyol, català, euskera, gallec, etc.
5. RESPONSABILITAT PRINCIPAL: Kleiner Perkins Claufield & Byers i Sequoia Capital.
6. LLOC DE PROCEDÈNCIA: Delaware (EUA).
7. EDITOR (webmaster): per països.
8. DESCRIPCIÓ DEL CONTINGUT: es tracta d'un cercador general amb diverses característiques importants. Podem destacar la funció calculadora o la possibilitat de buscar articles.
9. DISSENY I PRESENTACIÓ DE LA INFORMACIÓ: ens trobem davant d'un cercador estructurat semànticament que et permet trobar la informació fàcilment. Les respostes a les consultes apareixen en la part superior de la pàgina de resultats amb vincles i enllaços que ens ofereixen la possibilitat de trobar més informació.
10. ESTRATÈGIES DE NAVEGACIÓ: apareixen molts enllaços que et permeten localitzar la informació mitjançant imatges, en diverses llengües, etc. En cas d'instal·lar en el nostre navegador la barra de cerca pròpia de Google la navegació és encara més àgil.
11. PRESENCIA I QUALITAT D'ENLLAÇOS EXTERNS: cada cerca dona com a fruit una gran quantitat d'enllaços a diverses pàgines web i diversos directoris. No avalua la qualitat dels enllaços, tan sols la vinculació semàntica amb els mots clau de cerca.
12. NOMBRE D'ENLLAÇOS que rep d'altres recursos: 3.710.000
13. DESCRIPTORS: cercador general, calculadora, articles, imatges, traductor, etc.
14. ÀREES D'APLICACIÓ (finalitat del web): localització de qualsevol tipus d'informació.
15. DATA DE CREACIÓ: 1998.
16. DATA DE L'ÚLTIMA ACTUALIZACIÓ: s'actualitza constantment.
17. DATA DE LA CITA: 26/09/05.
18. AVALUACIÓ: 5.

Figura 3. Pàgina d'inici de Google

Google és un cercador que et permet trobar qualsevol informació relacionada amb la traducció jurídica anglès-català ja que disposa d'una base de dades molt potent i ofereix enllaços pertinents, així com també moltes possibilitats de localització de la informació. Com a exemple, podem esmentar l'opció d'eleger les llengües de treball, el tipus d'arxiu que cerquem, la possibilitat de cercar tot tipus d'imatges, etc. Cal destacar també que la informació apareix ordenada i s'hi pot accedir immediatament. L'únic problema és que l'usuari ha d'establir per si sol la validesa o qualitat de la pàgina o de la informació que Google li mostra.

Per acabar aquest apartat vull comentar algunes de les característiques principals que ens ofereix Google i que el fan diferent d'altres cercadors. A l'hora de localitzar la informació pots matisar moltíssim perquè t'ofereix propietats de cerca avançada, per exemple, tenim la possibilitat de buscar en molts idiomes, també apareixen directoris que et faciliten el camí per arribar al lloc desitjat i, per últim, tenim la possibilitat de cercar articles i texts en format PDF. Altres funcions que podem destacar és la calculadora.

Figura 4. Opció de cerca avançada de Google

3.2. GENCAT

GENCAT és el web institucional de la Generalitat de Catalunya. Hi podem trobar informació sobre la llengua catalana, el sistema jurídic català i sobre la traducció i la interpretació jurades. També trobem documents jurídics catalans que ens poden ser de gran utilitat, com ara textos paral·lels.

1. TÍTOL: GENCAT.
2. URL: <http://www.gencat.net>.
3. TIPUS DE FONT O RECURS: web institucional.
4. LENGÜES: català, espanyol i anglès.
5. RESPONSABILITAT PRINCIPAL: Generalitat de Catalunya.
6. LLOC DE PROCEDÈNCIA: Barcelona (Espanya).
7. EDITOR (webmaster): Diferent per departaments.
8. DESCRIPCIÓ DEL CONTINGUT: es tracta d'un web on trobem informació ortogràfica, tipogràfica, d'estil, etc. sobre la llengua catalana de manera que podrem resoldre fàcilment dubtes lingüístics a través de les guies d'esil. També localitzem una pàgina sobre el sistema jurídic català amb tota la informació que hi fa referència, a més d'una pàgina per als traductors i intèrprets jurats amb les últimes novetats. Per últim destacarem una pàgina on podem trobar documents jurídics en català.
9. DISSENY I PRESENTACIÓ DE LA INFORMACIÓ: Un disseny perfectament estructurat amb desplegable que facilita la localització de la informació. Els colors són adequats ja que t'ajuden a localitzar la informació. Bona estructura de les pàgines.
10. ESTRATÈGIES DE NAVEGACIÓ: des de la pàgina inicial es pot accedir a tot ja que la informació es presenta mitjançant enllaços que et permeten arribar a totes les àrees.
11. PRESÈNCIA I QUALITAT D'ENLLAÇOS EXTERNS: inclou una selecció d'enllaços a llocs i recursos relacionats amb la llengua i la cultura catalana.
12. NOMBRE D'ENLLAÇOS que rep d'altres recursos: 4990.
13. DESCRIPTORS: llengua, traducció, interpretació, justícia, català, consultes, informació.
14. ÀREES D'APLICACIÓ (finalitat del web): documentació, llengua catalana, traducció i interpretació jurades.
15. DATA DE CREACIÓ: No hi consta.
16. DATA DE L'ÚLTIMA ACTUALITZACIÓ: No hi consta.
17. DATA DE LA CITA: 26/09/05.
18. AVALUACIÓ: 5.

Figura 5. Pàgina d'inici de GENCAT

Es tracta d'un portal que no ens ajudarà tant en la traducció jurídica en si, és a dir, no trobem diccionaris especialitzats, glossaris o bases de dades terminològiques, sinó que es tracta més aviat d'un portal on podem documentar-nos sobre els textos jurídics catalans i el context que els envolta.

Tot i així, si tractem per separat algunes de les seccions d'aquest web, hi trobarem informació més útil. De fet, les respostes dels traductors tracten de forma completament separada dues de les seccions d'aquest web.

3.2.1. GENCAT: traducció i interpretació

Des de la pàgina d'entrada de Gencat trobem un enllaç que ens porta a una pàgina amb tota la informació relativa a les proves d'habilitació en traducció i interpretació jurades en la comunitat catalanoparlant, a més d'informació sobre jornades i altres temes d'interès.

Figura 6. Gencat: traducció i interpretació jurades

3.2.2. Gencat: web de la llengua catalana

El segon enllaç que ha aparegut en les enquestes, i que mereix una menció especial, consisteix en una pàgina que no tracta pròpiament problemes de traducció o interpretació, sinó més aviat problemes de caire lingüístic. En aquesta pàgina trobem solucions a problemes ortotipogràfics, gramaticals, ortogràfics i tipogràfics, a més de referències a obres, llibres, articles, etc. que ens ofereixen informacions diverses sobre llengua, traducció i dret.

The screenshot shows the Gencat website interface. At the top left is the Gencat logo and the URL www.gencat.net. The main header contains the text 'Web de la llengua catalana' and a search bar with 'mida text' and 'avançada' options. Below the header is a navigation menu with items like 'El català a l'abast', 'El català a la societat', 'Política lingüística a Catalunya', and 'Secretaria de Política Lingüística'. A large banner image features the text 'Tot llengua' over a background of books and a CD. The main content area is divided into two columns: 'Destaquem' (highlighted) and 'Enllaços' (links). The 'Destaquem' section includes a graphic with the text 'Per començar, parla en català' and several publication logos like 'informàtica en català', 'publicacions en línia', 'noves SL', and 'flaixos d'actualitat'. The 'Enllaços' section lists various institutions and resources such as TERMCAT, Institut Ramon Llull, and the Consorci per a la Normalització Lingüística. At the bottom, there is a footer with 'avis legal | sobre el web | correu' and '© 2003 Generalitat de Catalunya'.

Figura 7. GENCAT: web de la llengua catalana

3.3. Centre de terminologia, TERMCAT

1. TÍTOL: TERMCAT.
2. URL: <http://www.termcat.net>.
3. TIPUS DE FONT O RECURS: web temàtic de terminologia.
4. LENGÜES: català, espanyol i anglès.
5. RESPONSABILITAT PRINCIPAL: Consell de Direcció del Termcat.
6. LLOC DE PROCEDÈNCIA: Barcelona (Espanya).
7. EDITOR (webmaster): Marcos Urbina i Albert Lago.
8. DESCRIPCIÓ DEL CONTINGUT: mitjançat aquest portal els usuaris poden consultar diccionaris, cercadors, criteris terminològics, normes especialitzades, i altres recursos terminològics. Trobem una interfície harmonitzada per a la consulta en línia de forma gratuïta. Per últim, podem trobar els neologismes tècnics i científics normalitzats en català pel Consell Supervisor del TERMCAT, amb la definició i les equivalències en altres llengües. També es poden realitzar consultes

terminològiques en línia. Podem consultar un banc de termes normalitzats.

9. DISSENY I PRESENTACIÓ DE LA INFORMACIÓ: es tracta d'una pàgina estructurada i la informació es localitza fàcilment.

10. ESTRATÈGIES DE NAVEGACIÓ: la localització de la informació no és complicada ja que els enllaços estan clarament identificats.

11. PRESENCIA I QUALITAT D'ENLLAÇOS EXTERNS: inclou una selecció d'enllaços a llocs i recursos relacionats amb la terminologia i neologismes. Ofereix un glossari terminològic amb termes en anglès, espanyol, català, francès i alemany.

12. NOMBRE D'ENLLAÇOS que rep d'altres recursos: 223.

13. DESCRIPTORS: terminologia, traducció, neologismes, consultes.

14. ÀREES D'APLICACIÓ (finalitat del web): documentació i terminologia aplicada a les traduccions especialitzades.

15. DATA DE CREACIÓ: 1985.

16. DATA DE L'ÚLTIMA ACTUALIZACIÓ: 07/05. Actualització setmanal.

17. DATA DE LA CITA: 26/09/05.

18. AVALUACIÓ: 5.

El centre de terminologia TERMCAT fou creat l'any 1985 mitjançant un acord entre la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans amb la finalitat de promoure, coordinar i desenvolupar les activitats terminològiques en llengua catalana.

Aquest web és d'una ferramenta molt important a l'hora de traduir ja que et permet trobar molts termes jurídics que estan normalitzats en català i aporta el suport polític que garanteix l'extensió harmònica en l'ús de la terminologia normalitzada.

En aquesta pàgina trobem diccionaris, cercadors, criteris terminològics, normes especialitzades..., és a dir, una ampla ventall de productes amb informació terminològica.

termcat centre de terminologia

- Mapa del web - Contacteu amb nosaltres | On som

cercaterm

Centre de Terminologia Productes i recursos Serveis a l'usuari Terminologia i societat Cooperació i multilingüisme

Diccionaris en línia
Terminologia Oberta
Projectes en curs

Productes especialitzats

Nomenclatures estadístiques
Textos normatius
Documentació tècnica
Obres especialitzades
Obres lexicogràfiques

Productes informàtics

Recursos metodològics

Criteris
Articles i comunicacions
Normes

Eines

Cercaterm, servei de consultes en línia
Neoloteca, banc de termes normalitzats
Biblioteca en línia

Diccionaris, cercadors, criteris terminològics, normes especialitzades... La feina diària del TERM CAT es concreta en un ampli ventall de productes que d'una manera o una altra contenen terminologia. En podeu trobar una selecció en aquest apartat, juntament amb un grup d'eines que us poden facilitar el treball terminològic.

© TERM CAT, Centre de Terminologia Darrera actualització: 26/11/04

Figura 8. Secció «Productes i recursos» del Web temàtic de terminologia

També trobem neologismes tècnics i científics normalitzats en català amb la definició i les equivalències en altres llengües i un cercador, Cercaterm, ens permet fer de forma autònoma consultes que produeixen resultats immediats.

cercaterm

abreviacions indicadors de llenguatge

Surt

Com es fan les consultes

Escriu el *Text de la consulta*, en qualsevol llengua, i indiqueu, si us és possible, l'àrea temàtica a què pertany. Si teniu dubtes en la grafia, utilitzeu l'interrogant (?) per substituir un caràcter i l'asterisc (*) per substituir-ne més d'un. Si voleu cercar un sintagma, utilitzeu les cometes ("").

Com es presenten les respostes

Com a resultat es mostra una llista alfabètica amb un màxim de 200 registres que compleixen la condició de la cerca en qualsevol camp de la fitxa (denominacions, definicions, notes). Feu un clic al registre que us interessi i en visualitzareu les informacions corresponents. Les fitxes amb termes normalitzats pel Consell Supervisor apareixen marcades amb la icona **neoloteca**.

Com s'envien les consultes al TERM CAT

Si no resoleu el vostre dubte terminològic i us heu registrat com a usuari, podeu emplenar el formulari que trobareu al **mòdul d'atenció personalitzada** i enviar-lo al Servei de Consultes del TERM CAT. En rebreu la resposta a través de la mateixa interfície del Cercaterm.

© TERM CAT, Centre de Terminologia, 2000-2005

Text de la consulta

Àrea temàtica

Dret Administració

Fes la cerca

Trobareu tots els termes normalitzats pel Consell Supervisor del TERM CAT agrupats a la **neoloteca**.

Figura 9. Secció «Cercaterm» del Web temàtic de terminologia

Com a conclusió d'aquest recurs podem destacar la voluntat que té d'implicar els diferents agents socials en el coneixement i la divulgació de la terminologia dels diversos àmbits d'especialitat. El TERM CAT potencia les actuacions de difusió i comunicació de l'activitat terminològica que duu a terme. A

més a més, com a centre coordinador d'aquestes activitats en llengua catalana, manté relacions de cooperació i col·laboració en l'àmbit nacional i internacional amb institucions i organismes que es dediquen a la terminologia i a activitats que s'hi relacionen.

3.4. El Web del Traductor Jurídic: GITRAD

1. TÍTOL: Web del Traductor Jurídic.
2. URL: <http://www.gitrad.uji.es/>.
3. TIPUS DE FONT O RECURS: Portal.
4. LENGÜES: espanyol, català.
5. RESPONSABILITAT PRINCIPAL: Col·lectiva, Grup GITRAD.
6. LLOC DE PROCEDÈNCIA: Castelló de la Plana (Espanya).
7. EDITOR (webmaster): Esther Monzó.
8. DESCRIPCIÓ DEL CONTINGUT: mitjançant aquest portal els usuaris poden consultar recursos per a la pràctica i la investigació en diversos idiomes: glossaris, corpus, recursos, directoris, bibliografia. Inclou barra de navegació superior i accés a Google. Per últim, podem trobar les novetats més importants en el camp de la traducció jurídica, com per exemple informació de conferències, etc., en el tauler d'anuncis.
9. DISSENY I PRESENTACIÓ DE LA INFORMACIÓ: adequada visualització i llegibilitat, gràcies a l'ús pertinent dels colors i dels blancs, a més els marges estan ajustats al disseny de cada pàgina. Homogeneïtat en el disseny.
10. ESTRATÈGIES DE NAVEGACIÓ: és un web molt ben estructurat per la qual cosa la navegació és molt senzilla.
11. PRESENCIA I QUALITAT D'ENLLAÇOS EXTERNES: inclou una selecció d'enllaços a llocs, glossaris i recursos relacionats amb la traducció i especialment la traducció jurídica en anglès, català, castellà, francès, alemany, portuguès i àrab. En l'edició en castellà existeix algun enllaç trencat.
12. NOMBRE D'ENLLAÇOS que rep d'altres recursos: 27.
13. DESCRIPTORS: terminologia, traducció, traducció jurídica / jurada, corpus, documentació, investigació.
14. ÀREES D'APLICACIÓ (finalitat del web): documentació i terminologia aplicada a la traducció jurídica i jurada.
15. DATA DE CREACIÓ: 1999.
16. DATA DE L'ÚLTIMA ACTUALITZACIÓ: 07/05.
17. DATA DE LA CITA: 26/09/05.
18. AVALUACIÓ: 4.

Es tracta d'una pàgina web que té el suport d'una institució responsable de la seguretat (la Universitat Jaume I) i d'un grup de recerca que en gestiona el contingut (Gitrad). El *Web del Traductor Jurídic* és un portal creat i actualitzat pel grup d'investigació GITRAD, en el qual podem trobar tot tipus de recursos que faciliten l'aprenentatge i l'exercici de la traducció jurídica, econòmica i administrativa, a professionals, formadors, investigadors i aprenents d'aquesta especialitat, en anglès, català i espanyol com llengües prioritàries; francès, alemany com llengües secundàries i portuguès i àrab com llengües terciàries.

Figura 10. Pàgina d'inici del Web del Traductor Jurídic

Aquest portal està dissenyat per a la utilització de la informació per part de traductors jurídics o estudiants de traducció jurídica. S'actualitza de forma periòdica i presenta la informació de manera lògica. Podem trobar alguns serveis bàsics per la traducció jurídica com, per exemple, enllaços organitzats, recursos propis, notícies sobre esdeveniments relacionats amb la traducció i el registre de suggeriments. La importància d'aquesta pàgina la trobem en l'especificitat dels recursos per al camp concret de la traducció jurídica, econòmica i administrativa.

Dins d'aquest web he fet una tria dels recursos que s'ofereixen i he triat aquells que són d'aplicació directa al treball documental diari del traductor jurídica anglès-català, el punt central d'aquest treball.

Traducció jurada | Qui és qui | Recursos | Recerca | Campus UJI
gitrad@uji.es

Recursos per a la traducció jurídica

<p>Glossaris especialitzats</p> <p>Posem al vostre abast una gran varietat de glossaris especialitzats en línia. També hi trobareu diccionaris de llengua general.</p>	<p>Recursos de formació en Internet</p> <p>Vincles amb pàgines on pots trobar documentació sobre dret, llenguatge jurídic i traducció jurídica, entre d'altres.</p>
<p>Corpus multilingüe de documents jurídics</p> <p>Estem construint un corpus de textos originals i traduccions, precedit per algunes consideracions sobre l'ús de corpora textuals en traducció.</p>	<p>Bibliografia de la traducció jurídica</p> <p>T'hi oferim una biblioteca virtual amb textos íntegres sobre traducció jurídica i econòmica, a més de repertoris bibliogràfics i accés als catàlegs d'algunes biblioteques. Hi pots consultar també novetats editorials.</p>

  © GITRAD

Figura 11. Secció «Recursos per a la traducció jurídica» del Web del Traductor Jurídic

En aquest web apareixen una sèrie de recursos que consisteixen en una recopilació dels glossaris disponibles a internet ordenats pel seu idioma principal: anglès, francès, alemany, espanyol i català. Després d'aquesta primera divisió, apareixen agrupats per camps i subcamps amb l'objectiu d'oferir una ajuda més gran a l'hora de realitzar les consultes. A més a més, per facilitar la selecció del recurs cada glossari apareix acompanyat amb una petita descripció d'ell mateix pel que fa a la seua utilitat terminològica, accessibilitat i fiabilitat. Aquest fet diferencia aquesta ferramenta de la majoria dels directoris de recursos.

4. Conclusió

Gràcies a aquest estudi he pogut observar quines són les fonts més utilitzades a l'hora de realitzar traduccions jurídiques de l'anglès al català. L'article presenta una breu descripció d'aquestes fonts i n'avalua els trets més destacats. Amb això, pretenc proporcionar informació útil per a traductors jurídics i jurats, que poden beneficiar-se d'aquests recursos quan realitzen el seu treball. Amb la suma de les petites millores que ofereixen els recursos més útils podem progressar i anar minvant el temps que dediquem a les tasques documentals a la vegada que obtenim millores professionals. Si amb la selecció que he dut a terme en col·laboració amb les persones que van contestar l'enquesta i amb les avaluacions que he inclòs en aquesta aportació puc difondre la feina de persones que es preocupen per la democratització dels recursos i puc contribuir així a facilitar la tasca de molts traductors, ja puc considerar el meu objectiu aconseguit.

Bibliografia

- GONZALO GARCÍA, Consuelo i Esther FRAILE VICENTE (2004): «Selección y evaluación de recursos lingüísticos en internet para el traductor especializado» dins C. GONZALO GARCÍA i V. GARCÍA YEBRA (ed.) (2004): *Manual de documentación y terminología para la traducción especializada*, Madrid, Arco Libros, p. 337-360.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Gencat*, URL <http://www.gencat.es>.

- MONZÓ NEBOT, Esther (1999): *El Web del traductor juídic*, URL <http://www.gitrad.uji.es>.
- (2005): «La Web del Traductor Jurídico: compartir recursos para crear una comunidad», *TRANS*, 9, p. 161-178.
- PERKINS, K. C. & BYERS I SEQUOIA CAPITAL (1998) *Google*, URL <http://www.google.com>.
- URBINA M. i LAGO A. (1985). *Termcat*, URL <http://www.termcat.net>.

LA TRADUCCIÓ A L'ANGLÈS DE LA LEGISLACIÓ CIVIL CATALANA

LLUÍS BAIXAULI OLMOS
Universitat Jaume I
lluisbaixauli@hotmail.com

1. Introducció

La traducció de textos normatius és un camp amb una gran tradició en els territoris bilingües, on hi ha llengües cooficials, i en les institucions d'àmbit supranacional. A més, darrerament un bon nombre d'institucions de comunitats que no són bilingües (com és el cas de França) han engegat la traducció de la seua legislació més important a altres llengües. Aquest fenomen, potser pel fet de ser recent, no ha rebut encara l'atenció dels estudiosos de la traducció i pensem que, pel fet que la traducció és posterior al procés legislatiu, pot revelar tècniques, metodologies i projectes de gran interès. A Catalunya també s'ha començat aquesta tasca i és en aquest context que se situa la meua anàlisi, que se centra en la traducció a l'anglès de la legislació civil catalana.

La idea d'escriure aquest article neix d'una experiència pròpia en la traducció d'aquest tipus de textos que vaig poder tenir a través de les pràctiques en empresa de la llicenciatura en Traducció i Interpretació. Durant aquest proppassat curs acadèmic he realitzat la meua estada en pràctiques, que s'emmarca en l'especialització en traducció jurídica de l'assignatura Pràcticum IV. La institució que m'acollia és l'Observatori de Dret Civil Comparat Europeu (Universitat de Girona), i en concret es van traçar dues accions prioritàries a través del conveni entre el grup GITRAD de la UJI i l'Observatori, dirigit pel Dr. Miquel Martin Casals: d'una banda, el Projecte Norma Civil, que es planteja recollir i facilitar informació de la legislació civil catalana, i, d'altra, la revista especialitzada en Dret comparat *InDret*. Les conclusions que presente ací sorgeixen de les tasques desenvolupades per a la primera d'aquestes accions de cooperació.

La meua tasca al Projecte Norma Civil va consistir a traduir el preàmbul de la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya. És a dir, que m'encarregue de realitzar una traducció posterior a la promulgació del text original (la qual cosa no sol ocórrer en els encàrrecs que generen la bibliografia sobre el tema, com ara les obres de Bennion o del grup GRETEL). En conseqüència, el treball que cal desenvolupar en aquest projecte es tracta d'una traducció *documental*, i no *instrumental* (que els parlaments publiquen alhora que l'original).

Mitjançant aquesta experiència, m'ha sigut possible copsar d'una forma global el procés de traducció d'un text normatiu en aquest nou context de difusió de la legislació nacional. Així doncs, he observat les mancances pròpies i alienes (comptava amb traduccions prèvies i vaig treballar amb un equip de traductors en pràctiques), i les dificultats típiques d'aquesta especialitat. La meua pretensió és proposar mètodes que permeten superar els problemes que he anat detectant en la pràctica i que, personalment, m'han anat ajudant a millorar la feina.

2. Contextualització

Una de les primeres coses que vaig observar en aquest encàrrec de traducció és que abans de traduir feia falta adquirir (in)formació i conèixer els textos i els costums d'ambdues llengües no tan sols en matèria legislativa sinó també específicament quant al tema que tracta la llei. Calia també, abans d'iniciar la traducció en si, invertir un temps necessari en la reflexió sobre la metodologia

general de traducció de les lleis catalanes a l'anglès, i establir una mena de criteris de traducció que ens guiaren en tot el procés, confeccionar un model que n'assegurara la consistència terminològica, estilística i traductològica. Atès el caràcter rigid (tant pel que fa a les estructures macrotextuals com microtextuals) del gènere, vaig considerar especialment adequada la idea d'uns *criteris* de traducció. A més a més, com que en el si del Projecte Norma Civil hi ha prevista la traducció de tota la legislació civil catalana a l'anglès, i les traduccions fins a aquest moment no sempre són coherents entre si o quant al projecte de traducció individual, vaig pensar que potser aquesta mena de *llibre d'estil* per a la traducció ajudaria els futurs traductors, faria que el temps invertit en aquest projecte s'utilitzara més eficaçment i, en conseqüència, les guies plantejades constituïrien una aportació útil per al gremi i per a la societat.

Tot i que molts teòrics de prestigi incideixen en la importància cabdal de la descripció dels processos (Bassnett-McGuire, 1980: 37, citat en Hurtado, 2001: 170), personalment trobe que una descripció —que es desenvolupe coherentment en propostes teòriques— sense suggeriments per a actuacions futures —concretes i pràctiques— no és gaire profitosa. Per descomptat, compartisc la idea que un treball pràctic sense teoria és coix, però també que una teoria que no s'encamine a la pràctica és estèril. Per aquesta raó, vull presentar primer la realitat preexistent i, a continuació, maneres de perfeccionar el mètode per a millorar el resultat de la traducció (Hurtado, 2001: 157) en aquest projecte concret.

Quan se'm va proposar traduir la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya, de primeres la meua intenció era traduir el text complet, però no em fou possible atesos els constrenyiments materials (de temps i de nombre de mots) que m'imposaven les pràctiques; per això, finalment vaig decidir centrar-me en el preàmbul. D'una banda, entenia que és més eficient traduir la presentació de les lleis, si tenim en compte que la funció de la meua traducció és testimonial, és a dir, donar a conèixer què diu la legislació catalana. Admet, tot i això, que per a l'estudi contrastiu més tècnic, per al Dret comparat, la informació més important no és al preàmbul. Amb tot, si entenem el Dret comparat des d'una perspectiva funcional, la traducció del preàmbul ens serveix per veure com ha actuat una cultura davant una conjuntura determinada. D'altra banda, des d'un punt de vista traductològic, el preàmbul té més contingut, atès el fet que aporta una càrrega semiòtica considerable, perquè s'hi expliquen el context i les circumstàncies concretes que porten el poder legislatiu a elaborar la llei, i situa aquestes circumstàncies en una cultura concreta, tot i exposant-hi particularitats pròpies.

La meua aportació al Projecte Norma Civil, en conseqüència, no és més que un humil primer pas que ha de seguir amb passos de major abasta, i aprofite l'avinentesa per convidar tothom que hi vulga col·laborar a ampliar aquesta feina a la totalitat de la llei, tot millorant el resultat final i eixamplant l'abast de la tasca realitzada.

3. Descripció dels textos

En aquest apartat, parlaré en primer lloc de les tendències estilístiques (de tècnica legislativa o redacció de lleis; *legal drafting*, en anglès) en l'àmbit jurídic de cada llengua, per separat. Després comentaré alguns estudis relatius a la traducció de lleis.

Una vegada consultats diversos materials sobre la redacció legislativa catalana i anglesa (Bennion, 1990, GRETEL, 1995) i sobre les característiques del llenguatge jurídic anglès (Borja Albi, 2000), he pogut constatar diverses convergències i divergències entre ambdues llengües que afecten distints nivells d'ús del llenguatge. Quant a la sintaxi, per exemple, les dues llengües coincideixen a tenir uns ritus específics del món jurídic (lèxic, locucions peculiars, etc.), i difereixen en el fet que el català tendeix a una efectivitat major i busca la simplificació i l'eficiència comunicativa, mentre que en anglès predominen costums

de redacció que aporten lentitud a la prosa. Quant a qüestions gramaticals, un tret que mereix esment és que el català empra la perífrasi d'obligació *haver de + infinitiu* i el present mantingut per expressar significacions que en anglès es materialitzen amb el modal *shall*, una perífrasi de futur amb valor d'obligació.

Malgrat que hi ha una base bibliogràfica consistent respecte de la tècnica de redacció legislativa, aquesta matèria no abasta els problemes que cal acarar en la traducció d'un text jurídic en llengua i cultura A (en aquest cas, la catalana) a una llengua B (en aquest cas, l'anglesa) i cultura X (en aquest cas, indefinida). La solució a aquests problemes només pot venir per la via de la *contrastivitat*.

A través de la contrastivitat de textos i contextos, el traductor estudia com funcionen conceptes i textos en llengües diferents. En el món de la traducció, i especialment en la traducció jurídica, un escull típic és la no simetria dels conceptes. Per això és adient parlar-ne en aquest context.

A Occident s'observen dues famílies del dret, un dret consuetudinari i un dret civil. El primer es basa en els costums (en llatí, *consuetudo* vol dir 'costum', 'hàbit') i en la jurisprudència, i el segon se centra en la legislació escrita. A Anglaterra i la majoria de països de la Commonwealth, el consuetudinari té més pes que no l'estatutari, el qual prepondera al continent europeu (de fet, de vegades es contraposen el Dret anglès i el Dret continental). El fet que el text jurídic que traduïm pose en contacte dos sistemes jurídics diferents provoca que siguin menys els elements comuns (institucions i conceptes). Així doncs, la complexitat de la translació del missatge d'una cultura a l'altra és major.

Com acabem d'explicar, pel que fa a la contrastivitat de sistemes jurídics, hi ha diferències notables entre el català i l'anglès, les quals es manifesten, per exemple, en la part expositiva de les lleis; en català, tot i no ser constituent de la part dispositiva, el preàmbul esdevé un element bàsic de la llei, gairebé indispensable. Tanmateix, en l'ordenament jurídic anglès, el preàmbul és prescindible i, de fet, no és rar que no n'hi haja o es limite a un paràgraf reduït. El contrast també es manifesta en les institucions que s'encarreguen de la legislació, les quals no són equiparables ni, és clar, homònimes.

Un altre element de contrastivitat és la macroestructura de les lleis, com es pot apreciar en el següent esquema (Monzó Nebot, 2001: 351):

CATALÀ		ANGLÈS	
Títol		Títols	
	<i>Fórmula I</i>		<i>Fórmula</i>
Preàmbul		Preàmbul	
Part dispositiva		Part definitòria	
		Part substantiva	
Part final		Part processal	
	<i>Fórmula II</i>	Part complementària	
Signatures		Signatures	

Igualment interessant és la contrastivitat fraseològica i terminològica, on les divergències es deriven sobretot de la manca d'equivalència en sistemes i conceptes jurídics, que responen a diferències culturals, atès que no podem oblidar que les lleis no són textos aïllats, sinó manifestacions culturals on es palesen trets distintius de la cultura on viu l'ordenament jurídic en qüestió.

Quant a la terminologia, es pot ressaltar la no correlació de les unitats terminològiques de l'àmbit jurídic en una i l'altra llengua; per exemple, *disposició* correspon a *provision*, *aprovar* seria *pass*, *bases* seria *grounds*, etc. La fraseologia probablement és més simètrica; el llenguatge legal, tant el català com l'anglès, compta amb unitats fraseològiques pròpies i, sovint, exclusives, com ara *d'acord amb* o *de conformitat amb* —'in accordance with' o 'in compliance with'— (tot i així, en el text treballat no trobem gaires exemples d'unitats fraseològiques).

En aquest apartat descriptiu, he analitzat les tendències d'una i altra llengua en el llenguatge jurídic, i concretament en la redacció legislativa, amb la intenció

de facilitar als traductors un context bàsic (jurídic, conceptual, lingüístic) perquè prenguen decisions més informades des de la contrastivitat dels dos sistemes (dues famílies jurídiques diferents) amb què treballem.

4. El procés de treball

Tot seguit, descriuré breument el procés de treball que he seguit, i després em centraré en les fases que, amb una informació prèvia adequada, s'haurien pogut alleugerir o accelerar.

Inicialment se'm va proposar, a través d'un encàrrec formulat per correu electrònic, la traducció de la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya. La informació expressada en l'encàrrec no era gaire explícita quant a la intenció que havia de satisfer el text traduït, tot i ser un element clau a l'hora de dissenyar un projecte de traducció i de menar la tasca de traducció; per això vaig inferir la intenció del text meta, i l'explicito en l'apartat següent.

El primer pas fou llegir atentament el text original. Aleshores em vaig adonar que necessitava conèixer millor la llei catalana com a gènere (què són expressions fixes, què és típic del gènere i què és exclusiu del meu text original, com de representatiu és aquest original de la categoria de textos a què pertany, etc.), de forma que vaig recopilar documents paral·lels.

Després de familiaritzar-me amb el gènere català, i veure'm davant la tasca de reexpressió en anglès, vaig haver d'adquirir coneixements sobre la legislació escrita en anglès (sobretot anglesa, però també canadenca, americana, australiana i fins i tot dels Països Baixos i Hongria) amb documents propers i paral·lels, destriant sempre allò puntual d'allò general. El fet de no centrar-me en una jurisdicció concreta responia a la intenció d'oferir un llenguatge i un patró textual que pogueren resultar prou familiars i prou estrangeritzants per tots els sistemes anglòfons.

En acabant, em vaig adonar que encara no comptava amb dades concretes sobre l'encàrrec de traducció, i no cal dir que és una informació absolutament necessària: qui seria el meu receptor, quina funció tindria la meua traducció, i quin projecte definiria a través de quines tècniques segons la funció i el destinatari del text meta.

A continuació, vaig iniciar el procés de traducció, al llarg del qual fou una constant la presa de decisions per a solucionar problemes textuais: la recerca lèxica i fraseològica va ser incessant, així com les consultes en el meu corpus de textos paral·lels per solucionar dubtes sobre qüestions estilístiques o fraseològiques (més endavant parlaré amb major detall de la tria de fórmules de promulgació i del títol).

Tot i que aquest procés em va permetre efectuar l'encàrrec amb certa agilitat, trobe que el més important és que em va fer adonar de com podia millorar-lo per tenir més temps per dedicar als problemes d'abast concret (més que no a les qüestions derivades de la intenció de l'encàrrec i d'altres que podien considerar-se mecàniques). Ara concretaré com considere que es podria haver optimitzat el temps emprat, en quines fases es podria haver incidit prèviament per facilitar o accelerar la presa de decisions.

Abans de començar, el traductor hauria de saber les característiques de l'encàrrec; amb aquesta informació situacional el traductor ja tindria la resposta a molts dubtes macro i microtextuais. A més, com que el projecte de traducció pot aplicar-se a un treball més extens (com és l'objectiu del grup de traduir el corpus de legislació civil catalana), considere pertinent invertir un esforç important a confeccionar un llibre d'estil que permeti a qui el consulte una visió general de les característiques de l'encàrrec, a més d'una guia per a la traducció a través de la consulta d'un document model, al qual s'uneixen uns consells de redacció. De forma complementària, aquest llibre d'estil que he dissenyat inclou una mena de glossari lèxic i fraseològic al qual els traductors podrien incorporar-hi

progressivament noves entrades, per tal d'evitar la cerca repetida de mots; de ben segur que el resultat final seria més acurat i consistent.

En resum, per agilitar el procés de traducció, propose un llibre d'estil constituït pels apartats següents: explicitació de l'encàrrec de traducció, consells generals sobre l'estil i la redacció del transgènere llei (per a la traducció català-anglès), glossari i transgènere model amb les principals marques macroestructurals. Aquestes propostes es concreten en l'apartat següent.

5. Tècnica i suggeriments de traducció

En aquesta secció expose, en primer lloc, una sèrie de consideracions d'abast general sobre el projecte de traducció, com són la funció i el destinatari del text meta, els problemes amb què m'he topat i les tècniques que he escollit per resoldre'ls. En segon lloc, aporte un seguit de propostes referents a l'encàrrec de traducció, l'estil de redacció, la gestió de la terminologia i el model de document.

En el context del Projecte Norma Civil, la legislació civil catalana es tradueix a la llengua anglesa, però no per a la cultura anglesa; és a dir, el context meta de la meua traducció és indefinit i podríem dir que s'adreça a tota la cultura anglosaxona, sense considerar massa les especificitats del sistema jurídic anglosaxó. El text meta serà, doncs, una llei civil catalana en anglès, sense cap mena d'adaptació jurídica i amb això adoptem un projecte de traducció estrangeritzant. Per aqueix motiu, un dels obstacles més grans ha estat moure'm entre la literalitat (per no descolorir la genuïtat de l'original i no incórrer en alteracions de sentit en nivells comunicatiu o pragmàtic, però molt especialment semiòtic) i la naturalitat (perquè la traducció adopte la melodia del llenguatge jurídic anglès). Aquesta feina ha sigut molt complicada perquè la tendència catalana cap a la simplificació, d'una banda, i l'enrevessament de la redacció jurídica anglesa, de l'altra, han provocat moltes tensions (he de dir, també, que hi ha una campanya que pretén fer l'anglès jurídic més senzill, la *plain English campaign*, però l'abast irregular en la cultura anglosaxona d'aquest moviment m'ha portat a primar en les meues eleccions els trets estilístics que he extret del corpus *ad hoc* de textos paral·lels). La meua opció, tenint en compte el *scopos* de la traducció, ha estat estrangeritzar, mantenir el sabor de l'original, tant pel que fa a l'estil, com a la macroestructura, i en especial m'agradaria referir-me al tractament de les fórmules de promulgació.

Tenint en compte aquestes qüestions que contextualitzen la traducció, explicaré ara aspectes més concrets i hi aportaré quina informació considere que s'hauria de lliurar als traductors abans de començar a treballar perquè la seua tasca fóra més àgil.

El traductor requereix saber quines són les característiques del projecte de traducció, i proporcionar-li aquesta informació d'una forma ràpida i organitzada és ben fàcil atès que es pot configurar un únic projecte per a tots els encàrrecs. Totes les traduccions es produeixen en la mateixa situació comunicativa i responen a una mateixa intenció per part del Projecte Norma Civil. La sistematització que faig de l'encàrrec ve determinada per les coordenades següents:

Qui vol traduir el text?	La Generalitat Catalana, a través del Projecte Norma Civil.
Quina és la necessitat que genera l'encàrrec?	En l'estat actual del Projecte (que recopila la legislació) la informació sobre l'estat actual de la legislació civil catalana no pot arribar a qui no sàpia català
Per a què?	Es vol difondre i facilitar informació sobre la legislació civil catalana.
Quina funció tindrà la traducció, doncs?	Informativa, testimonial.
Per a qui? Qui en serà	Un turista o resident, un estudiós del Dret comparat, un

el lector?	(aprenent de) traductor jurídic...
------------	------------------------------------

Els primers tres elements solen venir determinats pel client, i els altres dos sorgeixen de la reflexió del traductor. Aquesta informació és bàsica per a conèixer la situació comunicativa i entendre en quines condicions es produirà l'intercanvi comunicatiu. El factor clau és, però, el receptor del missatge i l'efecte (jurídic o no, segons si es pretén una traducció documental o una traducció instrumental) que tindrà el text.

D'una banda, són difícils de perfilar les característiques del lector model, perquè la traducció es publicarà a la pàgina web del Departament de Justícia de la Generalitat Catalana, de forma que l'accés és públic; determinar el tipus de destinatari del meu text és, doncs, bastant agosarat. Val a dir que el destinatari principal serà un professional especialitzat en la matèria; hi ha una certa unanimitat en considerar que els destinataris de les lleis són juristes, i no «tots els ciutadans» (tal i com s'afirma a la fórmula catalana de promulgació inicial). Secundàriament, el destinatari podria ser un usuari profà. El que és ben cert és que el meu lector ideal és un lector angloparlant de nivell mitjà-alt (o un coneixedor en profunditat de la llengua anglesa).

D'altra banda, l'efecte del text meta sobre el lector model hauria de produir la percepció que es tracta d'un text català «anglitzat», però només lingüísticament, mai jurídicament. Reprenent una idea desenvolupada anteriorment, el text meta és una traducció documental (informativa) i no instrumental (amb una càrrega il·locutiva).

Pel que fa als consells d'estil, la meua recomanació és que el traductor se centre en la llengua del text meta, però sense caure en els mals vicis del llenguatge jurídic anglès, com són els dobles (quasi)sinònims, el recargolament innecessari, o les enunciacions que mantenen una seqüenciació paral·lela dels elements («a, b, c i d, en relació amb a', b', c' i d'»). Tot i ser, en certa mesura, un tret distintiu del llenguatge jurídic anglès, potser seria més adequat abandonar aquestes característiques, en la nostra traducció, i cercar la simplificació, la concisió i la claredat (seguint la tendència catalana; com assenyalen, entre d'altres Estopà Casals i García Ginestà, 2003: 33). Tot i fixar-nos en la llengua del text meta, hem de tenir present les característiques de l'original; per escometre aquesta tasca, propose que es mantinga la macroestructura de l'original, que es respecten les fórmules inicials de promulgació i que s'intenten mantenir les ambigüitats de l'original.

A continuació trobareu una mostra del glossari, que sens dubte hauria de millorar-se amb més informació terminològica (definicions, contextos, especificacions de camp, el nom de l'autor de l'entrada, etc.), però aqueixa és una feina ulterior, que jo no he fet i, per tant, no tractaré en aquest article. En aquest sentit, però, conec els treballs de la xarxa LEXTRA, que edita aquesta publicació, en el disseny d'una fitxa terminològica específica per facilitar les feines dels traductors jurítics que treballen amb sistemes pertanyents a diferents famílies (vg. Monzó Nebot, 2005).

acord amb, d'	in compliance/accordance with
aplicable, llei	applicable Act
disposar, contenir (en una llei)	envisage, establish, provide, state (in an Act)
disposició	provision
establir	lay down
prejudicis	damages
procedent	appropriate
promulgar (una llei)	enact (an act)

solucions alternatives	Alternative Disputes Resolution (ADR)
tribunal	court
tutela	guardianship

Per rendibilitzar la feina dels traductors que participen en el projecte, propose començar amb els termes comuns a totes les lleis (com ara, «promulgar», «establir», etc.) i que poden extraure's fàcilment del corpus amb eines de concordances. L'índex de recurrència és notablement major i, en conseqüència, la cerca terminològica aplicada a aquestes unitats suposa un entrebanc major a l'hora de traduir. Més endavant, caldria prosseguir amb la terminologia més específica del tema que tracten les lleis dins la branca del Dret civil («tutela», «solucions alternatives», etc.). De fet, en aquest sentit el procediment més eficient seria decidir les lleis que es tradueixen pels camps on s'insereixen i, així, començar amb el Dret de família, per exemple, i ampliar gradualment el nombre de branques analitzades.

Finalment, vull presentar també la meua proposta de model de document, que, tot i sorgir de la traducció específica que se'm va encomanar, pense —i espere— que resultarà d'allò més útil als traductors futurs, independentment de la temàtica dels textos.

MODEL EN CATALÀ:

Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya (DOGC núm. 3355, de 26-03-2001)
El President de la Generalitat de Catalunya Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l' Estatut d'autonomia de Catalunya , promulgo la següent LLEI
Capítol I, Disposicions generals Capítol II, Característiques de la mediació familiar Capítol III, Desenvolupament de la mediació Capítol IV, Aspectes de registre i d'organització Capítol V, Règim sancionador Disposicions addicionals, transitòries o finals
Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertoqui la facin complir.

Model en anglès:

Family Mediation Act of Catalonia 1/2001, 15th March (DOGC No. 3355, 26-03-2001)
To all to whom these presents shall come, the Parliament of Catalonia has passed and I, President of the Generalitat Catalana, on behalf of the King and in accordance with what is laid down in section 33.2 of the Statute of Autonomy of Catalonia , hereby enact the following: ACT
Chapter I, General Provisions Chapter II, Characteristics of Family Mediation Chapter III, Mediation Development Chapter IV, Aspects of Registration and Organization Chapter V, Disciplinary procedure Additional, transitory or final provisions
I instruct that all the citizens to whom this Act applies and the courts and authorities involved contribute to bring to bear this Act.

En aquest context, trobe que és escaient comentar el procés de traducció de les fórmules de promulgació. Per tal de traduir-les, primer vaig pensar a fer una traducció més o menys literal, per deixar constància de l'original català. Però aquesta solució no era satisfactòria, i vaig creure que era més adequat utilitzar la fórmula genuïna anglesa i adaptar-la per reflectir-hi les institucions catalanes i el sistema de promulgació autòcton; la fórmula anglesa original és la següent:

«BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:»

L'intent d'adaptació d'aquesta fórmula va quedar de la forma següent:

«BE IT ENACTED by the President of the *Generalitat Catalana*, by and with the advice and consent of the Catalonia Parliament, on behalf of the King and in accordance with what is laid down in section 33.2 of the [Statute of Autonomy of Catalonia](#), in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:»

Això no obstant, finalment vaig optar per reproduir en llengua anglesa la informació que es dona en català (seguint el projecte estrangeritzant que m'havia marcat l'encàrrec), utilitzant recursos propis del llenguatge jurídic anglès (amb expressions fixes com és ara «To all to whom these presents shall come») que tingueren un significat i funció semblants al de les expressions catalanes, com es pot veure en el document model presentat anteriorment. D'aquesta forma, pretenia trobar l'equilibri entre la naturalitat en anglès i la fidelitat al català.

Al llarg d'aquest apartat la meua intenció ha estat identificar les dificultats que sorgeixen en el procés de traducció i dissenyar una metodologia que permetia trobar-hi solucions. Les meues propostes abracen aspectes microtextuals (el lèxic i la fraseologia i l'estil de redacció), macrotextuals (macroestructura del text meta) i contextuals o peritextuals (descripció de l'encàrrec).

6. Vies d'estudi i conclusions

Com a colofó del treball, presentaré les conclusions que n'he extret en l'elaboració i parlaré d'algunes vies d'investigació per continuar aquest estudi.

En aquesta aportació he tractat de bastir un marc metodològic que racionalitze el procés de traducció del dret civil català a l'anglès —que desenvolupa el Projecte Norma Civil—, un tema actual, relativament nou i ben interessant, perquè és una tasca que s'ha començat recentment i cal explorar, i perquè traduir textos legislatius constitueix un gran repte. He fet èmfasi en la reflexió prèvia a la traducció; he parlat de la idoneïtat de facilitar als traductors les característiques de l'encàrrec de traducció, unes directrius estilístiques, un glossari i un document model en anglès. Si s'aplicara la metodologia que propose, segurament la complexa tasca de traduir un text normatiu esdevindria més senzilla.

Així doncs, el que he fet ha estat un viatge d'anada i tornada a la praxi passant per la teoria. Primerament, he traduït un preàmbul català a l'anglès, després hi he reflexionat i, finalment, he pensat com aplicar allò après a la . Espere que transmetre aquesta experiència genere un debat necessari que repercutisca positivament sobre la labor que desenvolupa el Projecte, sobre els professionals del camp (juristes i traductors) i sobre la branca del coneixement de la traducció jurídica.

Quant a possibilitats investigadores que he pogut veure a través de l'estudi realitzat, trobe que seria interessant per a la tasca traductora en aquest i altres projectes de traducció desenvolupar diverses qüestions. Pel que fa a l'aspecte jurídic, es podrien fer estudis contrastius on es comparara la redacció de la legislació civil —com ara, el dret de família— d'un país i d'un altre, i de la legislació

europea. Com que en l'actualitat s'està produint un procés de convergència dels sistemes jurídics europeus i, a més, ha nascut un nou dret europeu, seria útil considerar la traducció a un «anglès europeu», seguint els costums, les fórmules i l'estil de redacció que s'empra a Europa. Des de la perspectiva traductora, aquesta idea és especialment interessant, ja que és una via iniciada recentment i, per tant, poc estudiada, on el paper dels traductors és, no cal dir-ho, clau.

Quant a la terminologia, podria resultar interessant recollir glossaris que ja s'han confeccionat (com els que hi ha a Europa, o en coordinació amb el Termcat o amb algun departament de dret que haja treballat ja aquesta qüestió) i organitzar una tasca tan vasta com és fer un glossari bilingüe català-anglès de la legislació civil catalana. Possiblement, la fraseologia es podria incloure en la base de dades on es reculla tota la informació terminològica.

Respecte de l'estil de redacció, he trobat que hi ha moltes qüestions concretes de solució difícil, perquè no hi ha bastants eines. Un exemple ben il·lustratiu és la redacció dels títols de les lleis i els de les parts (capítols, seccions i articles). Si comptàrem amb un corpus de textos normatius en dues o més llengües, es podrien analitzar qüestions estilístiques concretes. Una proposta més d'estudi és, doncs, el recull de textos normatius en anglès (o en altres llengües) que s'utilitzaran per a «copiar-ne» dubtes d'estil concrets.

Una proposta que es faria necessària si de cas es vol ampliar la traducció a altres llengües és fer un llibre d'estil per a la traducció al francès, per exemple. La traducció al francès seria de gran utilitat, ja que hi ha un percentatge alt de catalans que provenen del Magrib (on, a banda de l'àrab, el pes del francès és innegable) i perquè el francès és una *lingua franca*.

BIBLIOGRAFIA

- BENNION, F. (1990): *Bennion on Statute Law*, 3a edició, Londres, Longman.
- BORJA ALBI, A. (2000): *El texto jurídico inglés y su traducción al español*, Barcelona, Ariel.
- ESTOPÀ CASALS, A. i C. GARCÍA GINESTÀ (ed.) (2003): *Manual de llenguatge judicial*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia i Interior.
- GRETEL (1995): *La redacció de les lleis*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- HURTADO ALBIR, A. (2001): *Traducción y traductología*, Madrid, Cátedra.
- MONZÓ NEBOT, E. (2001): «Estudi fraseològic de fórmules jurídiques dins de l'àmbit legislatiu» dins V. SALVADOR i A. PIQUER (ed.) (2001): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*, Castelló de la Plana, Universitat Jaume I, p. 343-354.
- (2005): «Cómo traducir derecho sin ser jurista: nuevas fuentes y métodos documentales para la traducción jurídica» dins D. SALES SALVADOR (ed.) (2005): *La biblioteca de Babel*, Granada, Comares.

EL PRESTIGI DE LA INTÈRPRET

LAURA VICENTE TENA
Universitat Jaume I
lauravicentetena@hotmail.com

1. INTRODUCCIÓ

Des de sempre hi ha hagut professions amb un prestigi social major que d'altres. Aquesta situació, tanmateix, és canviant. Per exemple, la idea que els nostres avis tenen sobre els sacerdots o els mestres no és la mateixa que la dels joves d'avui dia. Mentre que fa uns anys la imatge que la societat tenia d'aquestes figures professionals estava a l'altura de la dels metges, i eren tres de les professions millor considerades socialment, en l'actualitat altres professions, com són ara els advocats o els enginyers, han ocupat el lloc de les primeres, i les han desplaçades a nivells de prestigi molt inferiors.

Resulta difícil establir quins són els factors que fan que aquest prestigi social siga tan inestable i evolucione amb el temps. Una complexitat que és també imputable a les causes d'altres canvis socials. A més de complexos, aquests factors són diversos, una diversitat que es veu notablement incrementada si comparem distints grups socials i, per descomptat, si traspassem les fronteres. Així, la concepció que es té sobre una professió és sempre contingent des del punt de vista espacial i temporal.

L'exploració d'aquesta contingència pot donar-nos una idea dels factors que influeixen (o influïrien) en el nostre propi entorn. Des d'un punt de vista temporal, fa uns anys que vivim l'auge del prestigi de certes professions que han adquirit un paper rellevant en els mitjans de comunicació. La nostra societat actual està clarament influïda per aquests mitjans, que marquen tendències i aconseguen fer-nos canviar la nostra concepció del fet social fins al punt que poden fer-nos passar del rebuig al reconeixement amb una simple notícia, una pel·lícula o una sèrie que, en mostrar com d'atreu, sacrificat o atractiu pot arribar a ser un policia, un periodista o un advocat, el faça formar part de les nostres ambicions personals.

La gent somia d'arribar a ser com els seus ídols, ja siguen personatges reals o de ficció. Estem acostumats a veure en televisió els perspicaços advocats que lluiten per la justícia o els valents mèdics que salven vides constantment, i admirem totes les seues gestes. En coneixem les professions, considerem que mereixen la contraprestació que ens demanen perquè realitzen una funció necessària per a la societat i fins i tot pensem que han nascut amb unes qualitats personals que molt pocs posseeixen.

Una sèrie o una pel·lícula d'èxit poden mostrar-nos la millor part d'una professió i aconseguir que arribem a idolatrar-la. El que no resulta tan emocionant i pot arribar a ser preocupant és que des de fa temps sempre se'ns mostren les mateixes professions i, d'altres, com la dels traductors o els intèrprets, romanen en l'ostracisme. Amb tot, si posem en dubte la *naturalitat* de les concepcions socials podem arribar a establir un projecte de canvi que s'alimente d'actuacions passades i perspectives vigents en altres contextos socioculturals i temporals. Juntament amb metges, advocats o enginyers, moltes altres professions cooperen en l'avanç de la societat i poden obtenir part de l'èxit que una minoria acapara.

El fet de ser traductora i intèrpret i de contrastar la situació del nostre context sociocultural, en la que no es veu reflectida la nostra professió més que de manera anecdòtica, i la d'altres àmbits socioculturals (altres països) va fer que m'interessara per estudiar els motius que impedièren que la meua professió tinguera en aquest context el reconeixement social que altres gaudeixen i, alhora, per

comprovar quin impacte poden tenir els mitjans en l'opinió que la societat té de les distintes professions. D'altra banda, amb la meua recent incorporació al mercat laboral de la traducció jurídica, he pogut constatar personalment la descoratjadora situació professional del traductor, que no veu els seus drets reconeguts enlloc i ha d'acceptar amb resignació considerables injustícies com és l'intrusisme professional que afecta el sector, i el desprestigia mitjançant pràctiques censurables.

Finalment, en iniciar els meus estudis en el programa de doctorat de qualitat *Traducció, Societat i Comunicació* de la Universitat Jaume I de Castelló i la Universitat de Granada, vaig obrir els ulls a la *sociotraducció*, una atraient perspectiva d'estudi que va fer que em plantejara la idea de reprendre totes aquestes percepcions que havia recollit d'una manera fortuïta i asistemàtica per a configurar un objecte d'estudi de gran interès acadèmic. La *sociotraducció* és una línia d'investigació que es troba pràcticament en les bressoles, ja que des que Holmes (1972/1988) la identificara com una branca dels estudis aplicats de traducció, pràcticament no s'ha treballat, especialment fora de la traducció editorial.

En suma, diferents motius personals, professionals i acadèmics van fer que m'interessara per estudiar els diferents factors que conflueixen en la concepció del fet social, principalment del prestigi de la nostra professió d'intèrprets.

Aquest estudi seguirà l'estructura que expose tot seguit. Per començar, presentarem l'objecte d'estudi, les hipòtesis de les quals partim i l'objectiu que busquem. A continuació, comentarem quins passos hem seguit en el disseny de l'estudi i com hem dut a terme la recollida de dades. Per acabar, exposarem els resultats i els analitzarem de forma ordenada. A més, a manera de conclusió, els interpretarem, els compararem amb les nostres hipòtesis inicials, comprovarem si realment és necessari fer-hi alguna cosa i intentarem obrir noves vies d'estudi.

2. PLANTEJAMENT DE L'ESTUDI

L'*objectiu* d'aquest estudi és realitzar una primera anàlisi del prestigi que la nostra societat assigna en l'actualitat a traductors i intèrprets. En concret, em centre en la influència dels mitjans de comunicació en l'opinió que la societat té dels distintes grups socials, amb la hipòtesi que gaudeixen d'un impacte considerable i que poden ser grans aliats per defensar els interessos del nostre grup. Per això pensem que una oportunitat que no podíem deixar passar era estudiar com podia influir en la imatge social la darrera pel·lícula de Nicole Kidman, *The Interpreter*.

Les hipòtesis que desitjàvem comprovar són les que comente a continuació. D'una banda, considerem que la nostra societat assigna a traductors i intèrprets una consideració molt reduïda que només ens permet parlar d'una situació de desprestigi. D'una altra banda, suposem que els mitjans de comunicació juguen un paper molt important en la percepció que la nostra societat té de les diferents professions.

La unió d'aquestes dues afirmacions ens porta a pensar que l'estrena d'una pel·lícula en què, per fi, es tracte aquesta figura com a protagonista i en la qual, a més, una actriu del *star system* com és Nicole Kidman siga qui representa el paper d'una intèrpret de l'ONU podria ajudar a canviar la descoratjadora percepció actual que té d'aquesta professió la societat.

El *marc teòric* que ens ha servit per dissenyar aquest estudi parteix de l'anàlisi sociològica que Pierre Bourdieu (Bourdieu, 1979, 1984) aborda a partir de la teoria de *l'economia de la pràctica*, en la qual afirma que la vida social es desenvolupa en camps que funcionen de forma autònoma i operen com un sistema estructurat de forces objectives. L'anàlisi que du a terme aquest sociòleg consisteix, precisament, en l'estudi de la dinàmica interna de cada camp, així com de les relacions que entre aquests s'estableixen. Prestem especial interès als distintes tipus de capital que distingeix en la seua teoria, perquè considerem que

ens podrien ajudar a establir els motius que estàvem buscant. Amb la seua aplicació pretenem analitzar la situació de la figura de l'intèrpret en l'actualitat.

3. DISSENY DE L'ESTUDI

Des de l'interés per l'estudi de la percepció social del professional de la interpretació i per la influència que els mitjans de comunicació tenen sobre aquesta, decidim analitzar la situació de la nostra professió aprofitant l'estrena a les sales de cinema de l'última pel·lícula de Nicole Kidman, *The Interpreter*.

Comencem per confeccionar l'enquesta que més tard passariem als espectadors de la pel·lícula. Hi havíem d'incloure preguntes que feren referència als factors que, segons Bourdieu, mouen la societat, perquè aquests ens ajudarien a poder agrupar les respostes d'una forma més clara i dibuixar, així, un esquema amb els factors més significatius que estàvem buscant.

En referència al capital cultural, per exemple, preguntem sobre el nivell cultural que havia de tenir un bon intèrpret, la formació necessària per a exercir d'intèrpret o si eren necessàries unes qualitats personals nates per a arribar a convertir-se en un bon intèrpret professional.

Així mateix, incloem altres preguntes que feien referència al capital econòmic i social, a la dimensió històrica del camp i a la percepció dels agents individuals. Entre d'altres qüestions, podem destacar una en què l'enquestat havia d'ordenar per orde de preferència una sèrie de professions de més a menys prestigiosa o d'altres en què, per exemple, preguntem la xifra aproximada que percebia un intèrpret professional com a salari mensual, o si l'enquestat considerava que els intèrprets exerceixen una funció fonamental per a la societat i si han sigut unes figures importants al llarg de la història.

Quant a la manera de formular les preguntes, després d'estudiar en el programa de doctorat diferents models d'enquestes de l'Institut Nacional d'Estadística, decidim que les preguntes tancades agilitzarien el procés, per la qual cosa l'enquesta que finalment utilitzem per a dur a terme aquesta anàlisi consta de molt poques preguntes de resposta oberta.

Només quedava acostar-nos a les sales i escoltar l'opinió dels espectadors.

Cal advertir que, com a estudi preliminar que es realitzava en el si d'un curs de doctorat, el treball es va centrar en una xicoteta mostra de 50 persones, 40 de les quals van contestar només abans del visionat de la pel·lícula i 10 ho van fer abans i després de veure la pel·lícula al cinema. Els possibles canvis que les respostes d'aquest segon grup hagen pogut patir una vegada vista la pel·lícula, podrien ajudar-nos a confirmar la hipòtesi que els mitjans de comunicació influeixen considerablement en la concepció que tenim de les professions.

Així, el fet d'enquestar la majoria d'espectadors en entrar a la sala ens va fer centrar-nos no tant en els canvis que es produeixen en la mentalitat de la gent sinó en l'estudi de la concepció social sobre la figura de l'intèrpret per a aconseguir establir resultats concloents que fixen quins poden ser els factors que fan que el prestigi d'una professió varie tant.

4. RESULTATS

A continuació exposarem els resultats generals i, posteriorment, comentarem els lleugers canvis que s'han produït en la concepció d'alguns espectadors sobre els intèrprets després d'haver vist la pel·lícula.

Els resultats són sorprenents i prou desesperançadors per a la professió. Menys del 20% vinculen l'eixida professional d'intèrpret amb la llicenciatura en traducció i interpretació; quasi el 30% afirma que s'ha d'estudiar filologia anglesa i més del 50% considera que l'únic requisit és haver estudiat llengües (aquest grup haurà trobat absurda per òbvia la pregunta sobre si una persona que sàpia llengües pot interpretar com un intèrpret professional). Així mateix, fins i tot hi ha

un 5% que assegura que és necessari estudiar art dramàtic. Encara que entristeix continuar escoltant opinions d'aquest tipus, la veritat és que com a estudiant de traducció i interpretació he pogut constatar per la meua experiència personal i per la de gran part dels meus companys que és freqüent que en escoltar el que estudiem ens pregunten si som actors, amb la qual cosa, al final, respostes que poden parèixer tan absurdes com aquesta última ja no ens sorprenen.

En relació amb açò, a la pregunta sobre on treballen els intèrprets, poc més del 50% dels enquestats ha sabut oferir alguna resposta vinculada a la pràctica professional real, com ara *organismes oficials* o *conferències*. Les respostes que s'han donat són d'allò més variades, des de *cinemes* o *teatres* (el grup que anteriorment ha respost que és necessari estudiar art dramàtic) fins a afirmar que és una feina que es pot fer *des de casa*.

Respecte a d'altres qüestions, un 60% pensa que es tracta d'una professió monòtona i, encara que més del 75% pensa que els intèrprets tenen un nivell cultural i intel·lectual alt, asseguren que no són necessàries unes qualitats personals nates per a dedicar-se a la interpretació.

En comparar l'intèrpret amb altres professions, el primer grup professional sol eixir, com podia esperar-se, prou malparat, en benefici de metges, advocats i fins i tot alguna vegada de periodistes o mestres. Així mateix, un 40% pensa que els intèrprets no exerceixen una funció massa important per a la societat, per la qual cosa la mitjana del que consideren que han de guanyar no supera els 1200 euros mensuals.

Molts pocs coneixen algun personatge de ficció que siga intèrpret, fins i tot trobant-se a la mateixa porta del cinema a punt de veure la pel·lícula *The Interpreter* (versió doblada al castellà). Només els que eixien de veure la pel·lícula (100 %) han estat capaços de recordar que, aquesta vegada sí, una estrella de Hollywood no és ni advocat ni metge sinó intèrpret.

Amb tot, la resposta més divertida és la que pràcticament tots els enquestats han donat a l'última pregunta sobre si consideren que els intèrprets tenen el reconeixement social que mereixen: «Sí, per descomptat, clar que el tenen». La majoria, després d'haver desprestigi d'una forma tan palesa la figura de l'intèrpret, considera que gaudim del prestigi social que ens mereixem.

D'altra banda, cal destacar que la majoria de respostes del grup que va contestar l'enquesta dues vegades, en arribar al cine i després d'haver vist la pel·lícula, són un poc més animoses. Es confirma així la hipòtesi que plantejàvem, tot i les reserves que podem tenir amb una mostra tan reduïda: els mitjans de comunicació són un instrument important que podem utilitzar per millorar la imatge social.

Com a exemple de les modificacions que la pel·lícula ha causat en les respostes, ara els enquestats han canviat l'ordre de les professions de més a menys prestigiosa i les respostes a preguntes com ara *on treballen els intèrprets*, si consideren que compleixen *una funció fonamental* per a la societat, si la professió és *creativa* o, evidentment, si coneixen algun *personatge de ficció* que siga intèrpret han millorat considerablement.

Una vegada vista la pel·lícula col·loquen els intèrprets, junt amb els metges i els advocats, entre les professions amb més prestigi, per damunt de periodistes i mestres. Ja saben que els intèrprets no treballen a teatres i a cinemes (per descomptat, no coneixen la casuística de les fires de cinema on l'intèrpret fa la seua feina en viu sobre la pel·lícula en versió original) i, almenys, pensen que tots treballen a l'ONU, com Nicole Kidman. A més, gràcies a l'argument de la pel·lícula, ara consideren que es tracta d'una professió molt creativa i necessària per a la societat.

5. CONCLUSIÓ

Tot açò confirma les hipòtesis de partida: la nostra societat té una consideració molt pobra del que és la professió de l'intèrpret, especialment en

comparació amb altres que se'ns mostren idíl·liques. Estem clarament influïts (o potser contaminats) pels mitjans de comunicació, que aconseguen fer-nos canviar d'opinió sobre els temes més dispars en qüestió de segons.

Encara que en aquest estudi ens centrem en la figura de l'intèrpret, creiem que moltes de les conclusions poden extrapolar-se a la professió del traductor (vegeu també Mayoral Asensio, 2002), perquè moltes vegades ni tan sols s'hi fa cap distinció.

Els resultats són prou desesperançadors, però no podem quedar-nos de braços creuats. És necessari actuar: si es tracta d'una simple qüestió de modes, hem de donar-nos a conèixer, esforçar-nos al màxim en el nostre treball i aconseguir així uns resultats impecables que contribuïsquen a canviar la trista percepció que es té de la professió de l'intèrpret.

Així mateix, considerem que és necessari el suport de les institucions, perquè, si no ens consideren uns professionals, la seua actuació quotidiana no millora en absolut aquesta situació (vegeu a aquest respecte el volum de Feria García, 1999).

També les universitats, com a centres d'investigació, han d'assumir la seua responsabilitat al respecte (Monzó, 2005 b). Visibilizar els traductors i els intèrprets és a les seues mans i, de moment, en l'àmbit de la traducció o la interpretació institucional, les iniciatives en aquest sentit són molt escasses (Ortega Arjonilla, 1999, Monzó Nebot, 2003, 2005 a). Les investigacions actuals solen centrar-se en la traducció com a producte, per al que adopten metodologies d'investigació de corpus (Borja Albi, 2003), però deixen de banda la traducció com a activitat professional.

Amb aquest article, esperem haver despertat l'interés del lector sobre el tema, almenys el dels professionals de la interpretació que patisquen diàriament aquesta falta de consideració social. Desitgem també que el nostre breu estudi aconseguisca obrir alguna via de treball. Per la meua part, m'agradaria poder escriure d'ací a uns anys una continuació d'aquest article en què aplaudim els canvis que s'han produït en la mentalitat de la societat envers la professió de l'intèrpret.

BIBLIOGRAFIA

- BORJA ALBI, ANABEL (2003): «Investigación en traducción jurídica» dins M. Á. GARCÍA PEINADO i E. ORTEGA ARJONILLA (ed.) (2003): *Panorama actual de la investigación en traducción e interpretación*, Granada, Atrio, vol. II, p. 415-426.
- BOURDIEU, PIERRE (1979): «Les trois états du capital culturel», *Actes de la recherche en sciences sociales*, 30, p. 3-6.
- (1984): «Espace social et genèse des "classes"», *Actes de la recherche en sciences sociales*, 52-53, p. 3-15.
- FERIA GARCÍA, M. C. (ed.) (1999): *Traducir para la justicia*, Granada, Comares.
- HOLMES, JAMES S. (1972/1988): «The name and nature of Translation Studies» dins J. HOLMES (ed.) (1972/1988): *Translated! Papers on Literary Translation and Translation Studies*, Amsterdam, Rodopi, p. 67-80.
- MAYORAL ASENSIO, ROBERTO (2002): «Los cambios en la profesión del traductor o intérprete jurado en España», *Butlletí de l'Associació de Traductors i Intèrpres Jurats de Catalunya*, primavera, p. s.p.
- MONZÓ NEBOT, ESTHER (2003): «Un marc per a la visibilització del traductor: reflexions des de la traducció jurídica i jurada», *Traducción & Comunicación*, 4, p. 55-84.
- (2005 a): «Investigar con los profesionales: colaboraciones de investigación-acción» dins E. MONZÓ NEBOT i A. BORJA ALBI (ed.) (2005): *Traducción y mediación en las relaciones jurídicas internacionales*, Castelló de la Plana, Universitat Jaume I, p. 155-171.

- (2005 *b*): «El camp de la traducció i la interpretació jurades i les universitats de l'àmbit catalanoparlant» en E. MONZÓ NEBOT (ed.): *Les plomes de la justícia*, Barcelona, Proa.
- ORTEGA ARJONILLA, EMILIO (1999): «Algunas reflexiones sobre la traducción en y para la Administración de Justicia desde una perspectiva académica y profesional» dins M. C. FERIA GARCÍA (ed.) (1999): *Traducir para la justicia*, Granada, Comares, p. 129-152.

TRADUCTORS I INTÈRPRETS SAUJI. UNA ASSOCIACIÓ PER A TOTS ELS PÚBLICS

ANTONI LLORENTE FERRERES
Universitat Jaume I
antoni.ferreres@alumail.uji.es

En aquests moments, la Universitat Jaume I és testimoni del naixement d'una associació de traductors i intèrprets. En una comunitat on l'associacionisme és tan rar i on gran part de les associacions tenen una activitat molt escassa o nul·la, això suposa un esdeveniment. La importància rau no tan sols en el naixement, és clar, sinó en veure, any rere any, si aquesta associació pot assolir una consolidació cobejada per molts professionals i acadèmics que reclamen la professionalització del camp de la traducció i la interpretació, sovint des dels vessants especialitzats.

1. Els començaments

La idea de crear una associació de traductors i intèrprets formada (principalment però sense intencions excloents) per estudiants, antics estudiants, professors i antics professors de la llicenciatura d'interpretació i traducció de la Universitat Jaume I va sorgir en un primer moment dintre mateix del departament de Traducció i Comunicació de la UJI. Tot i ser un projecte que havia estat en la ment de moltes persones des que la primera promoció de llicenciats va deixar les aules l'any 1998, no s'havien donat les circumstàncies perquè aquesta empresa agafara una embranzida pròpia i anara endavant, i sempre s'havia deixat com una de les moltes tasques pendents que es planteja en tot departament amb intenció d'innovar i d'aconseguir una millora constant.

Això no obstant, al si del Departament es varen desenvolupar altres tasques que anaven reforçant la idea de la necessitat d'una associació. Una d'aquestes tasques va ser una sèrie d'enquestes que en un primer moment es varen realitzar als antics estudiants de la titulació per veure quina era la seua situació laboral actual, quin era el grau de satisfacció que tenien amb els estudis que havien rebut, etc. D'altra banda, es van començar recerques que pretenien analitzar l'entorn social del traductor i les seues possibilitats de millora. Amb aquestes i altres iniciatives, es va poder comprovar la importància constant i continuada que tenia en la professió de traductor i intèrpret l'establiment de contactes amb altres professionals del sector tant en un primer moment, per poder introduir-se al camp laboral, com després amb el desenvolupament de la tasca professional.

Així doncs, una volta refermada aquesta necessitat d'associacionisme, el que es requeria era una situació que propiciara una gran difusió de la idea per poder aconseguir l'impuls inicial més gran possible. Una dificultat amb què es van trobar iniciatives semblants és que els llicenciats en traducció i interpretació acostumen a desenvolupar la seua activitat professional en indrets i àrees molt diverses i molt poc centralitzades i que de vegades requereixen gran mobilitat (són molts els companys que, sortosament, troben feina en institucions internacionals o en empreses estrangeres). D'altra banda, les adreces recollides per la Secretaria del Departament (amb Isabel Vicent i Ernest Alonso al capdavant) anaven caducant a mesura que els llicenciats abandonaven els antics pisos d'estudiant i s'instal·laven a nous domicilis, no sempre els familiars, que també recollia la UJI.

Per tant, era difícil d'aconseguir contactar amb un nombre elevat d'antics estudiants, i que aquests pogueren fer-se càrrec de totes les gestions que

requereix una associació. No obstant això, a la fi es va veure que una ocasió excel·lent per donar-hi aquest impuls era l'acte de celebració del X Aniversari de la Titulació de Traducció i Interpretació a la Universitat Jaume I. Aquest acte va ser efectivament una plataforma perquè la proposta poguera arribar als estudiants i antics estudiants, professors i antics professors que hi acudiren per trobar-se en un ambient acadèmic però també emotiu, atès que una part important de les Jornades es va dedicar a donar la paraula als llicenciats perquè explicaren i compartiren les seues experiències laborals, les oportunitats que se'ls havien plantejat, l'actualitat del mercat i l'ambient social en què viuen els professionals. La idea, presentada per Nuria Artola Hierro, la coordinadora tècnica de SAUJI (Societat d'Amics de la Universitat Jaume I), va ser molt ben acollida i de seguida es va veure com una oportunitat de crear un nexa entre tots els assistents, tot i que en un primer moment podia arribar a semblar que havien acudit amb interessos molt diversos.

2. La posada en marxa

Malgrat la bona acollida, la creació va quedar un tant paralitzada. Potser perquè com que es tractava d'una cosa nova per a tothom no se sabia ben bé per on començar o potser perquè la feina i la rutina diària va engolir tothom una vegada van concloure les celebracions. Amb tot, aquesta situació no va durar gaire temps, i en qüestió d'un mes la cosa va començar a posar-se en marxa. Amb converses amb una professora del Departament, Esther Monzó, vam poder establir el primer contacte seriós amb els responsables de SAUJI, que ens van tramitar la documentació i la normativa necessàries. Amb això vam començar a pensar si la forma que ens proposava adherir-nos a SAUJI (o, potser, *nàixer* des de SAUJI) era la que més ens convenia com a comunitat.

Com que en un primer moment no es podia saber amb exactitud quin seria el suport que finalment rebria l'associació (amb quants membres comptaríem, quin suport podríem rebre d'institucions, quantes persones s'involucrarien en la gestió, etc.), vam considerar que, com a primer pas, una associació amb entitat jurídica pròpia i independent d'altres estructures ja creades podia tenir poc atractiu per als (futurs) professionals i, per tant, vam avaluar que el risc no era assumible. En part, aquesta decisió va ser condicionada per la voluntat de demanar a l'Administració, a llarg termini, un col·legi professional de traductors i intèrprets. Una empresa d'aquesta magnitud, que ha fracassat ja en altres contextos i en altres moments, requereix un suport jurídic i, com a servei professional, aquest suport requereix una forta inversió.

Comptat i debatut, vam avaluar que, per aconseguir el finançament i que la despesa es repartira equitativament entre la comunitat, ens calia esperar per tenir un nombre representatiu de socis que pogueren fer front a la inversió de temps i diners. Ben possiblement, aquest no és el perfil dels socis més factibles als quals pot arribar una persona a punt de llicenciar-se, que és el meu cas, això és, els companys de promoció i algunes promocions següents. De tota manera, si a aquests companys els mancaven recursos econòmics, el que tenien en abundància eren idees i il·lusió. Per tant, tot i que des d'un primer moment no es va posar en dubte que la quantitat de gent interessada a formar part de la sociació és elevada, vam preferir esperar un cert període, i com a primer pas, impulsar la creació de l'associació dintre d'una organització més gran ja existent a la universitat, com és SAUJI. Com a organitzadors, aquesta estructura ens permetia reduir gran quantitat de feina i comptar amb uns recursos inicials, com ara una xarxa informàtica (una plataforma intranet) i algunes infraestructures per tal de coordinar el treball i de dur endavant una sèrie d'activitats regulars que considerem molt importants per mantenir el contacte dels socis.

3. Els avantatges

D'altra banda, com a membres de SAUJI tots els socis de la Secció de Traducció i Interpretació gaudeixen d'una sèrie d'avantatges de diferents tipus. Entre aquests avantatges podem trobar l'ús de moltes instal·lacions universitàries com ara la biblioteca o els serveis esportius, i d'altres com el manteniment del correu electrònic institucional, l'enviament del periòdic de la universitat al domicili o descomptes en activitats socioculturals (entrades de cinema, o la inscripció a seminaris, cursos i jornades organitzats per la Universitat). Així doncs, es va considerar que la combinació d'aquestes dues vessants d'avantatges feia encara més atractiu el fet de participar en l'associació i que això comportaria que la percepció de l'únic entrebanc a la participació que ens preocupava, haver de satisfer una quota anual, es positivara atesa la possibilitat de rentabilitzar la petita inversió econòmica. Tot i que la quantitat és molt reduïda (30 euros anuals amb possibilitats de descomptes), sempre és un fet que es percep molt negativament ja que provoca desconfiança i manca d'interès en alguns casos.

Una vegada presa la decisió de crear l'associació dintre del que podríem considerar una associació o institució mare, l'única cosa que ens calia per posar-la en funcionament era reunir un mínim de 20 membres registrats o que volgueren començar a formar part de SAUJI per tal de fer una petició conjunta de creació d'un espai propi anomenat *secció*. Un nou esperó per a les gestions en aquest moment és que la de traducció i interpretació serà la primera secció que es crearà dins de SAUJI.

4. Les condicions

Com a contrapartida a la infraestructura que proporciona la Universitat, una secció ha de fer-se càrrec d'una sèrie d'obligacions. En concret, hem d'organitzar com a mínim una activitat d'interès comú per a tots els membres de la secció una vegada per any. Aquesta obligació estem convençuts que podrem complir-la sense molts esforços, atès que la nostra voluntat és precisament posar en contacte tots els traductors i intèrprets i intercanviar experiències i informació. A més a més, el Departament de Traducció i Comunicació de la nostra Universitat sempre ha estat molt actiu i ha organitzat cada curs diverses activitats de formació no reglada per satisfer els interessos de formació dels estudiants. En aquest sentit val a dir que ja hem establert els primers contactes perquè les activitats puguin organitzar-se conjuntament. D'altra banda, la secció ha de presentar una espècie d'informes de les activitats que du a terme, però considerem que l'elaboració d'aquests informes es pot sistematitzar en gran mesura i, per tant, amb un petit treball inicial podrem reduir el temps que hi hàgem de dedicar. Comptat i debatut, els requisits són fàcilment assumibles i esperem que la gestió serà una feina constant però alleugerida per la col·laboració de distints estaments de la universitat.

Com ja hem esmentat, un dels elements que considerem vitals per a poder dur a terme les activitats que ens hem proposat és posseir un espai a través del qual poder comunicar-nos de manera fàcil, sistemàtica, eficaç, ràpida i fiable. Ha estat una de les nostres reivindicacions cap a SAUJI i, afortunadament, ja ens han assegurat que ens el poden proporcionar. Esperem aprofitar aquest espai de moltes maneres. D'una banda, en un primer moment, pretenem utilitzar-lo per donar una major difusió a l'associació i fer que arribe al major nombre de gent possible. De forma simultània a aquesta activitat publicitària, volem obtenir informació i idees dels membres que formen i formaran l'associació. Considerem essencial poder millorar i avançar amb l'ajut i amb la col·laboració de tots els membres, ja que així es veurà reforçat el sentiment de grup, de treball conjunt i per tant augmentarà també la responsabilitat de cadascú envers l'associació. Des de l'organització es té molt clar que no és el mateix formar part d'una associació a la qual sols es pot accedir de manera passiva que formar part d'una associació que requereix l'esforç, el compromís i la voluntat de cadascun dels seus membres.

Així doncs, també considerem interessant que a l'associació hi tinguem representació dos grans grups, dinàmics i en cap cas excloents d'altres perfils (que poden no haver tingut mai cap relació prèvia amb la Universitat Jaume I). D'una banda, els que ja han acabat els seus estudis però encara no han iniciat la seua vida laboral i, de l'altra, aquells que ja es troben a dintre del mercat laboral i tenen recursos i experiència per orientar i facilitar l'accés al mercat dels primers. De moment, aquells que han mostrat un major interès per l'associació han estat sobretot els alumnes actuals de la titulació, a qui els agradaria saber més sobre aspectes que no tenen clars del seu futur professional, oportunitats de feina, formació continuada, etc. No obstant això, considerem que els estudiants que ja es troben dintre del mercat laboral també poden obtenir molts beneficis d'aquesta oportunitat de comunicació, atés que sempre hi ha oportunitats per aconsellar els companys, per demanar consell, per canviar de situació laboral, etc.

A més, pel que fa a l'organització aquest espai ens permetrà de saber quines són les activitats que els membres troben més interessants de l'associació, que és allò que consideren que s'hauria de fer per ells, etc. i per tant, allò en què cal continuar treballant.

En un darrer terme pensem que fins i tot el Departament de Traducció i Comunicació es pot veure beneficiat d'aquesta associació i de la comunicació i activitats que es produïsquen entre els seus membres atés que en aquesta comunicació quedarà en evidència quins són els punts forts de l'ensenyament rebut a la Universitat, els punts febles, allò que caldria millorar, o allò que no està del tot adaptat al que després esdevenen necessitats. Per tant, considerem que si l'estructura del departament té la voluntat necessària també en pot treure certs beneficis per tal de millorar la seua qualitat d'ensenyament.

El propòsit final d'aquesta secció seria arribar a ser algun dia una entitat amb caràcter jurídic propi que pugui oferir un major nombre de serveis als seus membres: principalment, el d'entitat activa en la reclamació del reconeixement institucional dels professionals de la traducció i la interpretació i en la possible i desitjada creació d'un col·legi professional que ens represente i regule la nostra situació socioprofessional. Un d'aquests serveis seria, per exemple, oferir assessorament jurídic per reclamar drets individuals en la feina diària dels professionals, com ara els impagaments o els tràmits burocràtics de certa complexitat.

5. Conclusió

Un dels fets més constatats per tots els estudiants i antics estudiants de traducció i interpretació és la necessitat d'associacionisme. Atés que d'una banda la professió no gaudeix del reconeixement institucional necessari, i que fins al moment no hi ha cap col·legi professional que defensi els interessos de les persones que es dediquen a aquesta activitat, hi ha moltes deficiències en el reconeixement professional, en l'establiment d'uns marcs laborals concrets i en fixar una estructura de col·laboració i ajuda a la qual recórrer en cas de necessitat.

També una certa sensació d'aïllament és molt notòria dintre el món professional, ja que la professió de la traducció i la interpretació, requereix d'una mobilitat considerable. Hi ha un gran nombre de gent que treballen per compte propi com a autònoms i que es mouen constantment depenent dels interessos personals, laborals, etc., als quals els resulta molt interessant la idea de tenir un nexa d'unió amb més companys i una organització on poder acudir.

Per tot això, considerem que ens trobem en un context ideal per a impulsar, crear i portar endavant aquesta modesta organització que naixerà aviat i que esperem que ens aporte molts beneficis a tots els integrants.

RESUMS / ABSTRACTS

1. Propostes de recerca en traducció jurídica: camins per construir, *Esther Monzó Nebot (monzo@trad.uji.es), Universitat Jaume I*

La traducció jurídica s'ha implantat amb èxit en els plans d'estudis de les llicenciatures del nostre Estat. A poc a poc, l'interès que desperta la formació i la docència d'aquesta especialitat s'obre pas també en el panorama de la recerca. Aquest article vol contribuir modestament a aquest creixement plantejant possibilitats que puguin despertar les inquietuds investigadores de les persones que s'inicien en el camí de la recerca traductològica. S'hi ofereix un panorama succint de les possibilitats de recerca en traducció jurídica a través de preguntes que puguin despertar l'ànsia per solucionar problemes de distint abast i suscitar nous estudis basats en diferents interessos que puguin ajustar-se a les inquietuds pròpies de la persona que hi investiga. Tot seguit, se situen en les línies d'estudi traductològic les aportacions actuals en el que respecta a enfocaments i metodologies majoritàries i es proposen diversos temes relacionats enquadrats en la recerca en traducció jurídica. Com a ajuda per a l'inici de la recerca, s'hi inclou una petita llista de les referències bibliogràfiques bàsiques per iniciar una recerca centrada en aquesta especialitat de traducció i d'interpretació.

PARAULES CLAU: traducció jurídica, línies de recerca, propostes per a la recerca.

Research Suggestions in the Field of Legal Translation: Paths Still to Walk On, *Esther Monzó Nebot (monzo@trad.uji.es), Universitat Jaume I*

Legal translation has found a prominent place in the degree programmes at the different Spanish universities. Step by step, the interest raised in trainers and trainees is finding a place also in research. This paper tries to offer a modest contribution to this development by posing possibilities and suggestions which may raise the interest of those making their way into translation research. The paper draws a wide range of research possibilities in legal translation through questions which may awake interest in solving problems of different significance trying to promote new studies based on the researcher's own interests. Some current research (regarding both dominant methodologies and approaches) is also introduced and within this framework some topics are highlighted for their relevance to legal translation. As a tool for those with an interest in starting their own research in legal translation and interpreting in the near future some basic references are given.

KEY WORDS: legal translation, research approaches, research suggestions.

2. Breu resum de principis bàsics sobre traducció jurídica, *Elena Ferran (elena.ferran@trad.upf.es) Universitat Pompeu Fabra*

Aquest article estudia principis bàsics en traducció jurídica que deriven d'una aproximació funcionalista. Hi ha dos principis en pugna, el principi de fidelitat o equivalència funcional (equivalència del efectes jurídics del document) i el d'adaptació o naturalitat en la llengua d'arribada. Es tracta d'aconseguir la màxima adaptació a les convencions del receptor preservant la fidelitat. D'altre banda, per tal de traduir funcions en termes d'eficàcia jurídica, cal remetre's a la motivació i necessitat humana bàsica que porta a la conclusió del document. De vegades no està explicitada en el text, però opera com a element previ i inevitable que inspira i disciplina la lectura del text pel traductor. Aquesta referència i control de l'activitat del traductor li permet aplicar d'altres principis traductològics, tots al servei de la màxima fidelitat en termes d'eficàcia jurídica: una traducció *paral·lela* que aprofita el paral·lelisme discursiu essencial de l'estructura i organització dels gèneres jurídics; la simplificació de l'original per tal d'arribar igualment a l'essència, el respecte als culturemes *introduïbles*, etc.

PARAULES CLAU: Traducció jurídica, metodologia, funcionalisme

Summary of Basic Principles for Legal Translation, *Elena Ferran (elena.ferran@trad.upf.es) Universitat Pompeu Fabra*

This article studies the basic principles on legal translation deriving from a functionalist approach. There are two principles in conflict, the principle of loyalty or functional equivalence (equivalence to the legal effects of the document) and the principle of adaptation and naturalness in the receiving culture. It is necessary to attain the utmost adaptation to the conventions of the receiving culture but at the same time preserving such loyalty to the original document. On the other hand, in order to translate functions in terms of legal effects, it is necessary to resort to the basic human motivation and needs that led to the conclusion of the document. Sometimes, it is not made explicit in the text, but it operates as a prior and true element that inspires and disciplines the reading of the text by the translator. This reference and control of the translator's activity allows him to apply translation principles to serve the utmost loyalty in terms of legal effectiveness: a parallel translation that relies on drawing a parallelism between the essential structure of legal discourse in both legal cultures; the simplification of the original in order to get, also, to such essence and the respect to cultural, untranslatable traits, etc.

KEY WORDS: Legal translation, methodology, functionalist approaches

3. La percepció del camp de la traducció jurada per part de l'estudiantat de Dret de la Universitat Jaume I de Castelló, Lourdes Pascual Gargallo (*lpascual@sg.uji.es*), Universitat Jaume I

Aquest article presenta els resultats d'un estudi sobre la percepció del camp de la traducció jurada que té l'estudiantat de la Llicenciatura en Dret. L'estudi es va realitzar en un grup d'estudiants d'aquesta llicenciatura de la Universitat Jaume I de Castelló. La motivació principal de la investigació iniciada és detectar quines millores poden dur-se a terme quant a la percepció social a fi de promoure una visió professional de la traducció jurada. Aquesta professió és sovint desconeguda i menystinguda, i considerem que cal millorar el seu estatus i atorgar-li major rellevància i prestigi dins la nostra societat.

El text comença amb una introducció, seguida de l'exposició del disseny del treball, on s'esmenten els objectius que ens vam plantejar assolir i la metodologia de l'estudi. Tot seguit, explicitem l'enfocament teòric que seguim i que, en part, justifica la selecció de la hipòtesi. En concret, el marc teòric des del qual s'ha portat a terme l'estudi que ací es presenta és el que postula el projecte ACTIVE (Anàlisi del Camp de la Traducció i la Interpretació en Vessants Especialitzats, vg. Monzó Nebot, 2004-2007), on es dona cabuda a les propostes de la sociologia de les professions i a l'anàlisi social de Pierre Bourdieu (cf. 1971, 1986).

L'article conclou amb els resultats obtinguts en la primera fase de l'estudi empíric i les conclusions que en vam extraure, entre les quals destaca el fet que en la Llicenciatura en Dret de la Universitat Jaume I de Castelló no hi ha un coneixement ni un reconeixement de la figura del traductor jurat. Aquesta investigació ha sigut una primera aproximació a l'objecte d'estudi que pensem ampliar en el futur amb estudis similars.

PARAULES CLAU: traducció jurídica, sociotraducció, camp social, professions.

The Perception of Law Students of the Field of Certified Translation in the Context of the Universitat Jaume I, Lourdes Pascual Gargallo (*lpascual@sg.uji.es*), Universitat Jaume I

This paper presents the results of a study carried out at the Universitat Jaume I on the perception of the field of sworn translation held by the Law students from this university.

The main goal of my research, following the lines of the ACTIVE group's research, is to find out weak points and possible improvements in order to promote a professional view of sworn translation. I believe this profession is generally unfamiliar even to professionals of the field of Law and, as a consequence, it is also undervalued. However, the study of society offers possibilities for raising its status so that it can be granted the importance and prestige it deserves in our society.

This paper offers an introduction to this study, followed by an exposition of the goals set and the research methods used. Next, a hypothesis is formulated, grounded on a particular theoretical framework based on proposals arising from the ACTIVE (Analysis of the Specialised Areas of the Translation and Interpreting Fields) project and Pierre Bourdieu's social analysis. To test our hypothesis, we carried out an empirical study for which we selected a corpus made up of Law students from the Universitat Jaume I. The study implied the administration to students of several surveys designed to find out the attitudes and knowledge that they have about the field of sworn translation. Finally, the results obtained and the conclusions drawn are presented. Our findings show that the Law students from this university have neither any knowledge nor any acknowledgment of the sworn translator as a social agent.

The research conducted revealed itself as particularly interesting and enriching as a preliminary pilot approach. However, it must be continued with similar studies to strengthen our perception of the social conditions affecting this field.

KEY WORDS: legal translation, sociotranslation, social field, profession.

4. La traducció de la terminologia legal en la pel·lícula *Saving Grace*, Carmen Bestué (*Carmen.Bestue@uab.es*), Universitat Autònoma de Barcelona

El present treball es planteja l'estudi de la traducció de la terminologia jurídica en la ficció cinematogràfica. L'anàlisi dels termes jurídics que apareixen en una pel·lícula, que no pertany al gènere del thriller judicial, permet esbrinar les diferents estratègies i tècniques que es poden emprar a l'hora de tractar aquests cultüremes jurídics fora del seu àmbit natural, com seria el context especialitzat. L'elecció d'una estratègia estrangeritzant no determinarà necessàriament l'opció per unes tècniques de traducció literals si aquestes no són suficients per transmetre el propòsit comunicatiu del text.

PARAULES CLAU: traducció audiovisual, terminologia jurídica.

Solving Translation Problems in *Saving Grace*, Carmen Bestué (*Carmen.Bestue@uab.es*), Universitat Autònoma de Barcelona

This article aims at analysing the translations given to legal terms in film fiction. The film under study cannot be categorised as a trial thriller. It allows, however, for a study of strategies and techniques which may be used in analysing legal culturemes out of its natural arena, the legal context. As a conclusion, it may be said that a foreignising strategy will not necessarily lead to word-by-word translation, always provided that those are not suitable for conveying the text's communicative purpose.

KEY WORDS: Audiovisual translation, legal terminology.

5. Recursos en línia per a la traducció jurídica: Anàlisi de les fonts més emprades pels traductors d'anglès i català, Joana Matturro Mestre (*jmatturro@hotmail.com*), Universitat Jaume I

Des que comences a estudiar traducció i interpretació, ets conscient que saber-ho tot és un ideal impossible d'aconseguir. Per aquest motiu els traductors jurídics d'anglès-català ens veiem obligats a recórrer camins alternatius per poder oferir una traducció de qualitat, com és ara la documentació. Amb tot, la manca de fonts documentals adequades al nostre perfil suposa un entrebanc per a un treball òptim. Actualment, vivim, sens dubte, en l'era de la informació i de la tecnologia. Cada vegada més, els ordinadors, Internet, els programes informàtics, etc. tenen més importància en la nostra vida. L'objectiu del meu treball ha estat localitzar i analitzar els recursos digitals més utilitzats pels professionals a l'hora de fer traduccions jurídiques de l'anglès al català. N'avaluo quins són els punts forts i què trobem els traductors en algunes ferramentes en línia que no podem trobar en d'altres.

PARAULES CLAU: documentació, recursos electrònics, traducció jurídica.

On-line Resources for Legal Translation: A survey of the most used resources for the translation between English and Catalan, Joana Matturro Mestre (*jmatturro@hotmail.com*), Universitat Jaume I

From the very moment one decides to study translation at University, one is aware of attaining all-embracing knowledge of every single matter one may translate. Legal translators, working in a field of expertise, are obliged to find ways (other than this all-embracing knowledge) to attain professional standards. One of these ways is finding the information you need through documentation tasks. However, working with English and Catalan poses another question: what to do when you lack the necessary sources of information for the translation of legal texts. Our era is clearly marked by new technologies of information of communication. Increasingly, computers, the Internet and different types of software are becoming essential in our daily experience. The aim of this article is to evaluate how some on-line resources can make the work of the legal translator easier. I found out what the most frequently used resources were, working with a sample of professional legal translators, and then evaluated some important points of these on-line tools, so as to point out what can be found in these resources which we cannot find in others.

KEY WORDS: documentation, electronic resources, legal translation.

6. La traducció a l'anglès de la legislació civil catalana, *Lluís Baixauli Olmos (lluisbaixauli@hotmail.com), Universitat Jaume I*

En aquest article presente els problemes que sorgeixen en el procés de traducció a l'anglès de les lleis civils de Catalunya, així com una sèrie de suggeriments per solucionar-los. La meua aportació pretén ser l'inici d'una mena de «llibre d'estil per a la traducció» que facilite la tasca als futurs traductors i en millore el resultat final. En concret, aquestes millores s'apliquen a la feina que duu a terme l'Observatori de Dret Civil Comparat Europeu de la Universitat de Girona a través del Projecte Norma Civil. Les millores que propose s'han dissenyat per fer que el procés siga més eficaç i proporcione productes de qualitat que puguem exportar una imatge professional de la legislació catalana traduïda.

PARAULES CLAU: traducció jurídica, traducció legislativa, traducció inversa, català-anglès.

Translation of Catalan Civil Law into English, *Lluís Baixauli Olmos (lluisbaixauli@hotmail.com), Universitat Jaume I*

In this paper the problems posed by the process of translating Catalan civil law statutes into English are presented, as well as a number of suggestions to solve them. My contribution intends to be the beginning of a «style guide for translators» that makes their job easier and improves the quality of the final text. Such improvements are specifically applied to the task carried out by the European Observatory of Comparative Civil Law of the Universitat de Girona, through the Projecte Norma Civil. These improvements have been designed to make the process more effective and to offer quality products that may promote a professional image of the Catalan parliamentary system through translation.

KEY WORDS: legal translation, legislative translation, translation into non-native language, Catalan-English

7. El prestigi de la intèrpret, *Laura Vicente Tena* (*lauravicentetena@hotmail.com*), *Universitat Jaume I*

Des de sempre hi ha hagut professions amb un prestigi social major que d'altres i, encara que resulta difícil establir quins són els factors que fan que aquest prestigi siga tan inestable, diferents motius van fer que m'interessara per estudiar els factors que conflueixen en la concepció del fet social, principalment del prestigi de la nostra professió d'intèrprets. Aquest estudi realitza una primera anàlisi del prestigi que la nostra societat assigna en l'actualitat a traductors i intèrprets i, gràcies a l'opinió dels espectadors de la darrera pel·lícula de Nicole Kidman, *The Interpreter*, també de la influència dels mitjans de comunicació en l'opinió que la societat té dels distints grups socials, amb la hipòtesi que gaudeixen d'un impacte considerable i que poden ser grans aliats per defensar els interessos del nostre grup.

PARAULES CLAU: interpretació, sociotraducció, prestigi, professions.

The Interpreter's Prestige, *Laura Vicente Tena* (*lauravicentetena@hotmail.com*), *Universitat Jaume I*

There have always been professions enjoying higher social prestige than others. It is however difficult to establish what are the factors that make this prestige so unstable a factor. However, different reasons regarding social recognition made me feel interested in studying the different factors that change social views of social facts. In this study, the prestige our society assigns to translators and interpreters is analyzed and I focus on one of those factors which may influence the social view of the profession. Thus, Nicole Kidman's last film, *The Interpreter*, will give us an excellent opportunity to survey the public's opinion of the interpreter's profession. The survey attempts at testing the hypothesis that Mass Media have an important impact on social views of social facts, and can therefore help the interests of any one group, including ours.

KEY WORDS: interpreting, sociotranslation, prestige, professions.

8. Traductors i intèrprets SAUJI, *Antoni Llorente Ferreres* (*antoni.ferreres@alumail.uji.es*), *Universitat Jaume I*

La Universitat Jaume I és testimoni del naixement d'una associació de traductors i intèrprets. Tot i que la idea de crear-la es remunta a més de set anys enrere, mai no s'havia trobat el context necessari per poder portar-la endavant. El distanciament dels llicenciats sempre havia estat un motiu més que en dificultava la creació. La celebració del X Aniversari de la Titulació a la Universitat Jaume I, va suposar un moment de reunió de diverses promocions que van rebre amb entusiasme la idea i el compromís de dur-la endavant.

Gràcies a la bona acollida que va tenir la idea ens varem posar a treballar. Una associació ja existent a la Universitat anomenada SAUJI (Societat d'Amics de la Universitat Jaume I) ens va oferir una estructura des de la qual començar, a més d'altres facilitats per treballar en pro de la comunitat de traductors. Des del si de SAUJI, i com a primera secció especialitzada d'aquesta estructura, esperem motivar traductors i intèrprets per oferir d'una manera continuada la participació i el compromís actiu que necessitem com a col·lectiu professional.

L'objectiu final de l'associació una vegada aquesta demostre la seua solidesa seria arribar a ser una entitat amb caràcter jurídic propi que pugui oferir un major nombre de serveis als seus membres: principalment, el d'entitat de reclamació del reconeixement institucional dels professionals de la traducció i la interpretació.

Considerem que aquesta associació ja és un primer pas per contribuir a l'associacionisme que manca en el món laboral, com constaten els estudiants i antics estudiants de traducció i interpretació. Esperem que aquesta iniciativa ens aporte molts beneficis a tots els integrants.

PARAULES CLAU: traducció i interpretació, associacions.

SAUJI Translators and Interpreters, *Antoni Llorente Ferreres* (*antoni.ferreres@alumail.uji.es*), *Universitat Jaume I*

The University Jaume I is witnessing the birth of an association of translators and interpreters. Although the idea of creating this association already appeared more than seven years ago, a favourable context was never found until this moment. The distance between the graduates had always set an important drawback to its creation. Fortunately, the X Anniversary of the Translation and Interpreting Degree at the University Jaume I provided a moment for different graduates to meet and some committed to this idea, which the others received with enthusiasm.

The idea was so welcomed and we started to work. An already existing association at the University, called SAUJI, offered us a structure from which we could begin working for the community. Within SAUJI, and as a first specialized section within its structure, we hope to motivate translators and interpreters to participate constantly and to actively commit with and meet the needs of the profession.

The association's final target, once its solidity can be proven, would be to become an independent entity offering a wider range of services to its members –primarily, giving voice to the claims for an institutional recognition of the professionals who devote their efforts to offering translation and interpreting services.

This association may well be a first step to contribute to a cooperative milieu where students and former students, professionals and trainers can keep in touch. Hopefully, the initiative will improve the situation of all its members and, also, of the whole society, as a consumer of translation and interpreting services.

KEY WORDS: translation and interpreting, associations.